

De Hollander, of wat vermag een vernuftig meisje niet? : tooneelspel

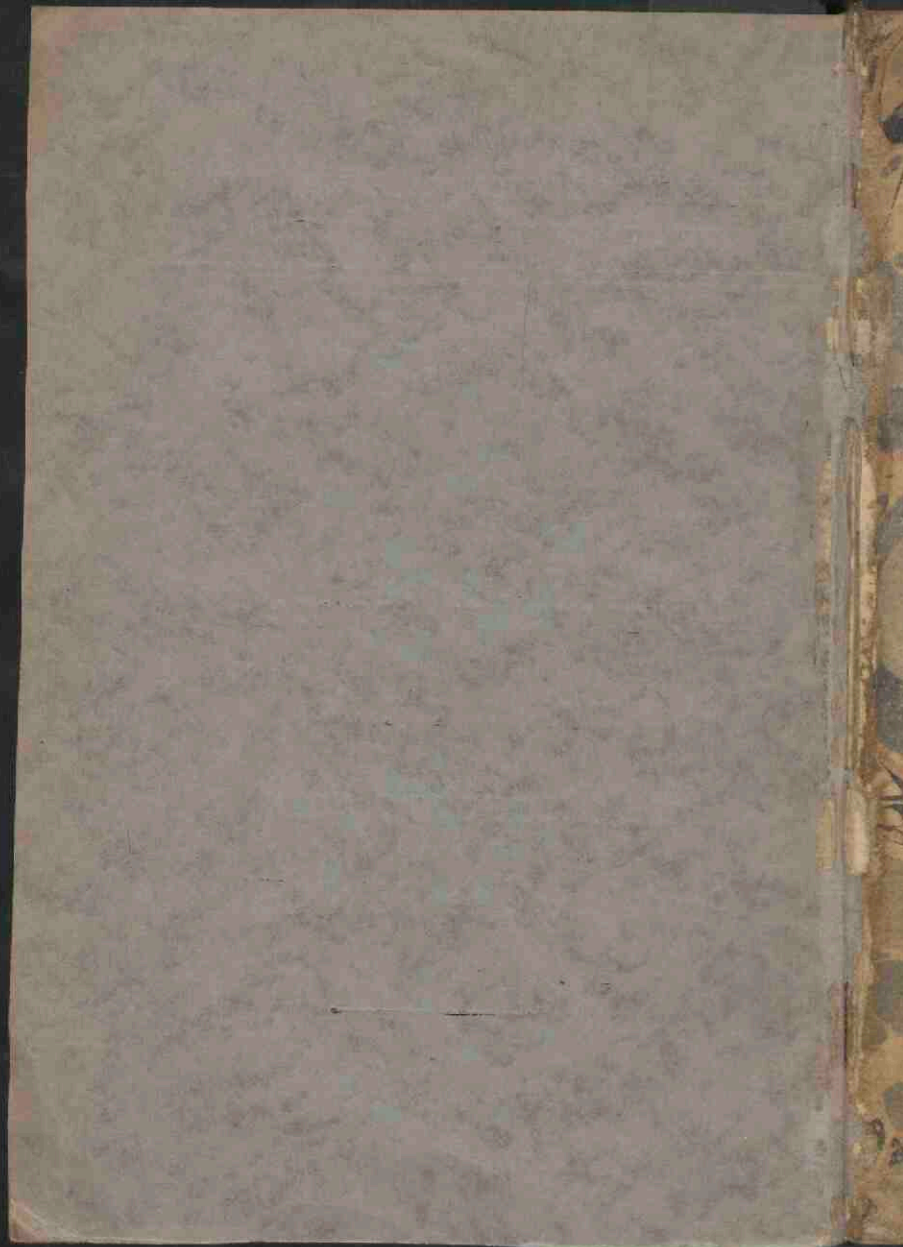
<https://hdl.handle.net/1874/369153>

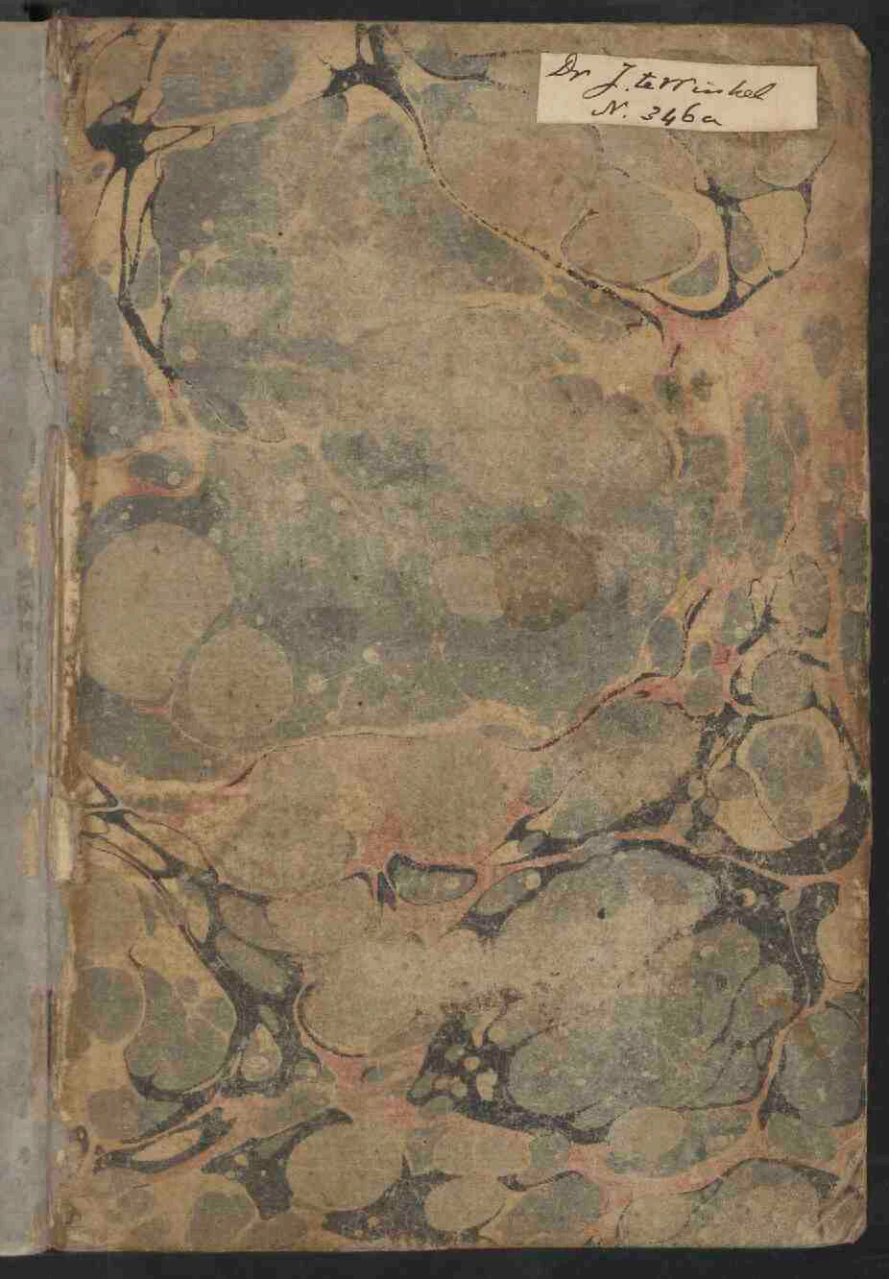
BIBLIOTHEEK DER RIJKSUNIVERSITEIT
TE UTRECHT

1929

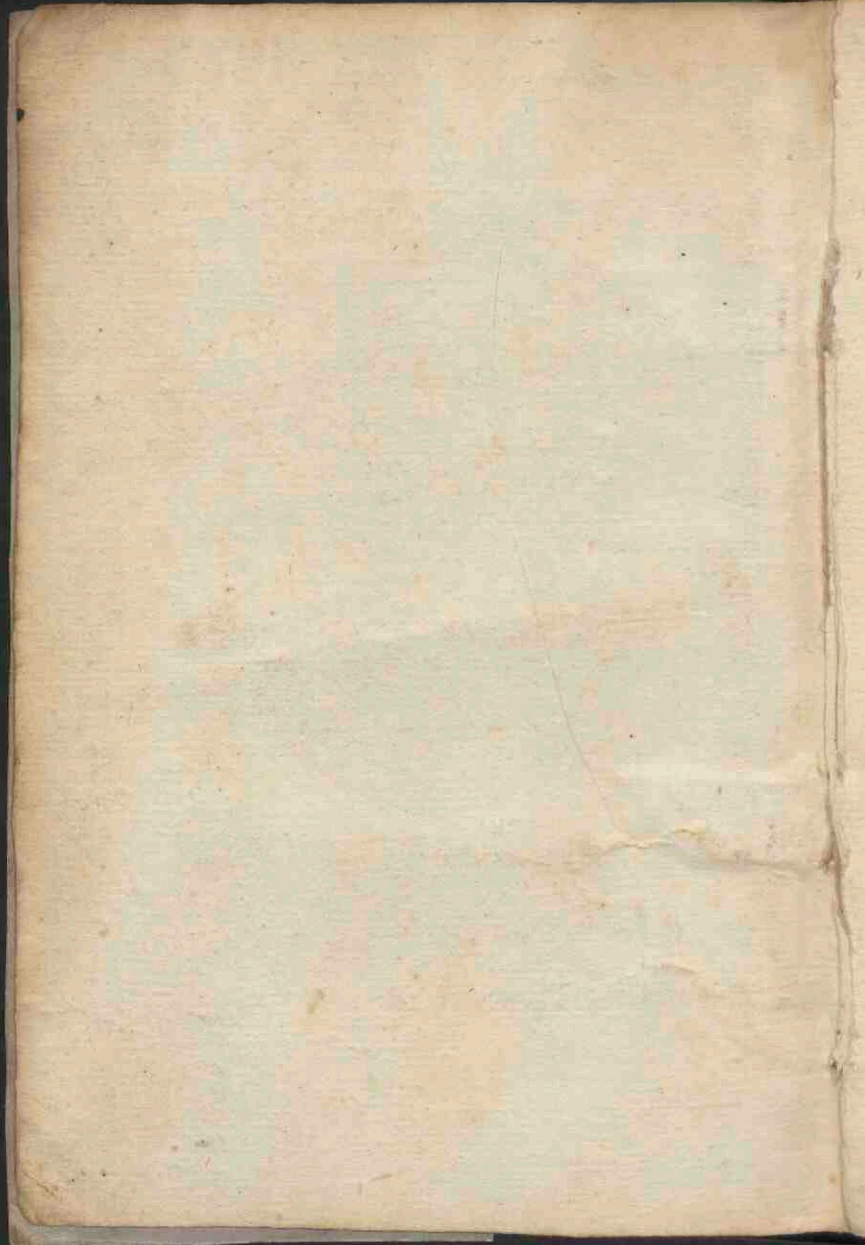
Verzameling tooneel-
stukken uit de
nalatenschap van
Prof. Dr. J. te WINKEL
No. 510

The image shows the front cover of an old book. The cover is decorated with marbled paper featuring a pattern of irregular, organic shapes in shades of green, brown, and black. A small, rectangular piece of off-white paper is pasted onto the upper right corner of the cover. On this paper, the name 'Dr. J. Terrinckel' is written in a cursive hand, with 'N. 346a' written below it in a similar style. The book's spine is visible on the left side, showing some wear and the binding structure.

Dr. J. Terrinckel
N. 346a

DE HOLLANDER;

OF

WAT VERMAG

EEN

VERNUFTIG MEISJE NIET?

TOONEELSPEL.

Vert. w. h. 2. d. P. T. Hout

(Amst. 1784)

BIBLIOTHEEK DER
RIJKSUNIVERSITEIT
UTRECHT.

VERTOONERS.

JOCHEM LERNACH, *een Koopman.*

HENDRIK, *Zoon.*

LEOPOLDINA, *Dochter* } *van LERNACH.*

VAN DER HOEFT, *een Amsterdamsch Koopm.*

SARA, *Nicht van, van der HOEFT.*

Baron GABRIEL, *vriend van HENDRIK een
valsche speeler.*

KAREL *vertrouwden van GABRIEL.*

AMPUTATORIUS, *een Leger Chirurgyn.*

ANTJE, *Kamenier van LEOPOLDINE.*

FECHNER, *Boekhouder van LERNACH.*

KREISING, } *Bediendens*

BUSTERVELD, }

HERMAN, *knecht, van LERNACH.*

gevolg,

*Het spel speeld in een der koopsteden van
Nedersaxen. in en by de woning van*

LERNACH.

HOOGD E N D E
HOLLANDER

OF WAT VERMAAG

EEN

VERNUGHTIG MEISJE NIET.

TONEELSPEL.

EERSTE BEDRYF.

Verbeeldende het Comtoir van LERNACH.

EERSTE TONEEL.

LERNACH, KREISING, BUSTERFELD.

LERNACH. (*eenige papieren na-
ziende*)

Drie wissels die vervallen zijn; en waar mede zal ik dezelve betaalen? — in plaats van betaalen goederen te, geeven, by de helft schade te lyden en 'er dan nog myne eer by te verliezen. — (*tegen KREISING,*) ho; staan wy met Londen, Kreising?

A

K A B 24

KREISING. (*terwyl hy met BUSTERFELD in 't verschiet van 't tooneel voor een Lesfenaar schryft.*)

Wy moeten betalen.

LERNACH. (*op de voorgrond.*)
En ik hebben niets, zelfs geen uitzicht, waar van te betalen — (*tegen Kreising*) en hoe veel moet ik betalen?

KREISING.

Duizend ponden.

LERNACH (*op de voorgrond.*)
Het is niet te veel voor iemand die tienduizend ledig liggen heeft. — (*Na eenig stilzweigen tegen BUSTERFELD.*)
en hoe staat het met de rekening van Bourdeaux, Buserfeld?

BUSTERFELD.

Wy moeten hem mede ten eerste betalen.

LERNACH (*als vooren*)
Ook, betalen, — niets als betalen! — (*na eenig stilzwygen.*)
hoe groot is de som?

BUSTERFELD.

Maar achtduizend guldens.

LERNACH (op dezelve toon van
BUSTERFELD.)

Maar — Achtduizend guldens. — Het
laat zig gemakkelyk zeggen. — (Tegen denzelven.)
En hoe hoog loept de betaaling op Dantzig?

BUSTERFELD.

Niet meer als vierhonderd en vyftig dukaeten.

LERNACH. (op de voorgrond, terwyl de
bediendens fchryven.)

Niet meer als vierhonderd en vyftig. —

Die jongelingen denken dat het alles een kleinig-
heid is. — Zy gelooven, dat ik als voor-
heen, nog een man van middelen ben. — En
ik moet myn best doen om hun in dat denkbeeld
te laaten. — (Na eenig ftilzwygen, tegen
KREISING, en BUSTERFELD.)

Nu goed: — Uit Berlyn en Amsterdam,
hebben wy grooter fchulden als die zyn intevor-
deren. — (op de voorgrond)

Hemel! moet ik op myn ouden dag nog een
Leugenaar worden! — Ik bedrogene; —
En, zo my geen Bewaar Engel uit den Hemel
befchermd; dan word ik zelfs, een bedrieger van
myn Evenmensch. — Ja dat zal ik worden! —
och zou ik de fmaad overleeven kunnen wanneer
men my nafluisterde: — Zie, daar fliipt
die gryze fchelm heen! — Moet ik niet

4 DE HOLLANDER.

met schande en finert, in den kuil nederstorten,
die myn onbedachte zoon voor my gegraaven
heeft? — (*Hy werpt zig in een armstoel neder.*)

T W E E D E T O N E E L.

F E C H N E R. *De voorigen.*

F E C H N E R (*tegen LERNACH*)

Heer Lernach.

L E R N A C H (*ontfeld*)

Wel..... Ach! zyt gy het FECHNER! —
spreek.

F E C H N E R, (*na de Comtoirbedien-
dens ziende.*)

Ik wenschte. ....

L E R N A C H (*ontfeld.*)

Wat?

F E C H N E R

Dat ik u alleen mogt spreken.

L E R N A C H, (*tegen KREISING en
BUSTERFELD*)

Zyn uwe papieren in order?

B U S T E R F E L D *en* K R E I S I N G.

Ja.

L E R N A C H.

Gaat dan vooruit na de Beurs, en zie of er iets
voor my te doen is. — Indien men na my
vraagt,

vraagt, zeg dat ik binnen een half uur komen zal.

DERDE TONEEL.

LERNACH.

Nu zyn wy alleen; spreek: — Uw gelaat zegt my.....

F E C H N E R.

Dat ik u wat nieuws zal brengen.

LERNACH.

Wat nieuws!

F E C H N E R.

Ja, zo als men zegt: — Altoos wat nieuws, en zelden wat goeds.

LERNACH.

Spreek, spreek.

F E C H N E R. (*geeft hem twee wijfels over*)

Daar, Lees dan.

LERNACH.

Hoe! wat is dit! — Niet goedgkeurd? —

F E C H N E R.

Neen, tot myne groote verwondering.

LERNACH.

In 't geheel niet?

F E C H N E R.

Men maakte 'er verscheidene aanmerkingen over.

LERNACH.

Deeden dit de Heeren zelfs?

FECHNER.

Neen: — Maar hun Opperboekhouder! Toen ik op 't Comtoir van Styermark kwam, vond ik 'er dien Heer, als of hy 'er geroepen was, mede. — Ik gaf myne wifels over, zy verwonderden zig, — en beschouwde, dan de wifels, en dan my. — Eindelyk gaf men my te verstaan, — dat men, voor ditmaal niets voor u konde doen en dat men eerst deswegens, by uw prinsipaal moest onderzoeken. — Voorts gingen zy ter zyden, — men fluisterde elkan- der iets in 't oor, — en lieten my staan, als of ik verraaden en verkocht was.

LERNACH.

En gy?

FECHNER.

Ik herstelde my, en aangezien zy myn goede bekenden zyn, voegde ik my by hun, en gaf hun myn verwondering over hun gedragte kennen. — Maar toen moest ik hooren. ....

LERNACH.

Wat dan?

FECHNER.

Het geen my als een donderslag in de ooren klonk.

L E R.

LERNACH.

Spreek.

FECHNER.

Men had van een zekere hand vernoomen, dat de Heer Lernach eerlang zou ophouden te betaalen, — schoon ik my dan hield als of ik van niets wist, — Ja schoon ik myn best wilde doen om in troebel water te vischen — en .....

LERNACH,

Maar wat antwoorde gy?

FECHNER.

Niets: — zodanig was ik uit het veld geslagen. Maar naderhand sprak ik hun tegen, en mooglyk op eene onbeleefde wyze.

LERNACH.

En wat was het gevolg daar van?

FECHNER

Men wilde my niets meer zeggen, — maar men bescheide my aan de Beuis.

LERNACH. (*ter zyde*)

Moet ik dat beleven!

FECHNER.

Hoe myn Heer!

LERNACH (*ontroerd*)

Fechner!

DE HOLLANDER.

F E C H N E R.

Zou het waar zijn!

L E R N A C H.

Ik durf my aan de beurs bezwaarlyk vertoopen. — (*Terwyl hy ter zyde treed.*) — Ik ben Insolvent.

F E C H N E R.

Insolvent! — En gy moet volgens myn rekening nog in kas hebben.

L E R N A C H.

Niets. — En overal schulden.

F E C H N E R.

Ik kan het niet begrypen,

L E R N A C H.

Gy zult het wel begrypen, indien ik u zeg, dat ik eerst voor acht dagen, voor die booswicht van een zoon vyftien duizend daalders in stilte betaald heb, — en eergisteren nog een fom van zesduizend.

F E C H N E R.

Wat hebt gy gedaan!

L E R N A C H.

De eer van myn zoon bewaard.

F E C H N E R.

En hier door u zelfs bedorven, en u zonder voordeel om uw geld gebracht. — Al verftond gy ook de kunst om goud te maaken, gy zoudt

zoudt tog vruchtloozen arbeid verrichten. — Verschoon myne drift: zy is redelyk. — Gij ziet nu het geen gebeuren, 't welk ik u voorspelde, — Gy hebt uw zoon te onbedacht zyn eigen meester gemaakt; hem te veel krediet besorgt, en hem te veel geld tot het beginnen van zyn handel gegeven. — Een jongen onbezonnen doorbrenger, die niet eens wist wat geld te zeggen was, wyl hy het alleenlyk heeft doorgebracht zonder iets verdienst te hebben. — wat was uw oogmerk tog?

L E R N A C H.

Ik dacht, den woesten en ydelen jongeling, door de ommeegang met bedaarde en braave Mannen, tot een wysen beraadenman te maaken. — Maar zo vruchteloos zyn onze pogingen.

F E C H N E R.

Juist, zo gaat het. — Maar het word tyd om na de Beurs te gaan; zeg, hoe moet ik my gedraagen? wat moet ik voor u doen? en waar mede zullen wy ons redden?

L E R N A C H (*hem by de hand vattende*)

O myn vriend! — Zo gij geen raad voor my weet — my blyft geen en anderen over als de bedelstaf.

F E C H N E R.

Hebt gy dan geheel geen toevlucht?

L E R N A C H.

Met geen goed geweeten.

F E C H N E R.

Dat is erg. — Immers zo haast de tegenwoordige wifels betaald zyn, zouden wy ons kunnen helpen.

L E R N A C H.

Zo haast: — maar hoe, en waar van?

F E C H N E R.

Dat moeten wy zien. — Vóóreerst hebben wy den ryken Hollander hier in huis; indien gy u eens zonder terughouding aan hem openbaarde? — Met een eerlyken ongetukkigen koopman, heeft een rechtvaardig koopman altoos medelyden; en zulk een man is *van der Hoefst* zekerlyk. — Gy zyt in gevaar van te vergaan, en in dat geval is het eerste hulpmiddel, het beste. — Kunt gy u nog beraaden?

L E R N A C H.

Ik heb gewichtige reden voor het tegendeel myn vriend: — anders zoude ik hem mooglyk myn staat geopenbaard hebben. — weet, — dat ik hem reeds duizend daalders schuldig ben.

F E C H N E R.

Dat zal hem niet hinderen, als hy ziet, dat gy

hem

hem met uwe goederen verzekering kundt geeven; want die hebt gy immers genoeg.

LERNACH.

Dat is het niet: maar myne uitzichten veydeld te zien.....

FECHNER.

Welke uitzichten?

LERNACH.

Het schynt my toe dat zyn Nicht voor myn zoon, — en hy zelfs voor myn dochter niet onverschillig is. — Bedenk eens hoe gelukkig en gewenscht die beide Huwelyken voor myn huis hadden kunnen zyn; — En dat ik daar geheel geen rekening op kan maaken, indien ik myn toestand aan hem openbaare.

FECHNER.

Gy hebt gelyk. — Maar wy moeten ons kort en goed beraaden, om onze wonden te verzachten en te heelen.

LERNACH.

Gy hebt gelyk. — Maar.....

FECHNER.

Het is nu hoog tyd; en ik weet u niet spoudiger en beter te raaden.

DE HOLLANDER.
VIERDE TONEEL.

De vorigen. HERMAN.

HERMAN.

De oude Regimentsdokter is 'er al weder
Myn Heer.

LERNACH.

Welke ouden Regimentsdokter? — (*tegen*
FECHNER.)

hebben wy dan zieken in huis?

FECHNER. (*Lachende*)

Hy komt met zyn dukaaten als of hy geroepen
was. — (*Tegen HERMAN.*) Breng hem in
de zykamer. (*HERMAN vertrekt*)

LERNACH.

Een ouden Regimentsdokter; — wat wil
hy hebben? — Ken ik hem? — Heb ik
met hem te doen?

FECHNER.

Gy kunt u voor het minst van hem bedienen.
Hy heeft een goed gedeelte hartsterkende mid-
delen voor u, by zig, waar mede hy reeds een
maal of twee, hier geweest is: ik heb hem in
uwe afwezenheid, verzocht wederom te komen,
en nu komt hy net van pas.

LERNACH.

Hoe dat! — Waarom komt hy? — Wat
brengt hy?

FECHNER.

F E C H N E R .

Een Hulpmiddel. — Met een woord, men heeft hem herwaards gewezen, — en, de man wil ons met geweld tweeduizend dukaaten opdringen.

L E R N A C H .

Hoe; — Tweeduizend dukaaten!

F E C H N E R .

Ja: — en die hy zegt, uit vrees dat ze hem afgeltoolen zullen worden, altoos by zig te draagen. Hy wil dezelve gaarne met zekerheid en voordeel, een ander te bewaaren geeven, en zyne keuze daar toe blyft hardnekkig op u bepaald. — Men zou 'er vooreerst één gat mede kunnen toestoppen.

L E R N A C H .

En 'er een ander mede kunnen openmaaken. Hoe kundt gy my aanspooren om een redelyk man thans zyn weinig zweet en bloed, onder de glimp van zekerheid, aftelokken; — en mischien morgen, als eenen, die hem dit ontfoolen had, aan de Beurs aangeplakt te worden. — Myn goeden naam is my niet zo zeer te veel, om in weerwil van myne ongelukken, ook nog een dief te worden.

F E C H N E R .

De Hemel bewaar ons! — Is het dan zo

ver met u gekomen? — Laat my u raaden om alles in order te brengen. — Gy moet de Heer *van der Hoeft*, eer hy uitgaat, uw toestand openbaaren. — Ja gy moet die stap doen myn waarden Heer, hoe veel u dezelve ook mag kosten; 'er blyft u niets anders over, en myn hart zegt my, dat het niet vruchteloos wezen zal. — Spreek hem by die gelegenheid van de twee duizend dukaten, en vraag hem of hy dezelve in uw plaats wil aanneemen: — Dit zal hy u niet weigeren, en waarscheinelyk helpt hy u voor het overigen van zyn eigen middelen. — Zo zal, zo moet het gaan; zo steecken wy het hoofd weder boven, en geen vyand durft ons met verachting aanzien.

L E R N A C H.

Gy steld het my zeer gemakkelyk voor myn Lieven Fechner: — maar als nu.....

F E C H N E R.

Als nu — maar — en — en alleenlyk — vergeet toch die zwaarigheden, indien gy niet begeerdt omtekomen. — Gy wordt het voorzeker met den ouden veldbarbier aanstonds eens, hy heeft my van zeven percent gesproken, maar hy zal ook wel met zes te vreden zyn; en daar kunnen wy het voor gebruiken: — Ik zal hem aanstonds by u zenden.

V Y F.

VYFDE TONEEL.

LERNACH en daarna AMPUTATOR-
RIUS.

LERNACH.

Gy kunt my gemakkelyk raaden myn goeden man; — maar de uitvoering, de uitvoering! — Hoe zal ik my gedraagen, wannecr ik dien Hollander een zaak ontdek, waar over ik my zelfs schaame: de man is braaf en weldenkend, en heeft my altoos met achting en vriendschap bejegend. — Maar zal deze vriendschap, als hy hoord hoe ellendig myn zaaken staan, niet aanstonds verminderen? — Een Koopman blyft een Koopman, en de goedhartigste ziet doorgaans zyn medebroeder, ongevoelig aan de rampspoed overgeeven.

AMPUTATORIUS (*in 't binnen komen.*)

Uw onderdanigste dienaar myn Hooggeërd-
den Heer.

LERNACH.

Uw dienaar Myn heer — Met wie heb ik
de eer te spreken? — Hoe is uw naam als
ik het vraagen mag.

AMPUTATORIUS.

Felix Victor Amputatorius, Chirurgyn in
Keizerlyken dienst, met verlof tot uwe dienst-
baarste onderdanigheid, Myn heer.

L E E

LERNACH.

Zo, zo: — en waarmede kan ik u dienen? — Wat brengt gy goeds?

AMPUTATORIUS.

O! een voortreffelyk goed. — Ha! ha! ha! — Tweeduizend welgetelde wichtige dukaten. — Ha! ha! ha! — Indien gy my de gunstige gunst wilde bewyzen, om 'er schatmeester over te worden, zo zoude ik voor dieven beveiligd zyn, en myn Patiënten gemaklyker kunnen waarneemen. — De Heeren Koopluiden kunnen nooit te veel geld hebben, dat weet ik; — en, vermits de gantsche Staat van uw roem en Christelyke Christelykheid vervuld is, zo zoude ik het in 't byzonder, op het roemrykfte weeten te roemen, indien het u bebaagen mogt, my allerbehaagelykst, van een zorg te ontlasten, die u veel meer voordcel als my toebrenge kan. — (*Lernach zyn geldzak aanbiedende,*) wildt gy ze niet aanneemen?

LERNACH. (*lachende.*)

Dat gaat zo spoedig niet myn lieven Man. — Zyt gy wel overtuigd, of ik u voor uw geld verzekering kan geeven?

AMPUTATORIUS.

Ja zeker boven zeker. — ik moest dan niet weeten wat Man boven allen Mannen ik voor my had.

L E R :

LERNACH.

Ik ben u verplicht.

AMPUTATORIUS,

Geen verplichting myn Hooggeerde Heer: —

Ik spreek enkele roemryke, warachtige waarheid.

LERNACH.

En wie verzekert u daar van, lichtgeloovig
Mensch?

AMPUTATORIUS.

De gantsche Stad. — Anders zoude ik niet
myn weinig have en goed, niet zo regt toe regt
aan, by u komen. Geloof my, myn Hoog-
geachte Heer, dat ik om dit geld te verkrijgen,
meenigen gang voor een halve daalder heb
moeten doen; want Helaas! — God erbarme
zig; die heden ten dagen met geen koets en
Paarden kan komen aanreiden, die moet vroeg
opstaan, en zig tot op de aarde buigen, wanneer
hem *Pro Consilio et Labore* zyn half daaldertje, en
Tontyds nog wel weiniger, in de hand gestopt
word; en hy moet 'er wel mede te vrede zyn,
al was hy ook zo groot als Aesculapius zelfs,
Vermits ik nu myn getal schaapen by elkander
heb, zo had ik ze gaarne met de zekerste zeker-
heid bewaard, en onder een goed dak gebracht: —
en by u zyn zy dat.

LERNACH.

En met al dit goed betrouwen op my, — zeg, onder welk beding wildt gy my uw geld ter hand stellen?

AMPUTATORIUS.

Voor zeven Perſent en toereikende zekerheid, myn Hooggeachtſte Heer,

LERNACH.

Zeven perſent en voldoende zekerheid! — Wat durft gy denken? wat eerlyk Man kan u dat geeven?

AMPUTATORIUS.

Ei, ei: Ik heb my evenwel laaten wysmaaken, dat de Heeren Koopluiden dit gaarne geeven. — en.....

LERNACH.

Van vier tot vyf perſent; en, niemand, by wien ze zeker zyn, kan meer geeven, myn Heer.

AMPUTATORIUS.

Ei, ei: — Men heeft my gezegt, dat zy dikwils wel acht geeven.

LERNACH.

Ja op den ſprong myn heer, wanneer zy zulk een ſom gelds nodig hebben. — Wanneer u iemand buiten dit geval, zo veel bied, neem dien ſchielyk den Buidel onder de oogen van daan, want gy loopt anders gevaar, dat hy u denzelven afzet.

A M-

AMPUTATORIUS. (*de huidel te-
gen zyn borse
drakkende.*)

Ik zal wel zorg draagen, om zulk een wolf in
myn schaapstal intelaaten.

LERNACH.

Aan dit gevaar zoudt gy u tog bloodstellen.

AMPUTATORIUS.

Ei, ei: — Myn hoeggeachte heer,
heeft, zo het schynt, geen geld nodig.

LERNACH.

Deze som niet, ik kan dezelve ten eersten niet
gebruiken. — Wanneer ik evenwel, om u
dienst te doen, met een zeker man over uw
geld sprak, zo dient gy uw interesfen minder te
maaken, want anders liep ik gevaar, om van myn
vriend uitgelachen, of met nadenkende oogen
aangezien te worden.

AMPUTATORIUS.

Wel, — Hoe veel denkt gy dan, dat ik
zou kunnen krygen? Ik word oud en stomp,
myn eene patient na den anderen, laat zig lie-
ver van onze jonge winderige baardelooze dok-
tertjes de huid vol liegen, ja de verteerende jicht,
in bloed, aderen en beenderen indryven: —
myne verdiensten verminderen dus daaglyks, en
ik zou niet gaarne op myn ouden dag ongeluk-
kig zyn.

B 2

L E 2

LERNACH.

Maar hier in kan de Koopman u tog met zya
schade, niet behulpzaam zyn.

AMPUTATORIUS.

Ik begeer uwe schade geheel en al niet, myn
Hooggeerde Heer, maar wel dat geene, wat gy
my, met een voordeelich Christelyk voordeel zoudt
kunnen geeven; en hoe hoog zou dat togwel
beloopen?

LERNACH.

Ten hoogften zes percent.

AMPUTATORIUS.

Zes! — maar zes?

LERNACH.

Ten hoogften.

AMPUTATORIUS.

Zes is evenwel wat weinig: indien gy het op
zes en een half kondt brengen.

LERNACH.

Nu, ik zal 'er myn vriend over spreekken, gy
kunt my ondertusfchen hier wachten.

AMPUTATORIUS.

Met alle onderdaanigheid, myn Hooggeerden
Heer.

LERNACH.

Neem uw plaats, ik ben daadlyk weder by u.

AM-

AMPUTATORIUS, (*Laag buigende.*)

Het is te veel beleefdheid, voor myne geringe nietigheid.

ZESDE TOONEEL.

AMPUTATORIUS. (*heen en weder wandelende.*)

Zes en een half: — hum! — hm! hm! — dat maakt jaarlyks — honderd — en twintig — en zes — zo naby de honderd zesentwintig dukaatjes. — daar zou ik van kunnen leven; nu goed, ik wil hem myn schat laten, op dat ik gerust myn hoofd kan nederleggen. — Zo ik by gelegenheid eenen ontmoet, die het voor meer interést gebruiken kan, dan is het altoos nog tyd, om het geld weder te eischen. — o Schoone heerlyke dukaaten! als ik niet geleerd had droog brood te eeten en water te drinken, ik zou u heden niet te gebieden hebben. — Ja; ja; ja! — zo meenig een, dit even als ik, in zyn jeugd by de Armée gedaan had, die zou nu vraagen kunnen, of 'er een vorstendom te koop was. — (*zyn buidel op de Tafel leggende.*)

Gy wordt my nu tog tot een Last, ——— (hem kloppende en streelende) maar een lieve Last -- een lieve Last.

ZEVENDE TONEEL.

HENDRIK. BARON GABRIËL;
AMPUTATORIUS, (Hun zien-
binnen komen, neemt zyn Geldbuidel schielyk van
tafel en poogt hem te verbergen.)

HENDRIK (tegen den Baron)

Tree binnen myn vriend.

DE BARON.

Gy moet waarlyk raad schaffen, om die dertig dukaaten te bekomen; want anderzints moest gy dit zo uitdruklyk niet beloofd hebben.

HENDRIK.

Het komt 'er niet op aan: — de duivel haal den Boekhouder! dat hy nu niet... (AMPUTATORIUS (ziende)

Wat is dit voor een figuur?

DE BARON.

Och! — een ouden Regimentsdokter.

HENDRIK (Lachende)

Ha! — en aan u bekend, Heer Baron?

DE BARON.

Ja flegts van aanzien.

HENDRIK, (*AMPUTATORIUS. naderende*)

Uwe dienaar, Myn Heer Beëlzebub uit het gasthuis.

AMPUTATORIUS. (*verlegen*)

Uwe onderdanigste dienaar, Myn heer Salletjonker.

HENDRIK. (*tegen den Baron*)

De Karel blyft mij niet fchuldig. — (*tegen*

AMPU-
TATO-
RIUS.)

Hoe gaat het handwerk? waar aan hebt gy thans het meest te reparceeren?

AMPUTATORIUS.

Aan de Hoofden, Jonge heer.

HENDRIK (*Tegen den Baron.*)

Hoordt gy 't wel?

DE BARON.

Hoe kundt gy u thans met zotheden vermaaken? — — 'Er moeten dertig dukaatē wezen, of *Filouette* word kwaad; — zy zal u, indien gy haar het beloofde kleed niet tegen den avond bezorgt, niet opwachten.

HENDRIK.

Zy zal het hebben, zo haast de Boekhouder komt.

AMPUTATORIUS. (*in het verschiet*)
De oude Heer blyft lang weg.

HENDRIK. (*tegen den Baron*)

Maar wat doet die oude Karel tog hier. — dat moet ik weeten. — (*tegen AMPUTATORIUS.*) — Mag ik weeten, wat gy hier te haalen hebt?

AMPUTATORIUS.

Ik heb te brengen Jonge heer.

HENDRIK. (*Lachende*)

En evenwel ziet gy 'er tienmaal beter na uit om te haalen, als te brengen.

AMPUTATORIUS. (*mede lachende*)

En evenwel heb ik te brengen. — Deze schoone spiegelblanke tweeduizend dukaaten. ....

HENDRIK.

De Duivel haal: — Tweeduizend dukaaten? — gangbaare? ....

AMPUTATORIUS. (*Lachende*)

Louter eerlyke Landsluiden; — en allen gerand.

HENDRIK. (*driftig*)

En wildt gy die hier brengen?

AMPUTATORIUS. (*zyn buidel ver-
toonende.*)

Gelyk gy ziet.

HENDRIK.

Maar aan wie?

AMPUTATORIUS.

Aan uw Heer Vader, die ik aanstonds hier ver-
wacht.

HENDRIK.

En waarvoor?

AMPUTATORIUS.

Voor zes en een half perzent Jaarlyksche inte-
resfen.

HENDRIK.

Ha, ha! — Gy brengt hier uw geld op in-
teresfen.

DE BARON. (*Stil tegen HENDRIK*)

Bedien 'er u van.

HENDRIK.

Zes en een half perzent. — (*tegen den Baron*)
Het is zo weinig. . . .

DE BARON.

Ja, als een oud Koopman kan geeven.

AMPUTATORIUS.

Wat zegt gy van weinig — en van een oud
Koopman?

HENDRIK.

O niets; — als gy by my gekomen waart,
zou ik u zeven gegeven hebben.

AMPUTATORIUS.

Ik by u! — en zoudt gy my zeven gegeven
hebben?

HENDRIK.

Ja Ja: dat zou ik.

AMPUTATORIUS.

En zonder weeten van uw Heer vader!

HENDRIK.

Al wilde ik twaalf geeven, wat raakt myn va-
der dat?

AMPUTATORIUS.

Ja, maar zo lang als gy onder zyn vermogen
zyt.

HENDRIK.

Vermogen, vermogen! — Hoe goed is het,
dat dit vermogen maar voor een tyd geduurd
heeft, is het zo niet, myn Lieve Baron?

DE BARON. *(op een onverschilligen toon)*

Hoe lang is het geleden, myn lieve Lernach,
dat gy u eigen meester zyt?

HENDRIK.

Vyf Jaaren.

AMPUTATORIUS. — (tegen de
Baron.)

Doet de jonge Heer zyn eigen zaaken zelfs?

DE BARON.

Wat anders!

HENDRIK.

Weet gy dat niet?

AMPUTATORIUS. — (zig buigende)

Neen myn Hooggeachten Heer.

HENDRIK.

En hebt gy my niet gekend?

AMPUTATORIUS.

Wel als de zoon van den ouden heer Lernach.

HENDRIK.

En niet als Koopman?

AMPUTATORIUS.

Voorzeker niet.

HENDRIK.

Dat verwondert my.

DE BARON.

Maar wie kan ook alle Koopluiden kennen,
myn lieve vriend, die zelfs geen Koopman is,
en daaglyks op de Beurs geen omgang heeft?

AMPUTATORIUS.

Daar spreekt gy een duidelyk en waar woord
myn Hooggeachte heer. — Ieder gaat zyn
eigen weg, en ik verzoek u onderdaaniglyk om
vergeving.

HEN-

D E H O L L A N D E R .

H E N D R I K .

O, het heeft niets te beduiden.

D E B A R O N .

Nu weet die Heer tog, dat gy zo goed zyt als uw vader.

H E N D R I K .

En dat ik myn veertig duizend daalders zo goed in de Bank heb als hij, — dit moest gij 'er byvoegen.

A M P U T A T O R I U S . (*ter zyde*)

Ei, ei, ei!

H E N D R I K .

Voor het overige is 'er niets aan gelegen; — maar indien gy u met uw eige oogen overtuigen wildt. Kom dan hier en lees. — Ziet gy wel? dit zyn alle myne boeken, — alles staat onder myn naam: — Kunt gy lezen? — *Hendrik Lernach*, — en myn vader heet *Jochem*. — hebt gy nu gelezen?

A M P U T A T O R I U S .

O Ja myn Hooggeerden Heer.

D E B A R O N .

Indien gy gelegenheid mogt hebben, om hem eenige dienst te doen, zo doe het: want gy ziet, dat myn vriend ook goed en zeker is.

AMPUTATORIUS. (*tegen den Baron
ter zyde*)

Ik moest maar liever myn hof by hem maaken,
en hem myn geld geeven: want hy ziet 'er na
uit, als of hy 'er nog agt perſent mede verdienen
zoude.

DE BARON.

Verdieneu waarlyk.....

HENDRIK.

Wat ſpreekt gy lieden?

DE BARON.

Die Heer ziet 'er u voor aan, dat gy met zyn
geld, wel agt perſent zoudt kunnen verdienen.

HENDRIK.

Ja dat zou gaan.

AMPUTATORIUS.

En uw Heer vader kon naauwlyks, naauwlyks
tot zes beſluiten.

HENDRIK.

Hy is myn vader, en blyft by zyne oude wyze
van denken. Voor dertig, veertig jaaren kon men
niet geeven, het geen men heden by voorko-
mende gelegenheden geeven kan; de waaren zyn
nu veel hooger in prys.

AMPUTATORIUS.

Ei, eil dan kan men nu tog waarlyk nieer
geeven.

H E N R I K

HENDRIK.

Indien de handel van belang is, en men 'er by winnen kan, wel waarom niet? — Ik herinnere my, alreeds tegens agt perſent gegeven te hebben.

AMPUTATORIUS.

Agt! — dat is veel. — Dus zoudt gy heden ook nog wel agt geeven kunnen?

HENDRIK.

Waar voor? — Ik heb geen geld nodig, myn kaſt is vol; wat zou my de overvloed baaten?

AMPUTATORIUS.

Dat kundt gy niet weeten: — onverwachte zaaken gebeuren meenigmaal, en vooral in den koophandel.

DE BARON.

Ja wel, ja wel: byzonder in den Koophandel.

AMPUTATORIUS.

En vooral in zulk een fraaye Geldſpeſſie.

HENDRIK.

Nu, dit zou eene gewichtige reden kunnen zyn. — zyn het dukaaten?

AMPUTATORIUS.

Ja.

HENDRIK. (*By zig zelfs rekende*)

En gevolgelyk naar den Cours.....

A M-

AMPUTATORIUS.

Ronde 14750 — of volgens de prys van 's
Conventie geld 5666 daalders en 16 grooten.

HENDRIK.

Maar wat doe ik 'er mede?

AMPUTATORIUS.

Geld verdienen.

HENDRIK.

En tot hoe veel perſent?

AMPUTATORIUS.

Zo als gy gezegt hebt, tot agt.

HENDRIK.

Ik dagt alleenlyk.....

DE BARON.

Voor eens zoudt gy het kunnen doen; gy vindt
er tog wel weder uw rekening by.

HENDRIK.

O Ja.

DE BARON.

En deze oude eerlyke man, is 'er zonder
uw ſchade mede gediend....

AMPUTATORIUS.

Op het allervedienſtigſte.....

DE BARON.

Reken ſlegts een daalder minder.....

AMPUTATORIUS.

Voor een ouden man, tot een Christelyke

almoes voor hem die uit liefde voor de Christenheid, tegen de Turken gediend heeft....

DE BARON.

En ook nog genegen is om u te dienen: ...

AMPUTATORIUS. (*driftig*)

Zo ik het doen kan, Ja, by dag en nacht, inwendig en uitwendig, by gelegenheid van koude en heete koorts, roodenloop en anderen kwaalen, by arm en beenbreuken, by verstuitingen en kankers,.....

HENDRIK.

Zwyg, hou op! om myne gezonde leden wilte. Ik wil u gaarne dienen, zonder uw tegen-dienst wederom te begeeren. — Geef hier uw geld: (*terwyl hy den buidel aanneemt.*) 'tis immers wel afgeteld?

AMPUTATORIUS.

Tot op een aas na: wy kunnen ze aanstonds natellen:

HENDRIK,

Neen dat duurt my te lang. Ik zal heengaan en dezelve naweegen.

DE BARON, (*stil tegen HENDRIK.*)

Neem zemaar ongewoogen. — (*HENDRIK geeft den Baron een wenk en treed in eene kamer ter zyde.*)

A M-

A M P U T A T O R I U S.

Ik bedanke u alledankbaarlykst voor uwe toegenegenheid myn Hooggeëerden Heer.

D E B A R O N.

O het is tot uwen dienst.

A M P U T A T O R I U S.

Ik ben zo licht als een veer, nu ik my van myn beetje geld losgemaakt heb.

D E B A R O N.

Dat geloof ik.

A M P U T A T O R I U S.

En hoe goed, hoe voordeelig! — met agt perſent; — dat lykt 'er na.

D E B A R O N.

Voorzeker.

H E N D R I K. *(komt met de open buidel*

op 't Toneel en geeft A M

P U T A T O R I U S 's geld

in de hand.)

Hier myn Heer, deze vier dukaaten zyn 'er te veel.

A M P U T A T O R I U S.

Te veel: — zou ik my dan verteld hebben?

Ik heb ze evenwel ontelbaare maalen nageteld.

H E N D R I K. *(gloofte)*

Laat dat zo wezen, volgens het gewicht zyn ze 'er over; en het geen 't myne niet is, begeer ik niet.

A M P U T A T O R I U S.

O gy allerhooggeëersten Heer; Gy rechtvaardigste onder alle rechtvaardigen!

H E N D R I K.

Zwyg daar van, zwyg daar van, — Ik zal u aanstonds een handschrift ter hand stellen. — doch niet langer als voor vyf jaaren.

A M P U T A T O R I U S.

Indien het niet anders wezen kan, goed; daar na schaffen wy weder raad. (HENDRIK plaatst zig voor een Lesfe naar en schryft.)

D E B A R O N.

Ja wel, Ja wel, schryf maar.

A M P U T A T O R I U S. (*stilt tegen den Baron,*)

Wat ben ik daar recht op een gelukkig uur uitgegaan.

D E B A R O N. (*hem op de schouder kloppende.*)

Gy hadt niet gelukkiger kunnen uitgaan.

A M P U T A T O R I U S.

Wat ben ik in goede handen gevallen!

D E B A R O N.

Waarachtig gy zoudt, in geen beter hebben kunnen vallen (*hem ter zyde trekkende*) weet gy wat ik u nu aanraaden zou?

A M P U T A T O R I U S .

Wel.

D E B A R O N .

Aanftonds te vertrekken, eer de oude Heer komt.

A M P U T A T O R I U S .

Waarom? — Ik wilde hem liever afzeggen....

D E B A R O N .

Och doe dat niet: — want indien de oude knikker van agt perfent hoort; zo zal hy het zyn zoon voor zeker afraaden.

A M P U T A T O R I U S .

Maar de jonge Heer is immers zyn eigen Meester.

D E B A R O N .

Ja wel voor zig zelven: — Maar als de vader nu eens zegt; — *Ik raade u myn zoon — volg my myn zoon — Ik weet het beter...*

A M P U T A T O R I U S .

Wel gezegd; ik zal my voor hem wachten, als voor een kwaade koorts. — Ik wenschte maar al weg te wezen. — *tegen Hendrik.* — Heb nog de goedheid myn Hooggeachte Heer, om my spoedig aftevaardigen: — Myne Patienten mogren onverduldig worden.

HENDRIK. (*Schryvende*)

Aanftonds, aanftonds, — (naar eentge ogen-
blikken treed hy
met het papier naar

AMPUTATORIUS.

en vervolgt)

Daar ben ik reeds, ik denke dat het nu alles
in order zal zyn. — daar, wild gy het niet leezen?

AMPUTATORIUS. (*ftil leezende*)

Het is alles met de naauwkeurigfte naauwkeu-
righeid.

HENDRIK.

Gy kunt hier alle halfjaaren uwe tachtig dukaa-
ren komen afhaalen.

AMPUTATORIUS.

Ik zal met u believeu niet in gebreken bly-
ven. — Ondertusfchen bevele ik my, in uwe
toegenegene genegenheid.

HENDRIK. (*hem de hand zevende*)

Gy kunt op myn gunst ftaat maaken.

DE BARON. (*hem op de Schou-
der kloppende.*)

En vooral op de myne.

AMPUTATORIUS. — (*buigende.*)

Te veel eer, al te veel: — ik ben u by-
der dienstbaarften dienaar. — (*ter zyde.*) —
dat noem ik eerst een onverwachte vonst gedaan
te hebben.

A C H

ACHTSTE TONEEL.

HENDRIK, DE BARON.

HENDRIK.

Wel nu, ben ik geen bekwaam Legerchirurgyn, die met zyn Patienten weet omtegaan? —

Ha! ha! — ha! —

DE BARON.

Ha! ha! ha! — Maar hoor: Gy zult immers niet vergeeten, dat ik Makelaar geweest ben.

HENDRIK.

Wel zeker niet.

DE BARON.

En my myn loon niet onthouden?

HENDRIK.

Vooraf niet vriend. — Al wat gy begeerd is tot uw dienst, ik heb alles, zelfs myn laatste hemd, voor myn vrienden over.

DE BARON.

Daar bewaar my den Heemel voor; — wie zou dit van u willen begeeren?

HENDRIK.

Nu spreek: — hoe veel begeert gy?

DE BARON.

Een pensent.

HENDRIK.

Het is waarachtig Christelyk en vriendelyk; —

(Hem geld geevende) — daar lieve vriend, zyn twintig dukaaten, en myn erkentenis daar by.

DE BARON.

En nu, de dertig dukaaten van het kleed voor
(Filetette.)

HENDRIK.

Wild gy de moeite op u neemen om 'er het stof voor te koopen?

DE BARON.

Zeer gaarne; ik zal het haar bezorgen.

HENDRIK.

En myn aanbeveeling er by.

DE BARON.

En geen *Rendezvous*?

HENDRIK.

Nog dezen avond, indien ik van *Osterveld* af komen kan.

DE BARON.

Gaat gy daar?

HENDRIK.

Tweeduizend dukaaten in myn zak, en kunt gy dit nog vraagen? — Ik wil met duivels geweld myn geld weder hebben. — De fatan zal tog niet altoos in de kaarten zitten.

DE BARON.

Nu, dan vind ik u daar, wanneer ik myn bezigheden verricht heb.

H E N-

HENDRIK.

Tot weerziens.

DE BARON. (*hem omhelzende*)

Vaar wel zo lang *Mon cher!* — en wees gelukkig.

NEGENDE TONEEL.

HENDRIK.

Indien het geluk nu eens zo voortging als het thans begint: — Tweeduizend dukaaten: één *Paroli* daar mede gewonnen, en ik zal die vervloekte kaarten, nooit weder in de hand nemen. — Indien ik naar eerst gewonnen had! — de goede ouden gek brengt my met de vuurigste plichtpleegingen, geld, en vermoorde my met eene beloftheid, die ik niet wederstaan kon, om zyn fchat na my te neemen, en dat in een tyd, daar my geen Jood, al had ik hem twintig perſent geboden, iets zou hebben willen leenen. — Ha! ha! ha! — Indien nu de duivel zyn ſpel eens ſpeelde, en de tweeduizend dukaaten, zo den een na den anderen, in zyn Ryk ſleepte! — dan zou ik evenwel de armen gek beklagen, van zo meenig een plaaster voor niet geſmeerd te hebben. — Maar zwyg jongen Heer; uwe handelingen zyn onduidend, — Gy kundt de vloeibaarſte bron uit-

C A

droe.

droogen. Indien ons jong Hollandsch meisje maar niet zo zonderling was: — zy is een geheel ander vrouwsperfoon als Filouette, en ik zou gaarne de eene met de andere verruilen willen; want het geen ik by de laatste verloor, zou my de eerste kunnen vergelden. — Maar, maar, hoor verdoemde eigenzinnigheid: — doch het is nu geen tyd daar aan te denken, ik moet myn verlies by *Otterveld* weder trachten intehaalen: dit is de beste raad; en wie weet wat 'er dan gebeurd.

TIENDE TONEEL.

HENDRIK, ANTJE.

ANTJE (*in 't binnen komen Hendrik gewaar wordende*)

O hoe goed, dat ik hem hier alleen vind: —
(*toetredende*)

Ik moet u zeer noodzaaklyk spreken.

HENDRIK, (*die tot hier toe in gedachten geslaan heeft en zig nu herstelt.*)

Ei, ei! — zeer noodzaaklyk?

ANTJE.

Ja recht van harten noodzaaklyk.

H E N.

HENDRIK, (terwyl hy haar in 't
aanzicht streelt).

Recht van harten; — dat is te zeggen...

ANTJE, (zyn hand wegstootende.)

Ga heen: ga heen! — 't is met ons afge-
daan.

HENDRIK, (als voeren)

Dat zou slecht zyn.

ANTJE. —

Slecht; of niet slecht. — Ik zeg u nogeens
't is met ons afgedaan. — Ga heen, en zie
waar gy een ander Meisje vindt, die gy voor
klinkklaar geld, alleenlyk drooge vleieren in de
hand kunt stoppen.

HENDRIK.

Wat scheelt u gekkinnetje?

ANTJE.

Dat ik geen zotijn meer zyn wil — Ik wil
myn honderd en vyftig daalders wederom heb-
ben. — van de aan my beloofde interessen,
zal ik denken, dat ik ze een heer, met gebor-
duurde klederen, geſchonken heb. — en zo zyn
wy van elkander gefcheiden.

HENDRIK.

Zyt gy zo verſtandig Meisje?

ANTJE.

Ja: — en om dat ik verſtandig ben, wil ik

myn

myn geld weeröm hebben. — Denkt gy, dat ik myn weinige geld, voor u in de Lotery gezet heb. — Zoudt gy my myn zuurgewonnen Loon, met mooje praatjes aflokken, en naar den duivel helpen? — Het gaat hoe het gaat, ik wil myn geld hebben. En als gy het my niet geeft, zo zal ik het aanstonds aan den ouden Heer zeggen; die zal 'er my wel weeten aantehel-
pen. — Ik ben uw beloften van tien perzent al lang moede.

H E N D R I K.

Wel zyn tien perzent dan nog te weinig?

A N T J E.

Meer als te weinig, vermits ik in geen twee jaaren, 'er een schelling van gezien heb.

H E N D R I K.

Zo zo! — Is het daarom....

A N T J E (*hem naspreekende*)

Ja, Ja! daarom is het.

H E N D R I K. (*op een hoogen toon.*)

Hoor, onbeschaamde Meid, weet gy wel met wien gy spreekt?

A N T J E.

Ja, dat weet ik wel; ik spreek met u, die my arm Meisje om myn geld brengen wil.

H E N D R I K. (*driftig.*)

Wie zegt dat!

A N T-

A N T J E, (*haar handen in de
zyden zettende.*)

Wie? — alle menschen. — En ik wil
myn geld hebben; — en ik moet myn geld
hebben! of ik zal u voor al de wereld ten toon
stellen.

H E N D R I K, (*Spottende.*)

Ja en stel u dan met een ten toon, als een
dwaaze zottin in haar zondagspak.

A N T J E.

Dat zullen wy zien — en....

H E N D R I K.

Geen woord meer! — Hebt gy myn hand-
schrift by u?

A N T J E. (*Spottende*)

O Ja: — en woudt gy het zelven nu mede
niet gaarne in uw kluiven hebben?

H E N D R I K, (*driftig.*)

Geef het hier. — (*de dukaaten voor den dag
haalende, en die op tafel
werpende.*)

En hier is geld. — Twee jaar maakt der-
tig daalders interest, dat is in 't geheel honderd
en tachtig daalders of negentien dukaaten. —

A N T J E. (*terwylhytelt, in ee-
ne droevige houding.*)

Wat kunnen ons de menschen tog wys maa-
ken;

ken: daar hebben zy my nu opgestookt, en de jongen Heer heeft geld als zand aan de zee. — Wie zal hem my nu weer helpen goed maaken, na dat ik hem de zwavel zo dicht onder de neus gehouden heb?

H E N D R I K.

Wel nu, waar wacht gy na? — Wat scheelt 'er aan? — denkt gy dat ik niet anders te doen heb, als my met u optehouden? — Toe neem na u:

A N T J E, (*woenende en vleiende*)

Och myn alderleefften Heer! — Gy moet het waarlyk een onverftandig Meisje zo kwaalyk niet neemen. — Menschen die niets anders te doen hebben, als kwaad te spreken, maaken dikwils iemand zo iets wys: — en dat is de reden dat ik my zo onverftandig gedraagen heb.

H E N D R I K.

En wat hebben de menschen u dan van my wyngemaekt? zeg. —

A N T J E.

Zo iets, waar in dat volk altoos schrandere meent te zyn, — en dan komen zy met Leugens te merkt, ik schaame my, over myne domme eenvoudigheid, om 'er u iets van te zeggen.

H E N D R I K, (*Spottende*.)

Ha! — Ik begryp het: ik zoude u waar

stui-

stuivers doorgebracht hebben, en nu was ik niet in staat ze u wederom te geeven; niet waar?

A N T J E.

Ja — zo iets dergelyks.

H E N D R I K.

En dat laat gy u op de mouw spelden, en durft my onbeschoftheden zeggen? — Ja gy durft my voor een onrechtvaardigen houden, gy die my beter moest kennen! — daar, daar! — neem uw geld, ik wil niets met u te doen hebben;

A N T J E (*Trotzig.*)

Och! neem het tog niet zo kwalyk met my. — Laat het voor ditmaal overgaan. — Ik zoud 'er nooit toe gekomen zyn; maar men zette my een vlooy in 't oor, men stookte my op, anderen vroegen my hoe veel interest gy my gaaft, en of gy die afbetaald had; ik zeide het was in goede handen, — maar zy zeiden weder het geen ik nu niet zeggen durf, en zo kwam men van het eene zeggen op het andere, en dan weet gy wel wat 'er voorvalt. . . .

H E N D R I K, (*haar nasprekende*)

En toen wierd de Juffer wantrouwend, en kwam — en wilde haar geld hebben, en stelde zig zeer gemeen aan, — en toen gaf men haar 't geld — en liet haar loopen,

A N T J E

A N T J E.

Och! bezondig u tog niet zo zwaar aan my. —
Ik wilde u maar alleenlyk wegens de interesfen
komen vraagen, en niet anders weeten, als hoe-
daanig gy.....

H E N D R I K.

En gy stelt u daarby zo ongemaniert aan als
een onvolwasfchen kind! foei! — ik had het
zo wel met u voor: ik wilde door het opleggen
der interesfen uw kapitaal vermeerderen, en hoe
lang zou het geduurd hebben, of gy waart op
die wyze vierhonderd daalders ryk geweest. —
Maar gy vertrouwt my niet, en dus zult gy uw
geld weerom hebben. Daar, daar, neem aan,
ik moet gaan.

A N T J E, (*hem by de hand vattende*)

O houd het tog nog voor deze eene keer: Ik
zal 'er nooit weer van spreekken, en wil my alles
laaten welgevallen.

H E N D R I K. (*haar streelende*)

Wild gy?

A N T J E. (*beschaamd.*)

Steek dan het geld weder in uw zak.

H E N D R I K.

Nu, voor ditmaal zal ik het doen: maar zo
gy my ééne mistrouwende houding maakt.....

A N.

A N T J E.

Neen: — nooit, nooit. — (*Vleiende.*) Gy zult het my immers wel zeggen als 'er vierhonderd daalders zyn?

H E N D R I K.

Ja voorzeker, van jaar tot jaar, myn lieve *Antje*,

A N T J E.

Maar hoe lang zou het nog wel duuren, eer 'er zo veel zyn?

H E N D R I K.

Eenige jaaren myn kind.

A N T J E.

Weet gy wat; — Zou het niet beter zyn, dat gy de andere honderden vyftig daalders, die ik by den ouden heer staan heb, ook naamt? — gy geeft my tien perſent — en hy zes: — tien is tog altoos meer als zes.

H E N D R I K. (*Lachende*)

Dat is zeker.

A N T J E, (*verheugd.*)

Wild gy ze tot die prijs hebben?

H E N D R I K.

Ja op 'dat gy in korten tyd weder zoudt komen, — en my met u — ik wil ze weeron hebben. — lastig vallen.

A N T.

A N T J E *(op eene treurige wyze.)*

Waarachtig niet! — zo waar als ik een
eetlyk Meisje ben!

H E N D R I K. *(haar zagt op de wang
kloppende.)*

Nu: — wel nu: — Ik zal, op zulk een
Eed, uw overige honderd daalders aanneemen.

A N T J E.

Ik ga aanstonds om den ouden Heer opte zoeken.

H E N D R I K.

Maar gy moet hem niet zeggen, waar gy uw
geld brengen zult.

A N T J E.

Daar ben ik te schrander toe.

H E N D R I K.

Hoor: — hoor!

A N T J E.

Wel nu?

H E N D R I K.

Een zoen moet ik hebben.

A N T J E.

Ei; — ik dacht, . . .

H E N D R I K.

Daar: — ziet gy die twee dukaaten?

A N T J E.

O ja.

HENDRIK.

Wel nu: — een zoen 'er voor.

ANTJE.

Wat kunt gy 'er iemand zoet toe bepraaten.

HENDRIK. (*Haar kussende*)Zo zoet, als een zoet kusje, van zulk een zoet
Meisje.

ANTJE.

En myn twee dukaaten?

HENDRIK.

Hier zyn ze: — Maar ik zal die by de
Interesfen leggen zottinnetje. (*Hy vertrekt.*)

ANTJE.

Hum, hm! — wat smaakte my dat; —
op die manier zal ik myn zoenen, ook op inte-
rest zetten kunnen.

ELFDE TONEEL.

*Verbeeld een Eetzaal in 't huis van LERNACH.*HERMAN. (*de Theetafel in gereedheid
brengende gevolgd van.*) LERNACH.

Verzock nu, of de Heer van der Hoest komen wil.

HERMAN.

Ik zal.

LERNACH.

En vraagt den ouden Leger Chirurghyn, welke my in 't Comtoir wacht, of hy op een anderen tyd weder komen wil.

HERMAN.

Ja.

TWAALFDE TONEEL.

LERNACH,

Wat is een schuldig geweten, een pynelyke zaak, ik fiddere als een misdaadiger nu het tyd-punt nadert, da^t ik my aan dien eerlyken Hollander ontdekken zal. En wgt zal de uitflag van myne ontdekking wezen? — Ik ben tiendui-zend daalders schuldig, en zal hy bereid wezen om 'er my mede te helpen? — Om dit te doen, moet een Koopman een sterk vertrouwen bezitten, en zo hy dit niet in my steld, dan ben ik verlooren, Waaren wy maar eerst in gesprek met elkander, mistenien dat ik hem tot medelyden bewoog — o zoon! o zoon! — lichtvaardige, onbedachtzaame zoon! mogten myne tegenwoordige gewaarwordingen, u slegts één maand folteren, dan zoudt gy uwe mislagen zwaar genoeg boeten.

DERTIENDE TONEEL.

LERNACH. HERMAN.

HERMAN.

De Heer van der Hoeft, zal aanstonds hier zyn.

LERNACH. (*zuchtende*)

Goed, goed. — Gy kunt vertrekken.

HERMAN.

De oude veld-Chirurgyn is niet in 't Comptoir.

LERNACH.

'T is wel; de tyd zal hem te lang gevallen zyn. Hy mag naderhand weder komen. —

Ga nu heen, (HERMAN *vertrekt* LERNACH *vervolgd.*)

Konden myne vyanden, die myn ondergang bewerken, myne smarten gevoelen... Maar hy komt.

VEERTIENDE TONEEL.

VAN DER HOEFT. LERNACH.

LERNACH. (*een blyde houding aannemende.*)

Goede morgen, myn waarden Heer van der Hoeft.

V A N D E R H O E F T.

Goede morgen; goede morgen.

L E R N A C H.

Hoe: — reeds gekleed om uit te gaan?

V A N D E R H O E F T.

Ja, ik gaa een pyp tabak rooken by Kaptein
Corbrecht.

L E R N A C H

Zult gy niet eerst een kopje thee drinken?

V A N D E R H O E F T.

Ja, om u voor een oogenblik gezelschap te
houden. — (*Zy plaatzen zig aan de tafel en
steeken hunne pypen op*). —

L E R N A C H.

Gaat gy naar Kaptein *Corbrecht*?

V A N D E R H O E F T.

Ja, want ik denk in de aanstaande maand naar
Amsterdam te vertrekken.

L E R N A C H.

Reeds in de aanstaande maand? — Dit
doet my wegens het gemis van uw aangenaam
gezelschap, hartelyk leed.

V A N D E R H O E F T.

Ik ben u dankbaar.

L E R N A C H.

Deze drie maanden zyn my als drie dagen om-
gegaan.

V A N

V A N D E R H O E F T.

Ik ben u zeer verplicht.

L E R N A C H.

En ik hoopte u de gantsche winter by my te behouden.

V A N D E R H O E F T.

Daar bedank ik u voor. — Want dat is my onmooglyk.

L E R N A C H.

Bevalt het u dan in Duitschland niet?

V A N D E R H O E F T.

Wel ja; — maar in Holland nog beter.

L E R N A C H.

Misfchien blyft dan uw zoete Nicht liever hier.

V A N D E R H O E F T.

Ja: — vermits haar Duitschland beter be-
waagt.L E R N A C H. (*Lachende*)

Wat of daar tog de reden van is?

V A N D E R H O E F T.

Om dat haar moeder dom genoeg geweest is,
van haar in Duitschland te laten opvoeden.

L E R N A C H.

Waarom zegt gy dom genoeg.

VAN DER HOEFT.

Om dat zy daar door haar vaderland heeft
leeren gering schatten.

LERNACH.

En echter doet zy hetzelfde veel eer aan.

VAN DER HOEFT.

Ik ben u zeer verplicht.

LERNACH.

Maar gy rekend het haar mogelyk voor een
geringschatting aan, dat zy het gulhartige Edele
Charakter van haar vaderland, met de zeden der
Duitschers waar onder zy opgevoed is, ver-
bind. — Anderzints is zy een voorbeeldig
Meisje.

VAN DER HOEFT.

Zeer verplicht: zy is een goed Meisje —
behalven dat zy te geleerd zyn wil.

LERNACH.

Dit teken van haar fyn vernuft. . . .

VAN DER HOEFT.

Is oorzaak van haar verkeerde Liefde voor
Duitschland.

LERNACH. (*Lachende*)

De Hollander alléén, kan ons dit verwyten: —
want een Duitfcher, die haar kend, zou het zig
eene eer rekenen, haar voor een Echtgenoor te
bezitten.

VAN

V A N D E R H O E F T.

Ik ben u verplicht. —

L E R N A C H,

Zult gy haar naar Holland medeneemen?

V A N D E R H O E F T.

Dat is haar zaak.

L E R N A C H.

Zyt gy voorneemens om haar in Holland of hier in Duitschland uittehuwelyken?

V A N D E R H O E F T.

Dat zal haar zaak zyn.

L E R N A C H.

Wanneer haar nu eens een Duitscher behaagde?

V A N D E R H O E F T.

Dan zou hy my ook moeten behaagen.

L E R N A C H.

Hy mogt dan wezen, van waar, en wie hy wilde?

V A N D E R H O E F T.

Dat zou haar zaak wezen, — indien de Man maar alleenlyk geen schoft of schelm was, — vrye verkiezing maakt vrye menschen.

L E R N A C H.

Gy spreekt zeer wys en vernuftig.

V A N D E R H O E F T.

Maak my geen lofreden in myn bywezen.

LERNACH.

Mogt ik over dit onderwerp openhartig met u spreken.

VAN DER HOEFT.

Hoe! — zyn wy dan geen Mannen?

LERNACH.

Dan zal ik wagen.....

VAN DER HOEFT.

Wat kunnen twee eerlyke Menschen wagen? — Men geeft reden en antwoord, — en zo verstaat men elkander.

LERNACH.

Wel: — neem eens dat Meijuffer Sara, myn huis tot haar wooning bleef verkiezen.

VAN DER HOEFT.

Dan kon zy blyven.

LERNACH.

En zoudt gy haar met genoeg in de armen van myn Zoon, achterlaaten?

VAN DER HOEFT.

Neen.

LERNACH.

Neen! — en waarom niet?

VAN DER HOEFT. *(drinkende)*

De Thee is goed.

LERNACH.

Maakt gy ten opzichte van myn huis eenige
bedenkelykheden?

VAN DER HOEFT.

Uw huis is wel.

LERNACH.

Maar ik?

VAN DER HOEFT.

Gy zyt goed — en zoudt zeer goed voor
myn Sara zyn.

LERNACH.

Ik! — en myn zoon niet?

VAN DER HOEFT.

Ja gy: — en uw zoon niet.

LERNACH.

En waarom tog?

VAN DER HOEFT.

Staat gy my toe? — *terwyl hy drinkt.* —
dat is goede Thee.

LERNACH.

Gy wild my met omredenen ontwyken. —
Indien wy Mannen zyn, gelyk gy zo aanstonds
zeide; waarom zyt gy dan nu achterhoudend? —
Ben ik uw Man niet?

VAN DER HOEFT.

Ja gy zyt myn Man; — een goed Man;
een braaf Man, — een Man die zyn woord
houd.

LERNACH.

LERNACH.

En myn zoon?

VAN DER HOEFT.

Is een windbuil.

LERNACH.

Dat zegt gy zo ronduit tegen my.

VAN DER HOEFT.

Ja: aangezien hy het van mynent en uwentwegen verdient.

LERNACH.

Van uwentwegen.

VAN DER HOEFT.

Ja: hy heeft my honderd dukaten afgelokt, en ze niet op de bepaalde tyd wederom gegeven. — Een Koopman die zyn woord niet houdt, is een deugniet.

LERNACH.

Hy is nog slimmer. — (ter zyde) dien Booswicht (tegen van der Hoeft.) Maar ben ik wegens myn zoon strafbaar?

VAN DER HOEFT.

Voorzeker, want gy hebt hem te gemakkelyk en te verwyfd opgevoed. — Hy heeft te veel wil ghad, en gy hebt hem by het begaan van zyn eerste dwaasheid de duim niet op de oogen gedrukt: uwe achteloosheid heeft hem bedorven.

LERNACH.

LERNACH.

Dit zyn klippen myn waarden van der Hoeft,
waar op de meeste vaders fchipbreuk lyden.

VAN DER HOEFT.

Apenliefde, is geen Liefde.

LERNACH.

Ik zal wegens de honderd dukaaten uw fchuldenaar zyn

VAN DER HOEFT.

Ik ben u verplicht: — maar dat zult gy niet zyn.

LERNACH.

Waarom niet?

VAN DER HOEFT.

Om dat gy zyn dwaasheid wilt herftellen, ten kosten van uw eigen ondergang. — Laat hem zuchten, en hem het vuur regt heet worden, ten einde hy zig betert en zyn verftand leert gebruiken; dat zal hem meer goed doen, als uwe dwaaze liefde. — Wat keurt gy beter, dat een Vader zyn buitenspoorige zoon, by de wereld zo lang zyn krediet beneemt, tot dat hy het leert verdienen, of dat hy zelfs zyn eigen moet verliezen, indien hy 'er hem by houden wil?

LERNACH.

Ik zal van uwe aanmerking gebruik maaken myn lieven vriend, en 'er my de eerften dag de bes-

ten

ten van bedienen. — Hy zal in myn handel geen deel meer hebben, tot dat hy naar myne vaderlyke vermaaningen, zig tot een goed en rechtvaardig Koopman gevormd heeft.

VAN DER HOEFT.

Goed: indien gy maar u woord houdt.

LERNACH.

Ja, zo zeker als wy hier zitten! — En wie zou my, tot bevordering van dit gewichtig werk, grooter dienst kunnen doen, als eene vernuftige en verftandige vrouw? — en in wie zou ik ergens een voortreflyker vrouw kunnen vinden als in uwe Sara?

VAN DER HOEFT.

Ik ben u dankbaar.

LERNACH

Indien zy zig in dit geval voor myn Zoon verklaaren wilde, wat zouden wy niet hoopen kunnen?

VAN DER HOEFT. (*drinkende*)

De Thee fmaakt my dezen morgen buitengewoon lekker.

LERNACH.

Ik verftaa u. — Gy zyt wegens het kapitaal van uw nicht bekommerd. — Maar wanneer ik nu de Huwelyks gift ontving, en zelfs haar fchuldenaar wierd.

VAN

VAN DER HOEFT.

Dat zou tot meerdere zekerheid voor myn Nicht goed wezen, indien het ooit zo ver mogt komen.

LERNACH.

Indien het zo ver mogt komen! — Gy beschouwd dan dit geval nog in een verschiet?

VAN DER HOEFT.

Ja zeer ver.

LERNACH,

Myn zoon is jong, en buigzaam.

VAN DER HOEFT.

Ik heb 'er geen blyk van kunnen bespeuren.

LERNACH.

Het Huwlyk zal hem tuchtigen en bestendig maaken.

VAN DER HOEFT.

Laat hy dat toonen, en dan om een Huwlyk denken.

LERNACH.

Gy wildt dan die beproeving ten zynen besten niet waagen?

VAN DER HOEFT.

Neen: — zo lang als myn Nicht haar verstand en zinnen behoud.

LERNACH.

Ben ik u dan geen borg genoeg voor myn zoon?

VAN

VAN DER HOEFT.

Neeh.

LERNACH. (*driftig*)

En waarom niet?

VAN DER HOEFT. (*drinkende*)

De tyd heugt my niet, dat ik zo veel Thee gedronken heb.

LERNACH.

Worde ik dan by u verdacht?

VAN DER HOEFT.

Dan zou ik zo lang niet in uw huis wonen, en nog veel weiniger met u drinken.

LERNACH.

Indien dat waar is, waarom houd gy dan myn huis voor uw verbintenis onwaardig?

VAN DER HOEFT.

Ik houde het zelve voor zeer waardig, zo haast als die verbintenis door u zelfs gemaakt word.

LERNACH.

Maar ik vraage u, of uw Nicht, ooit datzelve gevoel voor my zal hebben? En is zy verplicht dat te hebben?

VAN DER HOEFT.

Vraag my niet.

LERNACH.

Ja; dit komt u onwaarfchynelyk voor. En daar-

daarom gebruikt gy ten opzichte van myn zoon die uitvlucht. — staat gy my die verbintenis dan volkomen af? — zo maar, zonder eenige voorwaarde?

VAN DER HOEFT. (*rookende.*)

Die Tabak rookt gemakkelyk, en smaakt aangenaam.

LERNACH.

Moet ik dan myn hoop geheellyk opgeeven?

VAN DER HOEFT. (*zyn vinger aan de pypenkop gebrand hebbende, steekt die achter zyn oor.*)

Ei: — och! — hoe schielyk kan zig een Mensch pyn aandoen!

LERNACH.

Verwaardigt gy u niet eens, om my een beflissend antwoord te geven?

VAN DER HOEFT.

Ik zeg iemand niet gaarne tweemaal dezelfde verdrietelykheden.

LERNACH.

Is dit dan de gantsche uitslag van myne poging! — waarfchynelyk hebt gy met uwe hofelyke jokkerny, den spot met myne vriendschap gedreeven.

VAN DER HOEFT. (*driftig*)

Den spot gedreeven? — Ik, met myne
vriendschap den spot dryven! — Hum! hm! —
Het doet my leed, dat gy zo slecht van my
denkt.

LERNACH.

Vergeef my...

VAN DER HOEFT.

Steld gy my op de Proef?

LERNACH.

Na zulk een gering afgellagen dienst, moet Ik
my wel wachten, van u een veel grooter verzoek
te doen.

VAN DER HOEFT,

Neen, stel my op de Proef.

LERNACH.

Ja: om van nieuws af aan, andere wantrouwen
de uitvluchten van u te hooren.

VAN DER HOEFT. (*driftig*)

Ik vraag of gy my op de proef wild stellen.

LERNACH.

Wel nu dan: — Ik kom heden tienduizend
daalders te kort. Kund gy en wild gy er my me-
de helpen?

VAN DER HOEFT.

Wanneer wild gy ze hebben?

LERNACH.

Van middag.

VAN DER HOEFT.

Gy zult ze hebben.

LERNACH.

Ernstig.

VAN DER HOEFT. (*driftig.*)

Hebt gy my ooit op een Leugen betrapt?

LERNACH.

Daar bewaar my den Hemel voort! — Ik eerbiedige in u een voortreffelyk, getrouw en geloofwaardig Man.

VAN DER HOEFT.

Ik ben u verplicht.

LERNACH.

Maar moet ik my niet over u verwonderen? — Gy geeft my alleenlyk op myn woord, tienduizend daalders en ten opzicht van myn zoon, laat gy my hoogst onvergenoegd vertrekken.

VAN DER HOEFT.

Ik wil met uw zoon niet te doen hebben.

LERNACH.

Nooit?

VAN DER HOEFT. (*terwyl hy drinkt.*)

Dit zal het laatste Kopje zyn.

LERNACH.

'T is onbegrypelyk! — Tienduizend daal-

E

ders

ders my zonder bedenken toetestaan, en my niet de geringste hoop voor myn zoon te geeven.

VAN DER HOEFT. (*zyn Pyp uitklopende.*)

Ik weet wel wat ik doe.

LERNACH, (*zig bedenkende.*)

Of zyt gy mischien uit verplichting zo bereidvaardig, om my die dienst te doen? — dan begeer ik dezelve niet. . . .

VAN DER HOEFT. (*zyn pyp aan stukken werpende.*)

Ik zou, als gy zo voortvaart, u myne vriendschap voor altoos kunnen opzeggen. (*Bedaarder*)

Gy, en die pyp, mogen 't my vergeeven, (*opstaande*) maar ik weet wie ik ben.

LERNACH. (*mede opstaande*)

Ik zou om al de wereld niet willen. . . .

VAN DER HOEFT.

Wild gy zonder wantrouwen de tienduizend daalders hebben?

LERNACH.

Indien gy geen misvertrouwen in my steld. . .

VAN DER HOEFT.

Gy zult, ze hebben.

LERNACH. *(hem de hand drukkende.)*

Myn heer van der Hoeft: die u ten vriend heeft, heeft een zeer zeldzaamen vriend aan u.

VAN DER HOEFT.

Zwyg daar van, of ik mogt voor het eerst van myn leven myn woord jegens u niet houden.

LERNACH.

Hoe zo?

VAN DER HOEFT.

Om dat ik nooit gewoon ben cenig mensch myn vriendschap met tienduizend daalders toetewegen. — *(Hem by de hand vattende.)* Van de middag hebt gy gezegd?

LERNACH.

Indien het u gelegen komt.

VAN DER HOEFT.

Goed, zo haast ik van de Kaptein te rug kom. —
Ik bedank u voor de Thee.

VYFTIENDE TONEEL.

LERNACH. *(en daarna)* HENDRIK.

LERNACH. *(hem met verwondering naziende.)*

Ik ben verward en beschaamd: — Ja zo verward en beschaamd, dat ik niet weet wat ik van dies Man zeggen zal! — zo onverwacht, zo

oogenbliklyk, zo edelmoedig door hem gered te worden! — voor my, is hy gezicht en gehoor, en voor myn zoon blind en doof. — Maar die zonderlinge Man heeft gelyk. De Schurk maakt zig by elk gehaat. — Doch heb geduld eerlyke man! Gy zult my niet vruchtloos geraaden hebben. Ik zal u leeren, snoode! ja ik zal u leeren; gy zult, gy moet een ander mensch worden, of het Tuchthuis zal uw verblyf weezen. — Ha! ik gevoel dat ik thans een Vader ben; zo als 't behoord, en recht bekwaam om hem zyn vonnis in 't oor te donderen. — Maar waar is hy? — (*Hy wil vertrekken.*) Ha! — daar gaat hy de gang door: — He! — he! — *Hendrik! Hendrik!* kom hier: ik moet u spreken.

HENDRIK. (*van buiten.*)

Daarna vader: thans heb ik geen tyd.

LERNACH.

Schurk, ik zal u tyd verschaffen. (*Hy volgt hem na.*)

EINDE VAN HET EERSTE BEDRYF.

T W E E D E B E D R Y F.

*Verbeeldende een straat naby de Beurs: in 't verschiep
ziet men een Koffhuis.*

E E R S T E T O N E E L.

D E B A R O N G A B R I E L. (*en daarna*)
K A R E L.

D E B A R O N.

T h a n s hebben wy de laatste slag gemaakt; en nu word het tyd, om na ander gezelschap omtzien. Hier is het niet langer vylig, want over het geen wy nu nog van *Hendrik* op de reis mede neemen, zou de Beul ons spel genoeg vertchaffen kunnen. — Den oude Heer zal waarschijnlijk betaalen moeten, en de gerechtsdienaars zyn hier voer geen duivel, te betrouwen. — waar blyven myne vrienden? — Lang kunnen zy het niet met hem maaken, hy is veel te heet. — Ha! K A R E L houd zyn woord, hy komt herwaards. — tegen *Karel* — wel, hoe ver hebt gy 't met hem gebracht?

K A R E L.

Daadlyk zyn wy allen gereed. Er ontbreekt nog maar wynig aan.

D E B A R O N.

Kermt hy niet braaf?

K A R E L.

Volgens gewoonte. Ik ging vooruit, om 'er u de Lucht van te geeven. ——— Wy vertrekken immers daadlyk?

D E B A R O N.

Ja, zo haast zy hem kaal geplukt hebben. De Koffers zyn reeds aan de Poort op de bestemde plaats, en de Paarden staan gereed.

K A R E L.

Zo kund gy gerust vooruitgaan, over eengroot kwartieruurs zyn wy by elkander.

D E B A R O N.

Overleg nu uw zaaken schrande, en volg my langs onderscheidene wegen.

K A R E L.

Ha! — 't is immers de eerste maal niet.

D E B A R O N. *(Terwyl hy vertrekt.)*

Ga in de naam van 't Fortuin! *(Hy wil langs eene anderen weg mede vertrekken, maar word door AMPUTATORIUS, die hem in 't verschiet ontdekt, tegen gehouden.)*

T W E D E T O N E E L.

A M P U T A T O R I U S D E B A R O N.

A M P U T A T O R I U S.

uw dienstbaarste dienaar, Heer Baron.

D E B A R O N. (*ontfeld.*)

uw dienaar — uw dienaar myn heer.

A M P U T A T O R I U S.

Ik ben verheugd u in zulk een gelegene gelegenheid hier te ontmoeten.

D E B A R O N.

Het doet my leed, dat ik nu geen tyd heb, my met u optehouden,

A M P U T A T O R I U S.

Ik zal u in 't geringste niet ophouden. Ik kom maar alleenlyk om u wegens uwe gunstbetooning, myne dankbaarste dankerkentenis te bewyzen.

D E B A R O N.

O; dat is niet nodig...

A M P U T A T O R I U S.

En om u met een op de nederigste wyze te berichten, dat ik gaarne wilde weeten, wie de Persoon is, aan wien ik dit buitengewoon gunstbewys te danken hebbe? — zult gy my wel zo veel genade bewyzen, om my uw naam te zeggen?

DE BARON.

Waar zou dat toe dienen, myn lieve Man?

AMPUTATORIUS.

Om uwe gedachtenis in een altoosduurend aandenken te behouden.

DE BARON. (ter zyde.)

De vos is op 't spoor. ——— (tegen *Amputatorius*) ——— zo ik u een dienst bewezen heb, wat ligt u dan aan myn naam gelegen?

AMPUTATORIUS.

Om dat ik de naamen myner begunstigers, gaarne wil vereeren.

DE BARON.

Wel, zo ik u daar ook een dienst mede kan bewyzen zo weet dan, dat ik in deze Stad genoeg bekend ben: ——— Myn naam is, Baron Erenfried van Welgast; ——— en myne goederen liggen in het Holstynsche.

AMPUTATORIUS.

Bewys my 'er dan nog eene genade by, myn welgeboorne Heer Baron Erenfried van Welgast; en geef my myne tweeduizend dukaaten, die gy my met bedrog hebt helpen ontfceelen, weder, ——— of gy zult niet zo schielijk, als gy denkt, weder op uwe goederen in 't Holstynsche komen.

D E B A R O N.

Zyt gy dol?

A M P U T A T O R I U S.

God dank nog niet, zo als gy zien kunt.

D E B A R O N.

Maar wel zo als ik hoor: — wat straattaal spreekt gy, van bedrog en bedriegen! — weet gy wel dat ik een Edelman ben?

A M P U T A T O R I U S.

Den Edelman, met allen eerbiedigste Eerbied ter zyde, — maar gy moet weten, dat ik my myne tweeduizend dukaaten wederom wil gegeven hebben. — de dukaaten, die gy my hebt helpen uit de hand praaten. — of ik zal onderzoeken, of de overigheid, de Edelmanns daar Privilegie op geeft.

D E B A R O N.

Heer! — heer! — uw ouderdom belet... anders zoude ik —

A M P U T A T O R I U S.

En wat zoudt gy dan, met uw believen, wel doen willen?

D E B A R O N.

U toonen hoe men met een Edelman spreken moet. — wat raakt my uw geld Myn heer? — wat anders, als dat ik 'er bywas, toen gy het hem bracht; en dat ik myn best gedaan heb, dat

gy nog twee perſent meer gekreegen hebt? — vind gy u daar bezwaard over, dan moet gy by de Koopman Hendrik Lernach gaan. — Ik, wat my betreft, ken hem niet anders, als dat hy my verſcheide wiſfels betaald heeft, en een welgeſteld goed koopman is.

— AMPUTATORIUS.

Een welgeſteld goed koopman! — Hy is een ſpeeler: en de heele wereld ſchuldig, en zal heden of morgen bankroet ſpeelen.

DE BARON.

Wat gy zegt!

AMPUTATORIUS.

De droevige waarheid. — En ik arm mensch, moest eindlyk dezen bedrieger nog in de handen vallen?

DE BARON.

Ik kan 't niet gelooven. — Wie weet wat men u heeft wyſgemaakt,

AMPUTATORIUS.

Niet wyſgemaakt! — 't is overal bekend.

DE BARON.

Dan kom ik mede Vyfhonderd daalders aan hem te kort.

AMPUTATORIUS.

Gy ook vyfhonderd daalders! — wy arme bedrogene menſchen! — Maar terwyl wy 'er

nu van spreken, zal hy waarschijnlijk in een
speelkroeg zitten, en myn zuurgewonne zweet,
voor de zwynen werpen.

D E B A R O N.

Wel, zo gy dat denkt myn lieven Man, waar,
om houdt gy u hier dan op? — Waarom loopt
gy niet aanstonds na die speelkroeg heen?

A M P U T A T O R I U S.

De duivel, die 'er de Meester van is, mag
weeten waar men die vind.

D E B A R O N. (*zig bedenkende*)

Mischien is het by *Knallerballer*.

A M P U T A T O R I U S.

Knallerballer?

D E B A R O N.

Ja, daar heb ik hem menigmaal gevonden, en
gezien, dat daar sterk gespeeld wierd.

A M P U T A T O R I U S.

Sterk gespeeld? — zeg: — waar is dat?

D E B A R O N.

Ik kan u de plaats wel beduiden, maar de
straat weet ik niet te noemen. — Ga slegts
deze Straat door, en de Beurs over,

A M P U T A T O R I U S, (*griftig*)

Ja, Ja.

D E B A R O N.

Dan gaat gy de straat daar tegen over geheel
ten einde en....

A M-

AMPUTATORIUS.

Geheel ten einde.

DE BARON.

Daar ziet gy een groot hoekhuis. . . .

AMPUTATORIUS.

Een groot hoekhuis —

DE BARON.

Slaa dan rechts af de straat in —

AMPUTATORIUS.

Rechts af de straat in —

DE BARON.

En als gy die ten einde zyt — Lings om in de dwarsstraat —

AMPUTATORIUS. (*zig bedenkende*)

Eerst rechts in, en dan links om in de dwarsstraat.

DE BARON.

Ga die ten halven. —

AMPUTATORIUS.

Ten halven —

DE BARON.

Daar zult gy een groot Collecteurs bord zien wihangen —

AMPUTATORIUS.

Een groot Collecteurs bord —

DE BARON.

Daar regt tegen over; — begtypt gy wel? — daar regt tegen over.

DE

A M P U T A T O R I U S.

Ja, regt tegen over.

D E B A R O N.

Gaat gy door een glaazen deur binnen.

A M P U T A T O R I U S.

Door een glaazen deur —

D E B A R O N.

En vraag daar na eenen zekeren Leviathan die zal u de weg wyzen.

A M P U T A T O R I U S. (*staat in een bevreesde houding de handen saamen*)

Leviathan — Knallerballer! — Enkele afschuwelyke dieven naamen. — Maar hoe zal ik dezen Leviathan — en Knallerballer, uitvraagen?

D E B A R O N.

O het kan niet misfchen.

A M P U T A T O R I U S. (*driftig.*)

Misfchen, of ook niet: — maar als ik daar niet vinde, dat ik zoek, — dan weet ik wel een anderen weg, om het te vinden. — De koopman — de Baron — en wat zig dat gespuis al voor naamen geeven mag. — (*Hy loopt naar de hem aangewezen plaats, en zegt brommende.*)

Leviathan — Knallerballer — de Blixem — Hum! hum.....

D E

DE BARON. (*Lachende.*)

Ha! ha! ha! — de Baron vind gy zo gemaklyk niet. — Ha! ha! ha! — die zal zig, en uwe dukaaten aanstonds vier langbeenige vosfen laten voorspannen, oude gek! — (*Hy wil spoedig vertrekken, doch Hendrik ziende komen blyft hy staan en vervolgt.*)

Och! — moest my het ongeluk, ook dezen nog in myn weg doen ontmoeten.

DERDE TONEEL.

HENDRIK DE BARON GABRIEL.

HENDRIK. (*hem ziende, komt met een verwilderde houding op hem aanloopen.*)

Weet gy wat nieuws Baron?

DE BARON, (*zig houdende als of hy vertrekken wilde.*)

Wat dan?

HENDRIK.

Alles is verspeeld.

DE BARON.

Ei! — en weet gy ook wat nieuws?

HENDRIK.

Wat dan? wat dan?

D E B A R O N .

De ouden veld Chirurgyn is achter al uwe bedryven gekomen, en thans bezig u optezoeken.

H E N D R I K .

Nog schooner.

D E B A R O N . *(als of hy tegen iemand in 't verschiet sprak)*

Ja, Ja: — ik kom aankonds.

H E N D R I K .

Met wien spreekt gy daar?

D E B A R O N .

Met een vriend die ik niet langer kan laten wachten. — Wy hebben gints in 't Koffyhuis iets noodzaaklyks met elkander afgedoen.

H E N D R I K .

Daar gaa ik niet; want myn vader... Maar hoord gy niet? — Alles is verspeeld.

D E B A R O N .

Ik hoor u wel; ik hoor u wel.

H E N D R I K .

Ik heb alles verlooren, ik ben aan. — *(zig voor het hoofd slaande)* Het moeten schelmen geweest zyn, laage schelmen.

D E B A R O N .

Het doet my leed. — Gy moest u in acht genomen hebben.

H E N D

HENDRIK.

In acht neemen! ——— Waaron volgt gy my niet? Gy zyt oorzaak van alles.

DE BARON.

Ben ik niet gedurende uw spel afweezend geweest?

HENDRIK (*Driftig*)

Verdoemd! ——— Alles verfpeld! — wat beginnen wy Baron.

DE BARON.

Dat zullen wy naderhand zien. ——— Wy fpreeken elkander nader; *Mon ami...* (*Hij wil vertrekken.*)

HENDRIK (*hem weerhoudende.*)

Verlaat my tog niet —

DE BARON.

Myn vriend fchynt niet langer na my te willen wachten.

HENDRIK.

Maar ben ik dan ook uw vriend niet? ——— Blyf, en help my een Plan maaken. ——— Ik heb een gedeelte Parmafaankaas, met zes maanden uitftel, in handel, en hier aan kan ik in korten tyd, by de twee honderd daalders winnen...

DE BARON.

Goed, goed: — dan zullen wy ons genoeg aan Macaroni kunnen eeten.

H E N

H E N D R I K. (*verdrietig.*)

Ja als wy eerst de kaas hebben.

D E B A R O N.

En gy doet er reeds Negootie mede.

H E N D R I K.

Goed, maar ik moet tien dukaaten op hand
geeven.

D E B A R O N.

Tien dukaaten! een goed begin: — die kundt
gy zonder eenige bedenking geeven. — Geef
die maar, en sluit de koop.

H E N D R I K.

Geef die maar: — en waarvan? — waar
van vraag ik? — Hebt gy dan niet gehoord
dat ik alles verspeeld heb? — Alles —

D E B A R O N.

Het spyt my, van wegen die lekkere Parma-
zaankaas.

H E N D R I K.

Het doet u leed? — welk een antwoord! —
door u, kan de Koop aanstonds geslooten wor-
den.

D E B A R O N.

Door my!

H E N D R I K.

Leen 'er my van de twintig dukaaten tien, en
ik beloof 'er u vyftien voor weder te geeven.

D E

DE BARON.

Het doet my waarachtig van harten leed *Mon ami.*

HENDRIK.

Al weder leed —

DE BARON.

Die twintig dukaaten zyn niet warm by my geworden, ik heb daar een schuld van eer, den mond mede moeten stoppen.

HENDRIK.

Laat Filouette dan met haar kleed wachten, en geef my ondertusfchen de dertig dukaaten weder.

DE BARON.

Och! dat spyt my boven maaten...

HENDRIK, (*driftig.*)

Spyten, spyten: Heb ik u geen dertig dukaaten gegeven?

DE BARON.

En moest ik de Koopman van het stof 'er niet mede betalen?

HENDRIK.

Hebt gy dan...

DE BARON.

Voorzeker, zo haast als ik van u ging; om voor myn vrienden een dienst te doen, ben ik zeer yverig. — (*Hy treed naar 't verschiet.*)

Nu, ik kan niet langer blyven.

H E N

H E N D R I K. *(hem navolgende en
weerhoudende.)*

Maar hoe maaken wy 't met de Kaas?

D E B A R O N.

Die zal waarfchynelyk moeten blyven daar
ze is; indien gy geen raad weet.

H E N D R I K.

Dan moest ik toveren kunnen, en dat ken ik
niet.

D E B A R O N.

Ik mede niet.

H E N D R I K.

Maar waarom gaaft gy ook al uw geld uit?

D E B A R O N.

En waarom verſpeelde gy alles?

H E N D R I K.

Ha! daar valt my wat in. Filouette heeft zo
menig een dukaat van my gekregen; deze zal 'er
my geen vyftig tegen feftig weigeren.

D E B A R O N.

Dat zal op de proef aankomen. — Zy
wacht u behalven dit wegens het aan haar be-
loofde Garnituur.

H E N D R I K. *(ſtampt met de voet.)*

En zonder dat verdoemde Garnituur, durf ik
'er niet komen.

DE BARON.

Gy moet geduld neemen *Mon Cher Ami*: Ik zal vervolgens zien wat ik voor u doen kan. — Thans moet ik vertrekken.

HENDRIK.

En laat gy my nu in de verlegenheid? — Heb ik u niet dikwils genoeg herhaald, of zyt gy doof? — (*hem toefschreeuwende*) Alles ver-
speeld — alles!

DE BARON. (*met drift vertrekkende.*)

Gy hadt niet moeten speelen. — *Jusqu'a re-
voir.* (*Hy treed in het Koffyhuïs.*)

HENDRIK.

Niet moeten speelen! — en was dit al de troost die hy my gaf? — My hier te laten staan, als een bedelaar, wien men zig met fat-
zoen van den hals tracht te schuiven! my, met wien hy alles gemeen had! — Ik hebbe zo dikwils van vrienden in de nood geleezen en ge-
hoord; maar is dit hun Karakter! — (*op een dreigende toon.*) — Goed Baron! heel goed! — wy zullen elkander wel weder zien. — Maar met dat alles heb ik niets. — wat zal ik be-
ginnen — (*Heen en weder wandelende.*)

V I E R D E T O N E E L .

V A N D E R H O E F T , H E N D R I K .

V A N D E R H O E F T . (*Komt langzaam en in een peinzende houding in 't verschiet op 't Tooneel, en neemt zyn weg naar 't Koffiehuis.*)

Tien duizend daalders; — en indien het waarheid is, in twyfelachtige omstandigheden. — Hy had 'er voor het minst met my van kunnen spreken. — Maar ik heb hem myn woord gegeven, — en hy zal ze hebben.

H E N D R I K . (*naziende*)

Ha! — by dezen zal ik ontbyten. — Ik ben hem wel honderd dukaaten schuldig, maar nog honderd 'er by, geeft een dubbeld aanzien: hy woont by ons aan huis, en moet my helpen. —

V A N D E R H O E F T .

Mooglyk zal hy zig met deze tienduizend daalders kunnen redden. — Ik heb hem myn woord gegeven, en hy zal ze hebben. (*Hy wil in 't Koffyhuys treden.*)

H E N D R I K . (*hem weerhoudende*)

Bonjour Monsieur: bonjour. Een woordje.

V A N D E R H O E F T . (*hem van der zyde lachende aanziende neemt even zyn hoed af, en spreekt hem na*) *Bonjour Monsieur; bonjour.*

H E N D R I K ,

Comment va t-il ?

F 3

V A N

VAN DER HOEFT. (*als vooren.*)
Margood.

HENDRIK.

Ik heb pyn in myn hoofd.

VAN DER HOEFT.

Van uw Nachtzwerfen

HENDRIK.

Neen tog niet: maar van geldgebrek.

VAN DER HOEFT.

Dat is gezond voor u.

HENDRIK.

Hoc dat

VAN DER HOEFT.

Om dat gy 't dan niet doorbrengen kund.

HENDRIK.

Waar ziet gy my voor aan?

VAN DER HOEFT.

Voor het geen gy zyt.

HENDRIK.

Denkt gy, dat ik myn geld, zou doorbrengen —
 Ik heb een Party Parmasaankaas in koop, waar
 by ik dertig Perfent winnen kan.

VAN DER HOEFT.

Zeer goed.

HENDRIK.

Maar 'er ontbrecken my nog net honderd du
 kaaten aan,

VAN

V A N D E R H O E F T .

Die hebt gy wel.

H E N D R I K .

Neen : maar gy hebt ze zeker gereed liggen.

V A N D E R H O E F T .

Dat kon wel wezen.

H E N D R I K .

Help 'er my tog voor acht dagen mede.

V A N D E R H O E F T .

Wel nu kom: — (Hy haald een papier uit
zyn Brieven tas en geeft 't hem over.)

Daar.

H E N D R I K . (verwonderd.)

Wat zal dat wezen! — Myu eigen ge-
schrift? Ik weet wel dat ik u nog honderd du-
kaaten schuldig ben.

V A N D E R H O E F T .

Ik ook.

H E N D R I K .

Maar daarom kundt gy my 'er tog wel honderd
by leenen. — (Hy geeft hem 't papier over)V A N D E R H O E F T (' t z e l v e n
by zig steekende)

Ja: zo haast als deze honderd betaald zyn.

H E N D R I K . (driftig)

Daar ziet men den Hollander. (V A N D E R

H O E F T *ziet hem met verachting aan, —*
 H E N D R I K *vervolgt.*)

Een voortreffelyke Levenswyze! — Hy
 maakt van ons huis een herberg; en laat zig
 tweemaal om honderd dukaaten aanspreken.

V A N D E R H O E F T.

Een duure wooning voor honderd dukaaten.

H E N D R I K.

Denkt gy dan, dat gy ze verlooren hebt?

V A N D E R H O E F T.

Misfchien.

H E N D R I K, *(driftig.)*

Waarom? zo ik vraagen mag.

V A N D E R H O E F T.

Om dat ze reeds lang moesten betaald geweest
 zyn.

H E N D R I K.

En is het nog geen tyd genoeg?

V A N D E R H O E F T.

Voor my wel: — maar niet voor u.

H E N D R I K.

Ben ik geen eerlyk man.

V A N D E R H O E F T.

Ik ken niemand, die het gelooft.

H E N D R I K.

Wie is de fchurk, die zulks zeggen durft?

V A N

V A N D E R H O E F T, (*ernſtig*)

Schemp niet jongeling.

H E N D R I K.

Ja wie is het.

V A N D E R H O E F T.

De gantſche Beurs.

H E N D R I K.

Ik moet my over u verwondeien.

V A N D E R H O E F T.

Ik my over u gantſchlyk niet.

H E N D R I K.

Wat wildt daar mede zeggen?

V A N D E R H O E F T.

Heel veel, met weinig woorden.

H E N D R I K. (*op een vleiende toon.*)

Miſchien verſtaan wy elkander niet.

V A N D E R H O E F T.

Ik ſpreek tog voor 't minst taamlyk verſtaanbaar.

H E N D R I K.

Wy zyn immers altoos de beste vrienden geweest.

V A N D E R H O E F T.

Geweest ———

H E N D R I K.

Had ik myn vader niet, zo zoude ik wenschen dat gy. . . . .

V A N D E R H O E F T .

Ik ben u verplicht.

H E N D R I K .

Ik heb wel geen reden om over myn vader te
klaagen.....

V A N D E R H O E F T .

Maar de vader wel over zyn zoon.

H E N D R I K .

En evenwel zyt gy de Man, voor wien ik
naast myn vader, de grootste achting heb.

V A N D E R H O E F T .

Zeer verplicht —

H E N D R I K .

En gy zyt immers ook myn vriend.

V A N D E R H O E F T .

Ja: — en ook van elk jong mensch.

H E N D R I K .

Dus zult gy my de vriendschap niet weigeren?
om my met honderd dukaaten bytestaan?

V A N D E R H O E F T .

Ja, dat zal ik.

H E N D R I K .

En gy noemt my uw vriend!

V A N D E R H O E F T .

Juist, om dat ik uw vriend ben.

H E N D R I K , (driftig.)

Gy zyt een onbeschoften!

V A N D E R H O E F T. (*toornig.*)

Borsje....

H E N D R I K.

Ja een lompen vlegel! — die ons tot last is — en my daarentegen, zuik een kleine dienst niet wildt bewyzen.

V A N D E R H O E F T. (*zyn rotting oplichtende.*)

Borsje: — doe my niet vergeeten, dat wy hier naby de Beurs ...

H E N D R I K.

Hoe! — Gy my dreigen? — Ha! — dan komt de *Heer Klaas* uit Holland, juist by den rechten man. — dreig uwe Hollanders, maar my niet. — of onze huiskleur staat voor u open.

V Y F D E T O N E E L.

F E C H N E R. V A N D E R H O E F T.

V A N D E R H O E F T. (*heen en weder gaande telkens zyn rotting beweegende.*)

Dien onvolwaschen Jongen.

F E C H N E R. (*met drift op 't Tooneel komende.*)

Waar

Waar vind ik hem?

V A N D E R H O E F T.

Dien losbandigen wildzang —

F E C H N E R.

Ha! — daar is hy. — Myn Heer van der Hoeft.

V A N D E R H O E F T. (*zonder hem te hooren.*)

My de huisdeur te wyzen; — dien Melkbaard; goed, goed. — Ik zal gaan: — wy zullen zien, wie het meest verliezen zal, ik of hy —

E C H N E R. (*hem weerhoudende.*)

Myn heer van der Hoeft,

V A N D E R H O E F T.

Van wie komt gy?

F E C H N E R.

Van den ouden Heer Lernach.

V A N D E R H O E F T.

Wat wildt gy?

F E C H N E R.

Hy wacht u ginds in 't Koffyhuys en wil eerst met u spreken, eer hy na de Beurs gaat.

V A N D E R H O E F T.

Ja, ik weet wel waarom; — maar heb nu geen tyd. (*Hy wil vertrekken.*)

F E C H-

F E C H N E R.

Geen tyd!

V A N D E R H O E F T. *(ter zyde.)*

De oudeſt Man is bedorven. — En waar-
om wil ik hem de dwaasheden van zyn zoon laa-
ten misgelden?

F E C H N E R.

De Heer Lernach wacht u met ſmerte myn
lieven Heer van der Hoeft. — Gy ſchynt
moeijelyk te weezen, en hebt my zekerlyk in uw
drift voor een ander aangezien.

V A N D E R H O E F T. *(driftig heen en
weder gaande.)*

Neen.

F E C H N E E. *(hem navolgende.)*

Begryp tog —

V A N D E R H O E F T. *(als voeren.)*

Wat?

— F E C H N E R.

Van zo goed te zyn van hem niet langer te
laaten wachten; 't is hoog tyd. — Heb tog
de goedheid van met my te gaan.

V A N D E R H O E F T.

Waarheen?

F E C H N E R.

By myn Heer in 't Koffiyhuis. . .

V A N

VANDER HOEFT.

Ik ga in geen Koffyhuis. . .

(Zegt tot) FECHNER.

Wy kunnen achter in gaan; want hy zelf. . .

VANDER HOEFT.

Hy kan in zyn huis by my komen. (*Hy vertrekt.*)

ZESDE TONEEL.

FECHNER: (*en daarna*) AMPU-

TATORIUS.

(Zegt tot) FECHNER.

Aan huis by hem komen! — En dat op een toon gezegd, als of hy juist wist, het geen wy niet gaarne wilden weten. — Zyn geheele gedrag is zo zonderling, zo ongewoon. — Indien hy berouw mogt krygen en geen geld geeft, dan is myn heer bedorven. — Hoe zal ik hem deze tyding brengen, en evenwel moet ik het doen. — (*Hy wil de voordeur van 't Koffyhuis binnen treden, maar word van Amputatorius weerhouden.*)

AMPUTATORIUS. (*hem met drift by den arm vattende.*)

uw dienaar — uw dienaar, Heer Bockhouder.

FECH-

F E C H N E R. *(wil zig losrukken.)*

Uw dienaar Heer veld Chirurgyn.

A M P U T A T O R I U S. *(hem voorwaards trekkende.)*

Welk een gelukkig geluk, dat ik u hier vinde —

F E C H N E R.

Goed — op een anderen tyd...

A M P U T A T O R I U S.

Maar het tyd geen uitstel — ik moet...

F E C H N E R.

En ik moet by myn Heer wezen.

A M P U T A T O R I U S.

En ik moet hem wegens myn tweeduizend du-
kaaten spreken.

F E C H N E R.

Met myn heer?

A M P U T A T O R I U S.

Ja, ja.

F E C H N E R.

Kom dan schielyk met my.

A M P U T A T O R I U S.

Met de schielykste schielykheid. — *(zy gaan in
't Koffyhuys.)*

ZEVENDE TONEEL.

Verbeeld een Binnekamer in het Koffyhuus.

LERNACH FECHNER.

FECHNER (*tegen AMPUTATORIUS.*)

Wacht zo lang in deze kamer, ik kom u aanstonds afhaalen. — (*Inkomende tegen LERNACH.*) het was de ouden veldchirurgyn. —

LERNACH.

Hebt gy van der Hoeft gevonden?

FECHNER.

Ja.

LERNACH.

En waarom brengt gy hem niet mede.

FECHNER.

Hy schein 'er niet toe opgeruimd te zyn.

LERNACH.

Niet opgeruimd? — En gy zegt het op een toon, die te kennen geeft, dat gy my nog meer te zeggen hebt.

FECHNER.

Ik weet zelfs niet, wat ik u te zeggen heb. — Maar dit weet ik zeker, dat de Heer van der Hoeft, zeer kwalyk te spreken was.

LERNACH.

L E R N A C H.

En op wien was hy toornig?

F E C H N E R.

Den Hemel weet het. Evenwel kan ik niet zeggen, dat hy 't op u was. Maar in dergelyke gelegenheden kan men niet nalaaten over dit of dat ongunstige aanmerkingen te maaken; in 't kort, hy wilde hier niet binnen komen, en ziede taamlyk gramstoorig, dat gy aan uw huis by hem kondet komen. — dit is alles wat ik u met zekerheid kan zeggen.

L E R N A C H.

Aan myn huis by hem komen! — dan is het ver genoeg, — dan weet hy myn ongeluk reeds, — en de geheele wereld met hem: — ja dan is het reeds bekend en ruchtbaar, dat ik bedorven ben. — O, hoe rolt thans myn goeden naam van mond tot mond: Ik zie hun dunkt my, met hoopen by elkander staan, my met hunne tongen grieven, en myn gedrag, daar ik voorheen myn roem instelde, bespotten. — de naam van scheinheiligen, zal het zachtste smaadwoord, van hun zyn, die niet aan my te kort komen. — En die ik schuldig ben, hoe zullen die my vervloeken: — (in de armen van *Fechner vallende*) O *Fechner, Fechner!* dat ik dit, die een eerlyk Man ben, moet beleeven! is een straf van het Opperwezen. G F E C H

F E C H N E R.

Liefsten, besten Heer: — herstel u —
verzamel uwe...

L E R N A C H.

Verzamel de stof, die door de wind over de
zee verstrooid word, indien het u mooglyk is.

F E C H N E R.

Dat is onmooglyk Liefsten Heer: — maar gy
spreekt te luid, wy moeten behoedzaam zyn;
want wy weten nog niet...

L E R N A C H.

Wat weten wy niet? — En wat helpt ons
thans alle behoedzaamheid? — o zoon! —
o zoon! dat gy my zulk een dag beleeven doet! —
och: moet ik dien beleeven! — Hemel!
sterk my, op dat ik dien onwaardigen niet vloek.
— Fechner hebt gy hem niet gezien, dien
heilloozen verbreeker van myne Eere?

F E C H N E R.

Neen:

L E R N A C H. (*driftig.*)

Had ik dien Ellendigen hier, ik zou hem by
de Hairen naar de Beurs sleepen, my daar ne-
vens hem, onder de menigte ten toon stellen,
en schreeuwen, dat het ieder hoorde: en elk in
den zin der gedachten prentte: — *Vaders:*
leedt uwe kinderen tuchtigen!

F E C H N E R.

F E C H N E R .

Ik bidde u om alles, myn Liefften Heer, maatig u: hoe kundt gy weten, welk verdriet de Heer van der Hoeft gehad heeft: wie weet of hy u thans niet wacht, om u de beloofde hulp te bewyzen; ja wie weet, hoe uw geval eindelyk nog afloopen kan.

L E R N A C H .

Wie weet; wie weet! — Niets dan de dood blyft my overig; hoe kunt gy my met eene bedriegelyke hoop vleien?

F E C H N E R .

En hoe kundt gy u zelve zo geheel aan uwe treurige verbeeldingen overgeeven en u daardoor onbekwaam maaken, om na de oorzaak van zyn ongenoegen te verneemen? wy hebben nu nog tyd, en zoudt gy die door nutteloos te klaagen voorby laten gaan? — Vergun my de vryheid om voor u te mogen denken, en flaa my de eenigfte bede, die ik u thans doen zal, niet af.

L E R N A C H .

Spreek, spreek.

F E C H N E R .

Doe myn raad, — en volg my.

LERNACH.

Wel nu ik zal uw zin doen en u volgen. —
denk, spreek, — doe met my wat gy wildt.

FECHNER.

De Heer van der Hoeft, zal zekerlyk aan huis
op u wachten; laat nu zyn oogmerk zyn zo als
het wil, zo is het echter raadzaamer, al, als niet
met hem te spreken.

LERNACH.

Goed, goed: — Laat ons dan gaan.

FECHNER.

Zonder tydverlies. — Zo haast wy hier
nog eerst iets afgedaan hebben

LERNACH.

Wat, wat?

FECHNER.

De ouden veldchirurgyn, kwam my daar even
als of hy van den Hemel gezonden was, onder
de oogen. Hy zocht naar u, om wegens de
tweeduizend dukaaten met u overeentekomen, en
ik raade u dezelve aanteneemen.

LERNACH.

En zoude ik hem van dezelve berooven? —
daar bewaare my den Hemel voor.

FECHNER.

Gy hebt gelyk; maar ik heb geheel andere
oogmerken, — Gy moet dezelve nu maar

aanneemen, en 'er niet eer gebruik van maaken, tot dat de Heer van der Hoeft u van zyn byftand verzekerd heeft. En indien hy zyn woord al weder inhaalt, dan zyt gy immers nog in ftaat gefeld, om den man het zyne weder te geeven; en dus kundt gy het met een goed gewifen ontfangen.

LERNACH.

Zo is het: goed, wy zullen het doen.

FECHNER.

Ik zal hem haalen.

LERNACH. (*terwyl Fechner buiten treed.*)

O welk eene kwellende onzekerheid! Hemel; hoe zal ik van avond gemoed weezen?

A C H T S T E T O N E E L.

LERNACH, FECHNER,

AMPUTATORIUS.

AMPUTATORIUS.

Een gelukzaligen goeden dag; myn Hooggeëerden Heer.

LERNACH.

Spreek zonder veel omslag en komplimenten myn goeden man; want myn tyd is kort.

AMPUTATORIUS.

Wy kunnen aanstonds gedaan hebben.

LERNACH.

Ter zaake dan. — Gy komt ongetwyfeld met het zelfde oogmerk als over eenige uren.

AMPUTATORIUS.

Juist met dat zelfde oogmerk, — wegens de tweeduizend dukaaten. —

LERNACH.

Deze weet ik thans te gebruiken, en zal ze nu neemen.

AMPUTATORIUS.

Wild gy?

LERNACH.

Maar hoe hoog?

AMPUTATORIUS.

Zo als ik gezegd heb, tegen agt persent.

LERNACH.

Zacht, zacht. — Hoger als zes kan ik dezelve niet gebruiken.

AMPUTATORIUS.

Dat is my de onmooglykste onmooglykheid myn geërde heer; daar zou ik twee persent by verliezen, en dat was over het geheel te veel verloren.

LERNACH.

Zo is het: maar ik geef geen meer.

F E C H N E R (ter zyde tegen L E R N A C H.)

Leg 'er nog een persent op, myn heer.

L E R N A C H (tegen A M P U T A T O R I U S.)

Weet gy wat? .... Uw naam is bezwaarlyk te onthouden...

A M P U T A T O R I U S. — (Lachende)

Amputatorius — tot uwe dienstwilligen dienst, Maar myn naam is eigenlyk, *Beenbreeker*, doch ik heb goed gevonden ten einde my van het gemeen te onderscheiden, dien in 't Latyn te laaten overzetten.

L E R N A C H.

Behoudens uw naam; — Ik zal u zeven persent geeven; wildt gy, goed, zo niet, dan moet ik gaan.

A M P U T A T O R I U S.

Wel nu, om dat gy het zyt, zal ik het doen.

L E R N A C H.

Welke munt is het?

A M P U T A T O R I U S.

Loutr dukaaten.

L E R N A C H.

Nu kom dan, laat ze ons schielyk aftellen.

A M P U T A T O R I U S.

Dit is eene noodelooze noodzaaklykheid, zy zyn met de zuiverste oprechtheid afgewogen — (Hem een papier overgeevende.) Gelief slegts uw

naam op dit papier te zetten, en uwe eigen hand
op de tweeduizend dukaaten te leggen.

L E R N A C H.

Maar waar zyn dan de dukaaten?

A M P U T A T O R I U S.

Op dit papier.

L E R N A C H.

En in Natura?

A M P U T A T O R I U S.

In bewaaring van uw zoon.

L E R N A C H.

In myn zoons bewaaring! — wat heeft myn
zoon met uw dukaaten van doen?

A M P U T A T O R I U S.

Veel, heel veel: — moogelyk alteveel. —
Gelief dit papier slegts natelezen, 't welk hy
my heden morgen, tegen agt persent, ter hand
gefteld heeft.

L E R N A C H.

Hy?

A M P U T A T O R I U S.

Manu propria; gelyk gy zien zult.

L E R N A C H.

Ik ongelukkigen Man! — wel nu Fechner!

F E C H N E R,

Ik staa verbaasd.

LERNACH. (tegen AMPUTATORIUS.)

Myn zoon van u tweeduizend dukaaten?

AMPUTATORIUS.

Ja; volgens inhoud van dit eigenhandig geschrift. En wist gy dat niet?

LERNACH.

Neen: ik heb het niet geweeten, wil en mag het ook niet weeten.

AMPUTATORIUS.

Dan verschillen wy hier over van gedachten; want ik heb het voor zeer noodzaaklyk gehouden te onderzoeken, of gy het wist. — Gy zult u dan op het allerduidelykste gelieven te verklaaren, of gy zelfs myn eigen schuldenaar worden wildt, dan of ik uw Heer zoon, voor myne in bewaaring genome dukaaten, in een welvoorziene gevangenis, zal laten brengen?

LERNACH.

En u — laag schepsel: moest men aan een schandpaal ten toon stellen, met een brief op de borst, waar op met groote letters te leezen stond; — *Verleider der Jeugd.* — uit ongeoorloofde woeker, hebt gy oude gierigaart, my geen woord gehouden, en liever uw geld een jongeling in de hand gegeven, om dat hy u een onbezonnen interest bood. — Nu hebt gy uw oogmerk bereikt: ik blyf voor niets borg.

en gy verdiendet al het uwe te verliezen. De wetten moesten al zulke schandelyke woekeraars, die zig van de zwakheid der jeugd, tot bereiking hunner sluikſche belangens bedienen, ſtraffen.

AMPUTATORIUS.

Indien dit de eenigſte munt is, die gy my ter betaaling geeven wild, dan zal ik my aan een ander Comtoir moeten adresfeeren. (*Hy wil vertrekken.*)

LERNACH.

Blyf, blyf.

F E C H N E R.

Laat hem gaan. — Wat kan hy tog uitrechten?

AMPUTATORIUS. (*als vooren.*)

Zo veel hy zal kunnen.

LERNACH.

Blyf: (*tegen F E C H N E R.*) Hy is tog myn zoon Fechner.

AMPUTATORIUS.

Wel, wat hebt gy te zeggen.

LERNACH.

Onredelyke man; u te vraagen of gy een geweten hebt.

AMPUTATORIUS.

En ik zal de overigheid vraagen, of dergelyken munt hier gangbaar is.

LERNACH.

L E R N A C H .

Kom hier...

A M P U T A T O R I U S .

Wel?

L E R N A C H .

Hoor my: — Ik zal de schuld overneemen.

A M P U T A T O R I U S .

Dan zult gy my veel moeite uitwinnen,

L E R N A C H ,

Maar ik geef u dan niet meer, als zes percent.

A M P U T A T O R I U S .

En ik kan het niet minder als zeven doen.

L E R N A C H .

Ik geef geen penning meer.

A M P U T A T O R I U S .

Dan worden wy het niet eens.

L E R N A C H .

Dan verliest gy uw geld.

A M P U T A T O R I U S .

En gy uw zoon.

L E R N A C H .

Myn zoon!

A M P U T A T O R I U S .

Naar uwe aangenaamste goedkeuring.

L E R N A C H .

Gy gelukzoeker! — bedrieger!

A M P U T A T O R I U S. (*Spottende*)

En evenwel heb ik dit by geen koopman geleerd. (*Hy wil wederom vertrekken.*)

L E R N A C H.

Kom hier ongevoelig mensch! — gy zult uw geld hebben.

A M P U T A T O R I U S.

In gewicht tegen myn dukaaften zal ik uw woorden niet zo naauwkeurig op den Goudschaal leggen. — (*Een linnen zak uithaalende.*) Hier: ik heb by geluk een zak by my gestookt; het staat nu aan u, om aanstonds te betalen.

L E R N A C H.

Maar hier niet: — gy hebt van daag myn Comtoir wel kunnen vinden; en zult morgen ook nog wel weten waar het is.

A M P U T A T O R I U S.

Heel wel; — indien ik 'er ook myne dukaaften vinde. — of anderzints zou zig myn heer uw zoon wel in de gevangenis kunnen bevinden. — wat u betreft myn Hooggeëerden Heer, ik beklage u uit grond van myn ziel, en wensche u voor dit verdriet, het langste vrolykste leeven, en de gezondste gezondheid.

N E G E N D E T O N E E L .

L E R N A C H F E C H N E R .

L E R N A C H .

Ik weet, niet, of ik dien man moet haaten of
beklagen.

F E C H N E R .

Den valschartigen beklagen?

L E R N A C H .

Mooglyk is hy meer gierig als valsch. —
Want van het laatste hebben wy geen bewys.

F E C H N E R .

Niet! — wenscht hy u geene bestendige ge-
zondheid, en oudertusfchen verrykt hy zig van
s'menschen ziekten en kwaalen.

L E R N A C H .

Ik zal my op een anderen tyd met uwen inval
vermaaken: — Maar Fechner, myn zoon,
myn zoon: — zyne zonden worden my over-
al op de onvergeeflykste wyze voor oog en ge-
steld.

F E C H N E R .

En evenwel — vergeef my myne vrypostig-
heid, bemindt gy dien ondankbaaren, en blyft
overal borg voor hem, schoon gy zelfs niet weet,
of hy daar door geholpen is, en of de Edel-

moet.

moedige Hollander besluiten wij, om u te helpen.

LERNACH.

Het is zo: — maar word eerst vader en maak dan die aanmerking. — Ik moet afwachten, wat my den Hemel zal toezenden. — Ik wil my zelfs niet geholpen en myn zoon elendig zien.

F E C H N E R.

En wilt gy hem, dusdoende, in zyn boosheden sterken?

LERNACH.

Dat zult gy nooit beleeven. — Ik zal, indien het mooglyk is, zyne Eer, met een vaderlyk medelyden herstellen, en zyn hart, door ernstige bestraffingen trachten te verbeteren.

F E C H N E R.

Wel; laat ons dan om dat oogmerk te bereiken, geen tyd verliezen. — Wy hebben ons reeds te lang opgehouden: — de Heer van der Hoefst moet niet te onvrede op u worden.

LERNACH.

Voer al niet: — als ik maar myn vertrouwen niet by hem verlooren heb,

TIENDE TONEEL.

*Verbeeld een kamer in het Huis
van Lernach.*

SARA, LEOPOLDINE

SARA met een boek in de hand, heen en weder wandelende, tegen LEOPOLDINE, die ter zyde van 't Toneel voor een Borduurraam zit.

Het geen gy my zegt, myn Lieve Leopoldine, verwondert my cenigzints. Er is zekerlyk niets verschillender als de smaak; en ik wil myn Pedantery, zo het dat is, gaarne bekennen: — Boeken zyn myn lieffte gezelschap. — Maar ik heb u mede zomtyds leezende gevonden.

LEOPOLDINE.

Ja, om my vrolyk te maaken, of in gezelschap niet geheel voor stom te speelen, indien 'er van onze moderne boeken gesproken word. — Doch deze zyn ook van een geheel andere natuur als de uwe: — want zy zyn aangenaam, schertzend, gemakkelyk om te verstaan, en vrolyk om te leezen; de uwe daarentegen zyn zwaar, afgetrokken en langwylig.

SARA.

Dat zyn zy voor my niet.

LEOPOLDINE.

In plaats van uwe brieven over de Aandoeningen, waar van men u gisteren niet kon aftrekken, lees ik liever de brieven van Gellert of van Badet, of anders aangenaame geschiedenissen briefswyze voorgesteld; en evenwel ben ik niet in staat om 'er zo veel kwartieruuren in doortebrengen, als gy geheele uren.

SARA.

Ik zeg u nog eens zo is niets verschillender als de smaak, die meestendeels uit de opvoeding haar oorsprong neemt. — Men heeft my in myne jeugd een smaak voor dergelyke boeken ingeboezemd, en thans vind ik 'er myn hoogst genoeg in; aangezien zy my leeren denken.

LEOPOLDINE.

Denken? neen, dat is myn zaak niet. — Of noemt gy 't ook denken, als wy aan ons Toilet, of aan onze hoofdversiersels, of aan iets van die natuur werkzaam zyn, waar aan men reden heeft om te denken.

SARA.

Ja, ook al.

LEOPOLDINA.

Wel nu, ik denk aan niets meer; maar om uren lang, zo als gy doet, met een boek in de hand in den tuin te wandelen, en het aangena-

me

me weder ongemerkt te laten zyn zo als het is; — daar bedank ik u voor — Ik dans my liever benevens de vogelen in 't veld moede, en rust aan myn toilet weer uit.

S A R A.

En die u daar over bestraffen wilde, was zelfs te bestraffen.

L E O P O L D I N A.

Het ergert my dikwils, myn lieve Sara, als ik u zo Hemelsch vergenoegd by uwe boeken zie; ik neem ze uit nieuwsgierigheid in de handen, en leg ze wel haast uit zelfsverveling weder weg: en word recht moejelyk op my zelfs, dat ik 'er dat aangenaame niet in vinden kan, dat gy 'er in vindt.

S A R A.

Gy moet niet moejelyk worden myn lieve vriendin; de Natuur bemint ons allen als haare kinderen, en leid ons op den weg der vreugde, schoon langs verschillende paden, naar verscheidene plaatsen.

L E O P O L D I N A.

Wat baat het. — Dit boek zal weder een van dat soort zyn, waar in ik geen smaak zou kunnen vinden, al wilde ik ook.

S A R A.

Misfchien wel.

LEOPOLDINA.

Wat is den inhoud dan.

S A R A.

De Nieuwste berichten van *Basedows* menschen vrienden.

LEOPOLDINE.

Heb ik het niet gezegd, dat het een boek zou zyn, daar ik niet by zou kunnen denken. Wie is die *Basedow* dan?

S A R A.

Wie die is? kent gy hem niet? — dien denkende man, zal gelyk elk nuttig denker voor 't menschdom, eerst van het nagelacht naar verdiensten gepreezen worden. — Die rechtschapen wereldburger, die het werk zyner vereeuwiging in uwe Nabuuschap begon; kent gy die niet? — kent gy zyn naam niet eens?

LEOPOLDINE.

Waarlyk niet. — Wy vrouwen bemoejen ons hier niet eerder over denkende mannen, voor dat het hier hun behaagd, om het huwlyk, en aan ons te denken. — En zo veel ik weet en hoor, zyn ook die mannen wel te vreden, in dien wy maar slegts zo geleerd zyn, om, *Ja*, te kunnen zeggen.

S A R A. (*Lachende*)

Verscheide mannen in Holland zyn van die
zel-

zelve meening, en ik zou geen betere party voor myn oom weeten, als myne lieve vriendinne Leopoldine.

LEOPOLDINE. (*ontfeld*)

Gy schertst.

S A R A.

Neen, Neen, want zo menigmaal by my een heimelyk verwyf, wegens myn leezen geeft, dan stelt hy u, my ten voorbeeld voor. — (*Schertzende*) — En wie weet — wie weet, of hem de lust nog niet wel bekruipt, om dat voorbeeld, over de zee met zig te voeren.

LEOPOLDINE. (*beschaamd.*)

Och, gy spreekt ook van zaaken, daar geen mensch aan denkt....

S A R A.

Behalven myn oom mooglyk: en ik wenschte, dat gy er begeerte toe had. — zeg; zoud gy wel wenschen om met myn oom 't sloop te gaan?

LEOPOLDINE.

Wat vraagd gy niet al!

S A R A.

De man is driftig, en zonderling; maar gy moet u door zyn ernsthaftigheid niet laten afschrikken. Hy is goed, en zal mischien geen bevallig minnaar, maar een tederhievend Echtgenoot zyn. Zoudt gy hem wel op de reis gezelschap willen houden?

H 2

L 2.

LEOPOLDINE.

Ik wilde wel weten hoe u al die vragen in het hoofd komen.

SARA.

Zo als wy ongemerkt van onze boeken, op onze minnaars zyn komen te spreken, want gy behoeft niet te denken dat de boeken onze minnaars hinderen; gantsch niet. De boeken zyn zomtyds in den minnehandel zo gevaarlyk, als het lonken der oogen in een assemblée of dansparty — Gy hoord wel myn lieve vriendin, dat ik oprechter met u handel als gy met my: en echter vreeze ik, minder redeh te hebben als gy om bedekt te weezen, want myn oom is immers tog een veel beter man als uw... ik weet zelfs niet, hoe ik hem noemen zal.

LEOPOLDINE.

Als uw? — welk een uw?

SARA.

Gy wild my nitvraagen, en gedraagt u tegen my achterhoudend.

LEOPOLDINE.

In welk opzicht tog? — Ik weet — van niets.

SARA.

En evenwel meende ik zomtyds een geheim oogengesprek tusfchen u en myn oom bemerkte te heb.

hebben. (*Lachende*) zeg? — is 't niet zo? —
Gy zaagt hem dan aan... He? —

L E O P O L D I N E.

Ja als een man — die myne achting verdient.

S A R A.

En die gy, met allen eerbied, als minnaar
niet onverhoord zoudt laten zuchten. — Hoor:
Indien gy oprecht tegen my waardt, zo zou ik
in staat zyn: om u een voortlag te doen, en een
ruilparty met u aantegaan, man voor man, en
Meisje voor Meisje.

L E O P O L D I N E.

Ik weet inderdaad niet wat gy meent.

S A R A.

In der daal niet? Laat ons vertrouwden van
elkander zyn. Bemindt gy myn ooms gezelschap?

L E O P O L D I N E.

Ja ik vinde het aangenaam.

S A R A.

Ziet gy nu wel; zo vinden wy elk ons byzon-
der gezelschap. — De eene in den oom —
en de andere in den broeder!

L E O P O L D I N E.

In den Broeder! myn Broeder?

S A R A.

Het eenige onderscheid is maar, dat men in de

oom een goed man vind, en dat men dit in den Broeder eerst verwachten moet.

LEOPOLDINE.

Gy hebt wel gelyk. — Eerst verwachten...

SARA.

Maar ik zal hoogstwaarschynlyk myn wensch bekomen. — En dan zou het Hoogduitsch meisje naar Holland kunnen gaan: — en het Hollandsch meisje, kon in Duitschland blyven.

LEOPOLDINE.

Indien myn broeder maar eerst. ...

SARA.

De liefde is de beste leermeesteresse der Natuur en voor haar rechtbank zal ik uw broeder dagen. Hy bemind my in weerwil zyner buitenspoorigheden, en ik dank myn stil gedrag, 't welk 'er de oorzaak van is. — Zyne opmerkzaamheid jegens my, heeft my op hem oplettend gemaakt, en de goedheid die my uw vader, deze morgen, daar voor bewees, spoort my aan, om een lofprys aan hem te behaalen, die myn roem zal vergrooten. — Er liggen zaaden in zyn hart geplant, die alleenlyk door het opgeschooten onkruid zyner verwilderde drijfren, zig niet verheffen kunnen, hy heeft een levendig gevoel voor de oer en het welweezen, maar alles is door kwaade zeden, tén halven

vers

verftikt; in een woord, gezelschap en de daar in leerfchende zeden, hebben hem bedorven. — Maar myn lieve Leopoldine, fteteens zyne zwakheden voor een oogenblik ter zyde, vergeet dat hy uw Broeder is, en zeg my dan. — Is by geen fchoon jongeling? — Kan een Meisje, in weerwil van zyne gebreeken, niet gevoelig voor hem worden? — En kan dit Meisje, dan wel meer doen, als alles te willen aanwenden, om hem op den weg der deugd te brengen, en hem voor haar te vertederen. — Dit is nu het geval van uwe vriendin, — en nu wilde ik gaarne weeten, of het u behaagen zou, — dat ik uw zuster wierd.

L E O P O L D I N E .

Lieve vriendin, hoe verrukt gy my! Indien deze ruiling de wensch van uw Oom was, dan hoop ik dat de gelukzaligheid van myn broeder de uwe mag weezen.

S A R A .

Wat myn oom betreft, daar blyf ik u borg voor, indien de borgfchap van een Meisje genoeg is. Laat ook de man vyfendertig jaaren oud zyn en zyne grilligheden hebben, ik ken zyne gevoelens. — Opmerkzaamheid is by deze mannen zo goed als liefde. Help my alleenlyk in

H 4

myn

myn ooms afwezenheid, tot eene onafgebrokene
tete-a-tete met uwen broeder. ....

LEOPOLDINE.

Zulks kan ik genakkelyk doen; hy kwam zo
daadlyk thuis toen wy in deze kamer gingen,
en het schein my toe, dat hy onvergenoegd was.

SARA.

Waarschynelyk uit verdriet, wegens zyn ge-
woon gezelschap. Maar te meer zal hy mis-
schien daarom naar een dat beter is verlangen.
zeg, zo gy hem nu onder eenig voorwendzel by
my kondt zenden: thans heeft myn oom bezighe-
den. Ik heb reeds alles overdacht, en het ove-
rige zal my de gelegenheid van zelve aan de
hand geeven. — Hoe meer misnoegd hy thans
is, hoe veel te beter ik zyn hart zal treffen kun-
nen.

LEOPOLDINE.

Ik zal hem hier doen komen. (*de hand van
Sara vattende.*) Doe al wat in uw vermogen is
om een vader getroost, en een zuster vergenoegd
te maaken.

SARA.

Gy vergeet de Tante, myn Lieve Leopoldine.

LEOPOLDINE.

Weg met dat woord. — Zuster, zuster, en
geen

geen anderen naam, moet 'er by ons, indien het goed geluk 't zo begeert, plaats hebben.

E L F D E T O N E E L.

S A R A.

Zeg my wat gy wilt, Philosophen, gy kunde evenwel de liefde in uw studeerkamer niet zo fyn behandelen als die inderdaad is, dat gevoel ik aan my zelven — Ik bemin; en wie tog? — Een jongeling die beminneenswaardig kon zyn, en het evenwel niet is; — maar of hy het nog worden zal; — dat is de vraag. — Het verstand zegt my; verkies 'er u een die beter is; gy zyt met meer jongelingen bekend, waar onder 'er tog wel één zal weezen, met wien gy gelukkiger zult leeven, als met dezen deugniet, wien gy eerst op den rechten weg tracht te brengen, waar op gy zonder verwyf hand aan hand met hem wandelen kunt. — Maar het hart zegt daar en tegen, blyf by uwe verkiezing! — want onder alle jongelingen, zoudt gy vruchteloos na zulk een jongeling zoeken. — De natuur heeft hem voor u gevormd, en het is uw roemryk lot, hem de uwen te maaken. — Vermeester zyn hart, het is bulgzaam, en indien gy u op de konst van te overwinnen verstaat,

zal hy voorzeker de uwen worden. — Vergeef het my beminlyk verstand, zo ik thans uwe wetten niet kan opvolgen. Ik heb myn hart zo dikwils naar uw begeerten geneigd, neig u thans ditmaal na de gevoelens myner ziele; help my om de verovering van zyn hart, alle andere overwinningen, als niet achten. — Heden is hy nog myn vyand; — maar ik wil op hem zeggenpraalen, hem tot myn besten bondgenoot maaken, of ik zal bekennen, volkomen gedwaald te hebben. — Hy komt: — Laat ons onzen vyand van de zwakste zyde aanvallen. — O verstand! de zege zal u zyn, zo zyn hart het myne word.

T W A A L F D E T O N E E L .

S A R A . H E N D R I K .

H E N D R I K .

Uwe onderdanigste dienaar Mejjuffr.

S A R A . *(met haar boek fpeelende.)*

Uw dienaressfe.

H E N D R I K .

Weder met een boek in de hand? — Zullen wy leesgezelschap houden?

S A R A .

Gy ziet dat ik met een boek speel, by gebrek

van een spel kaarten: — maar hier mede zou ik u mooglyk beter onderhouden kunnen.

H E N D R I K.

ik bidde u my te zeggen, welke bevelen ik voor u te verrichten heb.

S A R A.

Ik? maar ja: uw zuster zal u gezegd hebben...

H E N D R I K.

Dat gy hier op my wachtte.

S A R A.

Dan zal zy 'er u waarschyneelyk vergeeten hebben by te zeggen, dat zy zelfs belang by deze bevelen hadt; anderzints zoud gy my hoop ik niet onheusch genoeg houden, om u lastig te vallen

H E N D R I K.

Bespaar die complimenten Mejuffer, althans nu. — Indien ik geweeten had, dat het alleenlyk myn zusters bedryf geweest was, zoude ik voor ditmaal niet gekomen zyn. — Want om de waarheid te zeggen, ik ben thans geheel niet opgeruimd. — Doch wyl ik hier nu ben, zo laat my hooren, wat het onderwerp is.

S A R A.

Willen wy geen plaats neemen?

H E N D R I K. (*ongeduldig*)

Al zittende mogten wy ons te diep in 't gesprek inwikkelen, en hier heb ik tyd noch lust toe. — (*ter zyde*) — dat vervloekte spel.

S A-

S A R A .

Ik moet u evenwel zeggen, dat ik my in den
tuin moede gewandeld hebbe.

H E N D R I K (onverschillig.)

Neem dan u gemak Mejuffer.

S A R A . (Spottende, terwijl zy een stoel opvat.)

In Holland zou geen jong Heer zulks tegen
een Meisje zeggen, zonder voor haar een stoel
neder te zetten.

H E N D R I K , (in eene verwarde houding.)

Vergeef my Mejuffer. (Hy zet een stoel voor
haar neder.)

S A R A .

Ik zie wel, dat ik u op dezelfde wyze bedie-
nen moet. (zy zet 'er een stoel nevens.)

H E N D R I K .

Gy maakt te veel omstandigheden Mejuffer (a^e
stoel weder wegzettende) en ik ben geen andere
gezelschappen gewoon, als de zulke daar men 'er
geene met my maakt.

(S A R A . (achter haar stoel staan blyvende)

Dan vreeze ik dat gy u met gezelschappen be-
kend gemaakt hebt, waar in men het A, B, C
van wellevendheid leerd vergeeten.

H E N D R I K . (driftig.)

Mejuffer!....

S A R A .

En evenwel moet ik , om aan uwe verdienſten recht te doen , bekenen , dat gy gevormd ſchynt , om met braave menſchen te verkeeren .

H E N D R I K .

Myne verdienſten ? . . . (*zig laag buigende*) dit kompliment kan ik niet anders , dan met eene buiging beantwoorden .

S A R A . (*met e willende buigen laat haar boek vallen .*)

Ach! —

H E N D R I K (*haar het zelve wederom ter hand ſtellende*)

Ha! — ha! — ha! — daar ziet gy , hoe zwaar de boeken zyn .

S A R A .

Gy zyt dan geen beminnaar van dezelve — Gy hebt miſchien in langen tyd niet gelezen ?

H E N D R I K .

Ik lees ſlegts in één éénig boek , waarin ik reeds voor lang geſtudeerd heb , en waar in ik altoos zal ſtudeeren , aangezien ik dit ééne lee-zende , alle de overigen kan miſchen .

S A R A . (*op een ſpottende toon .*) ,

En hoe is de naam van dat boek boven alle boeken , indien het in wezen is ?

H E N .

H E N D R I K.

Het Boek der wereld.

S A R A.

Och! — zo: het boek der wereld. Ik heb het zelven ook wel eens ter loops doorgebladerd, maar niet gevonden, dat men met een jongman van zulk een innemend voorkomen, in allerlei gezelschappen, waar hy verschynt, geen omstandigheden moet maaken.

H E N D R I K.

En het laatste dat ik in 't zelven geleezen heb, is, dat een jongman, met de scherts van een Meisje, over zyne verdiensten en voorkomen, mede zyn beleefde spotterny mag dryven.

S A R A.

Gy meent dan, dat ik spotte?

H E N D R I K.

Die zulks niet kan bemerken, moet zekerlyk in Syberiën opgevoed, en pas even in onze wereld aangekomen zyn.

S A R A.

Het doet my leed: dat ik u, die vernuftigen trek moet schuldig blyven. — Maar zeg my, pleegt gy voorheen wel in uw spiegel te zien.

H E N D R I K.

Nooit anders, dan wanneer ik my laat kappen, en my aankleed.

S A.

S A R A.

En zegt u uw spiegel dan niet, dat uw aanzicht opgezwollen, uwe oogen rood, uitpuilende en affchuwelyk zyn.

H E N D R I K (*onthutst*)

Ik ben u verplicht te antwoorden, dat hy my het tegendeel zegt, schoon het my onverchillig is.

S A R A.

Wel nu dan. — Dien welgemaakten zoon, van den besten vader, zou dezen niet, begaafd zynde met alle de verdienften van zyn geest, door eene geregelde opvoeding verkreegen, alomme in de beste gezelschappen welkom zyn? — ja heeft deze reden om te denken, dat men met hem spot, wanneer men hem zulks zegt?

H E N D R I K. (*verward.*)

Mejuffer. . . . Ik ben in zulke fraaye hoflykheden onvolleerd, en. . . .

S A R A.

Zy zullen mischien in de uitgave van uw boek der wereld niet te vinden zyn. — Want volgens uw gedrag, komt het my voor, dat gy 'er niets dan onhoffelykheden uit geleerd hebt.

H E N D R I K.

Onhoffelykheden!

S A R A.

Of hoe noemd gy het gedrag, van een vermoëid Meisje zo lang nevens zig te laten staan?

H E N D R I K. *(beschaamd.)*

Ik bid Mejuffe: — neem doch plaats.

S V R A.

En u nevens my laten staan, daar gy by my gekomen zyt? — Neen: in dat geval luid myn Boek der wereld geheel anders.

H E N D R I K. *(een stoel nevens de haaren zettende, terwijl hy haar met eene buiging nodigt, om te gaan zitten.)*

Wat hebt gy my dan te bevelen Mejuffe?

S A R A.

Ik heb u niets te beveelen. — Ik hebbe u maar alleenlyk iets wegens uw zuster voorstellen.

H E N D R I K.

Wel! waarom spreekt gy daar haar zelfs niet over?

S A R A. *(op een spottende toon.)*

Het mishagt u, hoope ik niet, dat ik by ons gesprek uwe gewoone driften een weinig gaande maak? — Het Meisje, by wien gy een bester onthaal geniet, moge het my vergeeven...

H E N.

H E N D R I K, (*onthutst*)

Mejuffer....

S A R A. (*met levendigheid.*)

Laat ons dan van uw zuster spreken. — dat
lieve Meisje bemint.

H E N D R I K. (*op dezelve toon.*)

Daar zyn wy allen toe gebooren.

S A R A.

Ei; — zegt gy dit uit eigene ondervinding?

H E N D R I K, (*op een vleienden toon.*)

Wel waarom niet: Ik heb altoos bemind, dat
beminnenswaardig was.

S A R A.

Dat beminnenswaardig was? — En daár
door verstaat gy zekerlyk, een voorwerp 't geen
zulks verdiende. Anderzints gebeurd het, dat,
't geen, 't welk men te onrecht liefde noemt,
alleenlyk zwakheid, en dikwils eene strafbaare
zwakheid is. — Uwe zuster....

H E N D R I K.

Zy zal tog immers niet dwaas genoeg zyn,
om een slecht karel te beminnen.

S A R A.

Zo wil ik hem thans niet genoemd hebben. —
weet alleenlyk dat uwe zuster bemint.

HENDRIK.

Goed: — dat mag zy doen. — Maar nu
vraage ik u wie het is?

SARA.

Een jong, aartig, schoon mensch.

HENDRIK.

Als dat het geval is, mag zy wél met hem
vaaren.

SARA.

Maar dat is de groote zaak: — want zo als
hy thans leeft, kan zy zulks onmooglyk doen.

HENDRIK.

En wie is hy dan?

SARA.

Het afbeeldzel der verkwistende Natuur, door
een schandelyk leven veroorzaakt.

HENDRIK.

En zou zig myn zuster met zulk een karel on-
gelukkig maaken? — dat zal zy waarachtig
niet doen.

SARA.

Gy stemt dan mede toe, dat een Meisje met
zulk een man ongelukkig is?

HENDRIK.

Voorzeker.

SARA.

En het geen hem nog ten toppunt, der on-
deugd,

deugd, verheft, (behalven alle zyne buitenspoorigheden, en slechte gezelschappen en in beruchte huizen) is, zyne onverzaadelyke en hardnekkige zucht voor het spel: hier door berooft hy zig onbedachtzaam, van zyn tyd, eer, gezondheid, en vermogen.

H E N D R I K.

Het word al beter; al beter: (*zuchtende*) o dat spel! dat spel!

S A R A.

Is een bederf voor jongelingen, wild gy zeggen; — en hier van is dit mensch, een treurig voorbeeld. — Hy heeft door dit gedrag; zyne uitzichten, niet alleen voor 't tegenwoordige, maar ook voor het toekomende verduisterd; en eindelyk het zo verre gebracht, dat hij — zulke voorbeelden ziet men meer, zyn geheele Familje, byna tot den bedelstaf gebracht heeft.

H E N D R I K,

En zulk éénen durft myn zuster beminnen! — Is zy krankzinnig? — Een zuiper — een speeler! — wil zy die in de armen vliegen! — dat zal men haar verleen; daar zal men raad voor schaffen. — Schielyk Mejuffer; wie is die rampzaalge keiel? — Hoe is zyn naam?

I 2

S A

S A R A.

Gy zyt thans te driftig, om zyn naam te weten.

H E N D R I K.

Ik wil hem weeten Mejuffier; — Ik moet hem kennen! — hoe is de naam van dit uitvaagzel der menschen?

S A R A.

Zo hy zig dien naam hoorde geeven, en wel van u, — wat zoude hy niet zeggen! —

H E N D R I K, (*driftig.*)

Al wat hy wilde. — Ik zou hem onder de oogen zien: — zeg: hoe is zyn naam? — spreek.

S A R A.

Terwyl gy die weeten wilt... zyn naam is...

H E N D R I K.

Schielijk, — haastig.

S A R A.

Hendrik Lernach.

H E N D R I K. (*in de uiterste ontroering.*)
Hemel!

S A R A. (*Langzaam spreekende.*)

Verbeeld u nu, dat zig dezen Hendrik Lernach, in zynen spiegel beschouwd, met een helder gelaat, met die spreekende oogen, met die bevallig lachende trek rondsom zyn mond, ver-
sierd

fierd met bloozende wangen, waar op de jeugd, het blijkbaarst teken eener voorspoedige gezondheid uitgebeeld heeft. — En beschouw dan dien zelfden persoon voor de spiegel der reden, die het onderscheid tussehen goed en kwaad aantoonde. — dan zult gy zien dat zyn aanzicht betrokken, en door het te leur gestelde kaartspel, al de trekken der wanhoop vertoon, zyn oogen staen spraakeloos en stervende veroorzaakt door de zwelgeryen der nacht; de mond door afschuwelyke trekken ontlusterd, poogt vruchteloos een hoorbaar geknersch der tanden te verbergen; op zyn wangen staan de verbleekten roozen, in den akeligen vleeschgrond afgetekend; — in een woord, alle zyne leden, toonen door ongelijke trillingen, oncastemmig met elkander te zyn. — Bezondigt zig die mensch niet op een onvergeevelyke wyze tegen het goedgeoed opperwezen? maakt hy niet uit zyn luisterryk evenbeeld, het afbeeldzel van den vyand der schepping? — Is het geen nadeel voor de wereld dat zig een jong verdienstelyk Burger, van de keten der Maatschappy, losrukt, waar van hy een nuttig lid kon zyn? — och! — hoe worden de bestemmingen van zyn aanwezen vervuld? — De hoop zyns vaders, van een vader, die geen poogingen spaarde, en niets en-

beproofd liet, om in hem het beeld zyner eere opgericht, hoe ligt die in 't stof vertreedt! En de gevoelens van een onschuldig verliefd Meisje, die hem in den bloei zyns levens vond, en gaarne met hem de reis van een gezellig Huwelyks leven had doorgewandeld, waar mede zal zy zig vertroosten kunnen? — Kom, zie in dezen kristallen spiegel; hy zal u niet misleiden: — ga, en zie 'er in; — hier ziet gy de wereld over u morren en veroordeelen; daar beschouwd gy een te recht beledigd vader, en gints ziet gy het Meisje, dat u bemind bitterlyk weenen, en over het verlies van hem op wien zy al haar hoop stelde, heete traanen storten: en te midden dezer treurige afbeeldingen, staat gy op de spits eener gladde steilte, alle oogenblikken, in gevaar zynde, om in eenen diepen afgrond neder te storten. — Ach! — zult gy nog vertoeven om te midden in dit yfelyk gevaar, naar eenen goeden bewaarengel om te zien, naar een Engel, die zig herwaards spoed om u te redden?

H E N D R I K, (*voor baare voeten nederstortende.*)

Hemel! — Hemel! — — zyt gy die goeden Engel; Sara! — Gy zyt my tot dat einde toegezonden!

S A R A. (*hem langzaam oprichtende en met nadruk beschouwende.*)

Hebt gy u met aandacht in dezen spiegel beschouwd, myn lieven Lernach?

H E N D R I K.

Lieven Lernach! — zo kan die Engel my niet noemen. — Ja ik heb my beschouwd. (*zyn aangezigt met de handen bedekkende*) en een afschrik aan my zelfs gekregen.

S A R A.

Gy zyt immers niet te onvreden op myn spiegel?

H E N D R I K.

Sara; — Sara! — voortreffelyk s'chepfel! — (*Schreiende*) — deze traanen zyn uw werk.

S A R A, (*zyne hand vattende.*)

En myn zegenpraal.

H E N D R I K.

Waarom deed gy dezelve niet eerder vlieten? Het is nu te laat — veel te laat.

S A R A.

Het is niet te laat, myn lieven Lernach, en nooit te laat, indien uw berouw uit het hart voortkomt.

H E N D R I K.

Myne traanen moesten bloedigen traanen zyn, indien gy aan myn berouw geloof zoudt kunnen geeven.

S A R A.

Ik geloof u, al wist ik ook, dat ik my met te groot een hoop vleide.

H E N D R I K.

O gy weet niet goedhartig Meisje, gy kend den Man niet, die voor u staat.

S A R A.

Ja, een beleezen man in het boek der wereld, een Man die alle andere boeken kon misfchen, en evenwel by de beschouwing van het boek van een zwak Meisje, traanen storten.

H E N D R I K, (*haar hand kuschende.*)

Laat my — Laat my myn bedrieglyk bock, tegen het uwe, dat onfschatbaarer is, verwisfelen. — Leer my in het zelve leezen, en het geen ik lees, verftaan en betrachten.

S A R A. (*tederlyk*)

Is het u ernst?

H E N D R I K.

Kund gy dat vraagen; gy, die my het eerstaan myn zelfs hebt bekend gemaakt.

S A R A.

En voeld gy u geneegen daar mede voorttevaaren?

H E N D R I K.

Indien ik u die moete waardig ben.

S A.

S A R A .

Maar de tyd zal u by my te lang vallen.

H E N D R I K .

Nimmer is my een tyd dierbaarer geweest als dezen. — Maak, liefst Meisje, dat slechts u de tyd, maar niet in myn gezelschap tot last wordt; ik zal niet van u wyken, tot dat gy van my getuigt, dat ik uw gezelschap waardig ben, en dan zy alles van my verbannen, dat uwer onwaardig is. O! had men my reeds te vooren op deze wyze naar het hart gesproken.

S A R A .

Myn vreugd is volkomen nu ik het ben! — Beken nu myn lieve vriend, dat uw gepiezen Boek der wereld, het boek der slechte wereld is.

H E N D R I K .

Dat is het; maar weg 'er mede, indien het nog tijd is.

S A R A .

Wanneer is het geen tyd, om, als men op den dwaalweg een getrouwen Gids ontmoet, te rug te keeren? — Wildt gy met my van uwe gevaarlyke steilte nederdaalen, en vooruit de weg der eer intreeden?

H E N D R I K , *(haare band vattende.)*

Trek my: geleid my.

DERTIENDE TONEEL.

DE VOORIGEN.

VAN DER HOEFT,

SARA (*haar Oom ziende inkomen, staat schielyk op*)
Daar is myn lieven oom.

HENDRIK. (*in de uiterste verwarring.*)
Vergeef my, myn heer van der Hoeft...

VAN DER HOEFT.

Uw dienaar. — (*tegen Sara,*) — gaat naar
uw kamer.

HENDRIK.

Gy zult my vergeeven myn heer, dat ik uw
voortreffelyke nicht gezelschap gehouden heb.

VAN DER HOEFT.

Ik kan heel veel vergeeven. — (*tegen Sara,*)
gaat naar uw kamer.

HENDRIK.

Ik heb haar gezelschap hoogst nodig.

VAN DER HOEFT. (*tegen SARA.*)

Ik zeg dat gy naar uw kamer gaat.

SARA-

Hoor eerst myn lieven oom...

HENDRIK.

Dat uwe Sara een voortreflyk gewrocht der
schepping is,

V A N D E R H O E F T.

Ik ben u verplicht. — (*tegen Sara*) vertrek.

S A R A.

Ik zal myn lieven Oom.

H E N D R I K. (*haar weerhoudende.*)

Blyf myn beste vriendin, en help my....

V A N D E R H O E F T. (*tegen S A R A.*)

Ik zeg dat gy gaat!

V E E R T I E N D E T O N E E L.

V A N D E R H O E F T, H E N D R I K.

H E N D R I K.

Staa my toe, dat ik haar volge.

V A N D E R H O E F T. (*hem weerhoudende.*)

Het is niet nodig.

H E N D R I K.

Gy weet niet waar van gy my te rug houdt.

V A N D E R H O E F T.

Ik wil het ook niet weten.

H E N D R I K.

Welk een schat hebt gy in uw Nicht naar
Duitschland gebracht!

V A N D E R H O E F T. (*op een spotters-
de toon.*)

Ja — maar niet voor u.

H E N.

HENDRIK.

Ja wel voor my: — haar gezelschap is zo leerzaam.

VAN DER HOEFT.

En ik zal zorgen dat zy niet mede door uw gezelschap befmet word.

HENDRIK.

Laat my u tog zeggen....

VAN DER HOEFT.

Wy hebben niets met elkander te schaffen.

HENDRIK.

Ep zoud gy onrechtvaardig genoeg zyn, om my de omgang met uw Nicht te verbieden?

VAN DER HOEFT.

Onrechtvaardig genoeg? —

HENDRIK.

En my beletten, om van haar.

VAN DER HOEFT.

Wat u beletten? — wat? —

HENDRIK.

Om van haar geleerd te worden? — wien zou zy niet behaagen? — die Hemelfche vriendin! — wien zou zy niet vertukken?

VAN DER HOEFT.

Uw vriendin zal zy nooit worden.

HENDRIK.

Waaröm niet?

VAN

V A N D E R H O E F T.

Om dat zy met myn toestemming, nooit de vriendin van een eerloozen lichtm's worden zal.

H E N D R I K. (*driftig*)

Toe maar, spreek: — spreek vriendje! — zy zal u wel zeggen wat 'er tusfchen ons is voor- gevallen.

V A N D E R H O E F T.

Ik zal haar fpreken Myn heer; — en haar zeggen, dat zy nooit weder met een deugniet moet aanleggen, of ik ontzeg haar myn vriendfchap.

H E N D R I K. (*als vooren.*)

Wat durft gy zeggen?

V A N D E R H O E F T.

Dat geene, 't welk ik u aan de Beurs fchuldig bleef.

H E N D R I K.

Spreek zo driftig niet Myn heer! het zou u berouwen kunnen. — Belet my niet om met uw Nicht te fpreken: — het zou gewichtige gevolgen kunnen hebben.

V A N D E R H O E F T.

Ik lach om die gevolgen.

H E N D R I K.

Neen: — gy zoudt 'er mooglyk om kunnen weenen, en uw gedrag van harten verwenfchen

schen ——— och! ——— doe geens pooging om my te hinderen; ik ben thans op de gevaarlykste middelweg gesteld, en Sara, moet myne geleidster zyn. ——— En zo gy haar van my wild af-rukken myn heer; zo gy dat doen wilt, — dan komt myn bloed op uw bloed, en myn ziel op uwe ziel.

VYFTIENDE TONEEL.

DE VOORIGEN, FECHNER.

FECHNER.

Wat is hier te doen!

VAN DER HOEFT.

Hier is een nutteloozen knaap, die eerlyke ieden met zyne onbeschoftheden de ooren vol-schreeuwt.

HENDRIK. (*verwoed.*)

Breng my niet tot het uitersten! — of ik bly-ve u voor niets borg.

FECHNER (*zig tusfchen beiden stellende tegen VAN DER HOEFT.*)

De oude Heer Lernach wilde u gaarne spree-ken.

VAN DER HOEFT.

Dan moet het aanstonds gefchieden, want bin-nen een uur ben ik niet meer in zyn huis.

FECH-

F E C H N E R.

Niet? — wat is de reden daar van?

V A N D E R H O E F T. (*terwyl hy vertrekt.*)Om dat ik dien gek, zyn zoon, in de weg
ben.

Z E S T I E N D E T O N E E L.

H E N D R I K, F E C H N E R.

H E N D R I K. (*hem in een dreigende
houding navolgende.*)

Ik raade u myn Heer....

F E C H N E R. (*hem weerhoudende.*)Blyf myn heer: — wat zult gy beginnen?
zyt gy zinneloos? — uw vader is bankroet, en
gy beledigt den eenigsten man, die hem en u
over, ter redding overig is.

H E N D R I K.

Myn vader bankroet! — vaar wel dan wereld
(*Hy vlucht.*)

Z E V E N T I E N D E T O N E E L.

L E R N A C H F E C H N E R.

L E R N A C H.

Wat is hier te doen Fechner?

F E C H N

F E C H N E R.

Hier was twist tusfchen van der Hoeft en uw
zoon.

L E R N A C H.

Twist?

F E C H N E R.

Van der Hoeft wil binnen een uur met zyn
Nicht uw huis verlaaten.

L E R N A C H.

Hy?

F E C H N E R.

Ja, en uw zoon heeft 'er de fchuld van.

L E R N A C H.

O vergiftiger van myn leven! — En wil de
Man my niet fpreeken?

F E C H N E R.

Ja op zyn kamer. — Hy vertrok, door uw
zoon driftig gemaakt zynde, en deze wilde hem
dreigende volgen.

L E R N A C H.

Die vadermoorder! — waar is hy?

F E C H N E R.

Op het bericht van uwe omftandigheden, is
hy in zyn kamer gevlucht, eene uitdrukking ge-
bruikende, diemy voor zyn leven bevreesd maakt.

L E R N A C H.

Voor zyn leven! — volg hem daadlyk Fech-

der

ner. — Ik gevoel op dit bericht, dat ik nog vader ben. — Slaa hem van verre gade. Ik zal van der Hoef trachten te vreden te stellen. — Gaa, eer het te laat is.

(Fechner vertrekt.)

A G T T I E N D E T O N E E L .

L E R N A C H . (en daarna) A N T J E .

L E R N A C H .

O wy vaders; wy vaders! kinderen; zegen des Hemels! — maar ook onze zwaarste vloek, indien zy nood zyn, mogt ik. ....

A N T J E (Schielyk toetreedende)

Myn heer ik wilde u gaarne een woord spreken....

L E R N A C H .

Houd my niet op.

A N T J E . (hem weeshoudende.)

Een noodzaaklyk woord....

L E R N A C H . (haar te rug stootende.)

Houd my niet op.

A N T J E .

Van wegen myn honderd en vyftig daalders...

L E R N A C H .

Wat?

K

A N T .

A N T J E.

Die by u staan....

L E R N A C H.

En staan zy niet wel? — Geef ik 'er u
geen zes perſent voor?

A N T J E.

Dat wel: maar ik wildeze gaarne wederom
hebben.

L E R N A C H.

Waarom? — waarom nu?

A N T J E.

Wyl 'er my tien Perſent voor geboden is.

L E R N A C H.

Wie heeft u dat geboden? — wie kan u dat
bieden?

A N T J E.

Dat durf ik niet zeggen.

L E R N A C H.

Wie heeft dat gedaan? — Wat bedrieger
heeft dat gedaan?

A N T J E.

Bedrieger!

L E R N A C H.

Dat is hy: zeg hem dat.

A N T J E.

Uw zoon,...

L E R N A C H.

Myn zoon!

A N T J E.

A N T J E.

Ja, Ja. — Hy heeft reeds de eerste hond-
derd en vyftig daalders tegen tien perſent van my,
en hy wil 'er de anderen ook voor neemen.

L E R N A C H. (*haar buiten de deur
ſtootende.*)

De duivel mag u te ſaamen veertien perſent
geeven — gy ſnoode.... (A N T J E geeft
een ſchreeuw, en Lernach vertrekt aan de an-
dere zyde.)

E I N D E V A N H E T T W E E D E B E D R Y F.

DERDE BEDRYF.

Verbeeld een achterkamer. VANDER HOEFT, en eenige bedienden zyn met het inpakken van goederen bezig. (Een knecht brengt van tyd tot tyd eenige geldzakken aan, die VANDER HOEFT in een Koffer pakt. — Gedurende deze bezighoud komt SARA.

EERSTE TONEEL.

SARA.

Hinder ik u, Heer oom?

VANDER HOEFT. (al pakkende.)
Waarom?

SARA.

Om dat ik u vraagen wilde, waarom gy met het inpakken van uwe goederen, zo yverig bezig zyt? — En immers vertrekt het laatste schip nog niet naar Holland?

VANDER HOEFT.

Het eerste schip is voor ons beiden het beste. — En verder hebt gy niets te vraagen. — Ga naar uw kamer en doet het zelve met uwe boeken als ik met myn geldzakken.

S A.

S A R A.

O! myn lading zal geen groote ballast voor het ſchip zyn.

L I O O W V A N D E R H O E F T.

Gaat, doet maar als ik.

S A R A.

Schoon ik u niet verder vraagen zal, zo kan ik my evenwel geen begrip van uw ſchielyk genoomen beſluit vormen.

V A N D E R H O E F T.

Of gy dat doen kunt of niet, myn beſluit ſtaat daarom tog vaſt.

S A R A.

Hebt gy alles wel overwogen myn lieven Oom?

V A N D E R H O E F T. (*haar ernstig aanzieude.*)

En wie zou my leeren kunnen, wat ik doen moet?

S A R A.

Ik beken, dat ik een ander woord had moeten gebruiken. — Maar, heeft men u dan hier in huis zulk eene gewichtige redengegeeven, om zo geheel onverwacht te vertrekken?

V A N D E R H O E F T.

Ja.

S A R A.

En wie heeft dit gedaan? — den ouden Heer zekerlyk niet?

K 3

V A N

V A N D E R H O E F T.

Neen; uw fraayen jongen Heer; Mejuffer.

S A R A.

Waar van de arme vader zekerlyk geen woord weet.

V A N D E R H O E F T.

Hy weet dat zyn zoon een onbeschaamde schurk is; en hy sluit hem tog achter geen twee yzeren deuren. — Laat hem nu zien wat het gevolg is.

S A R A.

Een vader hoopt altoos, dat zyn dwaalend kind beteren zal.

V A N D E R H O E F T.

En zou ik my daarom van hem laten bespotten?

S A R A.

Bespotten?

V A N D E R H O E F T.

Ja bespotten zeg ik u! — En wel straffeloos bespotten, waat is zulk een knaap de stokslag van een man, wel waardig?

S A R A.

Daar heb ik geen verstand van myn lieven Oom. Maar den ouden Heer zal zig uw gedrag niet kunnen begrypen. — Of hebt gy hem reeds gesproken?

V A N

V A N D E R H O E F T.

Daar heb ik geen tyd toe gehad; want men heeft my het gat van de deur geweest.

S A R A.

Is het mooglyk! — En deed zulks de vader myn waarden Oom?

V A N D E R H O E F T.

Hy of zyn jongen, dat is al het zelfde; zy woonen in één huis: — en wie zou met zulk een vlegel langer onder één dak willen huisvesten?

S A R A.

Maar om die oorzaak, dus onverdiend, den eerlyken vader te staaffen, een vader, die van alles onbewust is, en 'er zig bitterlyk over zal kwellen.

V A N D E R H O E F T.

Het mag hem gaan als zyn zoon; — waarom heeft hy een booswicht aan hem opgevoed?

S A R A (*op een vleiende toon.*)

Maar, indien gy eerst naar hem toeging en...

V A N D E R H O E F T.

Hy kan zo wel by my komen, als ik by hem.

S A R A.

Gy zyt 'er nu te driftig toe.

V A N D E R H O E F T. (*driftig.*)

Wil dan het Ey schranderder weezen als de hen?

S A R A.

Neen, waarlyk niet: — Ik ben alleenlyk gekomen, om u van myn gesprek met den jongen Heer Lernach verslag te doen; en u te zeggen, dat ik....

V A N D E R H O E F T.

Iets deed, 't welk gy niet moest gedaan hebben.

S A R A.

Neen: ik hield een taamlyke lange en gewichtige saamenpraak met hem die tot zyn biterfchap strekte. — Och! had gy ons kunnen hooren, dan zoud gy een jongeling hebben hooren spreken....

V A N D E R H O E F T.

Een gek, — en door wien gy een gekkin zoudt geworden zyn, als ik het niet belet had.

S A R A.

En wat zou my dit gehinderd hebben, indien ik uit eigen belang eene pooging gedaan had, om hem verstandig te maaken? En hier toe had ik de waarschynelykste hoop.

V A N D E R H O E F T.

Foei: — ik kan u die praatjes niet vergeeven. — Gaat naar uw kamer, en doet zo als ik.

S A.

S A R A. (*smeevende.*)

Och! — mogt ik zo veel op uw gemoed verkrijgen, om eerst de vader en zoon te spreken: — Gy zoud zekerlyk yel gemoed van hun te rug komen, en uwe Koffers ledig laten.

V A N D E R H O E F T.

Gaat naar uw kamer, verliefde zottin.

S A R A.

Verliefd! — Hum! — Als het op verliefd te zyn aankomt, dan ken ik iemand...

V A N D E R H O E F T. (*terwyl hy een geldzak in de kist werpt na haar omziende.*)

Wie? — wat?

S A R A. (*Lachende.*)

Dan kenne ik iemand, die alles zou laten staan en liggen, indien hy met een zekeren derden perfoon hier in huis, gesproken had.

V A N D E R H O E F T.

Met een derden perfoon? — (*Hy werpt een zak met geld in de koffer en treed driftig na haar toe.*) Perfoon? (*tegen de bediendens*) Ik zal u daadlyk wel roepen. (*zy vertrekken.*)

S A R A.

Kent gy hier in huis niemand meer, met wien gy spreken kunt? — En, met wien gy nog veel te spreken hebt...

K 5 V A N

V A N D E R H O E F T.

Ho! gy weet zelfs niet wat gy zegt. (*Hy gaat weder naar zyn Koffer.*)

S A R A.

Men kan niet alles weeten myn lieven Oom. Mannelyke Ernsthaftigheid mag zig hog zo sterk toerusten en bedekken als zy wil. indien het rechte paar vrouwen oogen. tegen hem te veld trekt, dan moet hy het geweer wel sryken.

V A N D E R H O E F T. (*naar haar omziende.*)

Watt

S A R A. (*Lachende.*)

Ik hebbe u menigmaal deze en geene voordeelige aanmerking over Mejuffer Leopoldina tegen my hooren maaken.

V A N D E R H O E F T.

Ja, om dat zy een goed Meisje is, een wrkker Meisje — een lief Meisje, — en een betere Huisvrouw zal worden, als gy Nicht.

S A R A. (*Scherzende*)

Wie weet of gy wel in gantsch Holland een betere zoudt kunnen vinden, myn Lieven Oom.

V A N D E R H O E F T. (*weder naar zyn geldkist gaande*)

Dat snapt, dat praat, — en men weet niet waarvan.

H A V

S A

S A R A.

Zo veel als ik van Leopoldine weet, is...

V A N D E R H O E F T. (*Schielyk na haar toetreedende*)

He: — wat weet gy 'er van?

S A R A. (*neigende.*)

Dat zy myn Lieve ernsthaftige Oom, in weerwil van zyne Mannelyke houding, de reis op zee wel zou willen helpen verzoeten.

V A N D E R H O E F T, (*naar zyn Koffer gaande.*)

Kom, kom! de zeelucht kan een ieder niet verdraagen.

S A R A. (*Lachends.*)

Ha! ha; ha! — wat is de zeelucht, als men voor geen kapers behoeft te vreezen, en men by zyn geliefd gezelschap in de Kajuit zit.

V A N D E R H O E F T. (*na haar omziende*)

By zyn geliefd gezelschap?

S A R A.

Ja, als men steelswyze de oogen moet afdroogen, op het gerucht dat gy vertrekken wilt.

V A N D E R H O E F T (*haar schielyk naderende.*)

De oogen afdroogen?

S A R A.

Zo schielyk als myn vriendin Leopoldina hoorde,

de, welk besluit myn lieven Oom genomen had.

VAN DER HOEFT, (*glimlachende en zig over de kinstrykende.*)

Leopoldine, waarlyk: — (*naar zyn Koffer gaande.*)

Wie weet wat zy niet gezien heeft.

SARA.

Twee verborgene traanen, die men zeer ſchie-lyk met de zakdoek afdroegde, en die ik daarom met te meer verdriet zag vloeyen, vermits een man, zo eigenzinnig kon weezen, om zonder eenige verklaring een Meisje te verlaaten, 't welk door duizend blyken hem zo menig een ſchoone gelegenheid tot wederliefde gegeven heeft.

VAN DER HOEFT. (*terwyl hy voortpakt.*)

Heeft zy geweend?

SARA.

En hoe ſmerte my dit?

VAN DER HOEFT. (*als vooren.*)

Wel nu, men kan over veel zaaken weenen. Over dit en dat, over vader en broeder.

SARA.

Zo is het: maar waarom heeft zy dan juist geweend, toen zy hoorde dat gy vertrekken wildt?

die

die traanen vloeiden zekerlyk wel over iemand anders, als dezen of die, of over vader of Broeder.

VAN DER HOEFT.

Zeg Nicht, heeft zy waarlyk geweend, waarlyk traanen gestort?

SARA.

Ja; en zy zyn zeker zeer warm geweest: ik wenschte dat gy die had kunnen voelen.

VAN DER HOEFT *(haar naderende.)*

En denkt gy, dat zy die om my gestort heeft?

SARA.

En zyn ze u dan niet lief? zulke traanen, — van zulk een Meisje?

VAN DER HOEFT *(naar zyn Koffer gaande.)*

Wat gaat u dat aan?

SARA.

Ja een weinig: — want ik ben voor u bezorgd myn lieve Oom.

VAN DER HOEFT. *(omzienae.)*

Wat bezorgt? — in hoe verre?

SARA.

Dat gy geen geruste reis zult kunnen hebben.

VAN DER HOEFT. *(na haar toetredende.)*

Hoe! geen geruste reis?

SARA.

S A R A.

Aangezien gy het denkbeeld met u neemt, van een goed, lief, fchrander en braaf Meisje, in een onaangenaame peinzing achter te laten; een Meisje, by 't welk u den goeden Hemel herwaards zond, en u, als met de vinger, dit voortreffelyk schefsel aanwees, om haar op den Levensreis, tot een gezellinne te verkiezen.

V A N D E R H O E F T (*Langzaam naar zyn Koffer gaande.*)

Praatjes.... vleiery,

S A R A.

De toon waar op gy dit woord uitspreekt, — bevestigt my in myne voorige vermoedens.

V A N D E R H O E F T. (*Schielykte rug traedende.*)

In welke voorige vermoedens, als 't u be-
lieft?

S A R A.

Dat myn lieven Oom, zig zelve tegen spreekt, wanneer hy in weerwil van zyn hart ontkennen wil, dat hy verliefd is,

V A N D E R H O E F T, (*driftig.*)

Verliefd! en als ik het nu was, wat kwaad zoekt 'er in?

S A.

SARA.

Geheel niets: — Te beminnen is alleenlyk nog iets, 't welk aan uwe tydelyke gelukzaligheid ontbreekt. — Leopoldine, zal uwe liefde voor haar, by onze Landgenooten wel verdedigen kunnen.

VAN DER HOEFT, (*driftig.*)

Dat zal zy; even zo als die gek haar broeder, zig met uwe liefde, voor zyne en uwe landgenooten, zal moeten schaamen, Nicht. (*Hy gaat weder naar zyn Koffer.*)

SARA.

Ja, indien hy die geene blyft die hy is. — maar ik geloof voorzeker, dat ik hem door myne liefde, tot een beter denkend mensch zal maaken.

VAN DER HOEFT.

Dwaaze ligtgeloovigheid.

SARA.

Leopoldine, is van een ander gevoelen.

VAN DER HOEFT, (*terwyl hy de zakken met geld door elkander werpt.*)

Eens Leopoldine; — altoos Leopoldine. — Gy zult haar naam niet meer noemen.

SARA.

Verwyt u die naam mooglyk iets...

VAN DER HOEFT. (*driftig.*)

Zwyg stil: — en pak uw boeken in.

SARA, (*treed na 't verschiet van 't tooneel, en komt in eene treurige houding te rug.*)

Och! — och! — het arme Lieve Meisje.

VAN DER HOEFT. (*opmerkzaam.*)

Welk Meisje?

SARA. Leopoldine.

VAN DER HOEFT. (*mede naar 't verschiet gaande.*)

Leopoldine?

SARA. Zie hoe droefgeestig zy daar heenen treed.

VAN DER HOEFT. (*Langzaam te rug treedende.*)

Wie kan het helpen.

SARA.

Gy myn lieven Oom. — Ik kan het onmooglyk langer aanzien; — gy moet haar verroosten; en ik moet haar binnen roepen.

VAN DER HOEFT. (*zyn kou. sen optrekkende.*)

Zyt gy van de drommel bezeten Nicht?

SARA (naar 't verſcbiet van 't Tooneel
gaande.)

Hoor tog hier lieve Leopoldine: hoor tog
hier: — kom tog nader, (zy treed buiten.)

VAN DER HOEFT.

Zy word waarachtig van den duivel geregeerd,
om my te plaagen.

SARA, (LEOPOLDINE binnen
leidende.)

Myn Oom heeft reeds lang naar u gezocht
myn lieve vriendin. — En hy wil gaarne zo
gelukkig zyn, om u hier onder vier oegen, een
zeker misverſtand te verklaaren.

VAN DER HOEFT, (tegen SARA.)

Nicht: — wild gy my ten toon ſtellen; door
in dit oogenblik een Meisje by my te brengen?

SARA.

Ik neem die lomphoid op my, en zal Leopoldine
deswegen om vergiffenis vraagen. (zy wil
vertrekken.)

VAN DER HOEFT.

Waar wilt gy heen? — zult gy nu weder
nieuwe lompheden begaan, en uwe vriendin geen
gezelfſchap houden?

SARA.

Zy is een voortreffelyk gezelfſchap; voor u,

L

ed

en zal my wel verſchoonen. — Gy weet immers dat ik myn boeken nog moet inpakken.

TWEEDE TONEEL.

LEOPOLDINA VAN DER
HOEFT.

VAN DER HOEFT, (*verlegen in
't rond ziende.*)

Mejuffer....

LEOPOLDINE. (*beſchaamd*)

Heb de goedheid, myn heer van der Hoeft, om my te zeggen....

VAN DER HOEFT.

Ik ben verlegen, dat hier geen een ſtoel in de kamer is.

LEOPOLDINE.

O dat is niets....

VAN DER HOEFT. (*een der Koffers
op de voorgrond ſleepende.*)

Wilt gy hier uwe plaats neemen Mejuffer?

LEOPOLDSNE. (*zittende.*)

Gy neemt al te veel moeite myn heer van der Hoeft.

VAN DER HOEFT. (*in een verlegen houding.*)

Op zyn koopmans — indien men, — by het inpakken van zyn goederen — visites ontfangen moet....

LEOPOLDINE.

Ik zou u niet lastig zyn gevallen, indien uw lieve nicht....

VAN DER HOEFT. (*als vooren.*)

O in 't geheel niet Mejuffer, — in 't geheel niet.

LEOPOLDINE.

Het is u dan waarlyk ernst, gelyk ik zie om te vertrekken?

VAN DER HOEFT.

Gy zult my vergeeven, hoop ik, dat ik u in zulk een slegt opgeruimd vertrek, moet opwachten?

LEOPOLDINE.

Wanneer men verplicht is om te vertrekken, is ieder kamer, een staatsvertrek: voor al als men met zyn reis zo veel haast maakt, als gy met de uwe.

VAN DER HOEFT.

Het is zo, maar ik had zelfs niet gedacht, dat myn vertrek zo spoedig zou opgekomen zyn.

LEOPOLDINE.

Dus kund gy u onzer aller verwondering te

gemakkelyker verbeelden. — Myn vader is
'er onbegrypelyk van aangedaan.

V A N D E R H O E F T.

Het doet my leed van den armen Man.

L E O P O L D I N E.

En myn broeder —

V A N D E R H O E F T.

Ik bid u laat ons van hem ftill zwygen.

L E O P O L D I N E.

Maar thans is hy op den weg, die ons doet
hoopen, dat hy eindelyk, op de regte plaats,
indien uw Nicht hem verder begeleid, zal aan-
landen. — Zy zal u zekerlyk gezegt hebben.

V A N D E R H O E F T.

Ik bid u zeer vriendelyk, om van die zaak
ftill te zwygen.

L E O P O L D I N E.

Ik beken eene onhoffelykheid te begaan, door
het eerst te fpreeken; ik moest gewacht hebben
tot dat ik van u vernoomen had, welk een mis-
verftand gy my verklaaren zoud.

V A N D E R H O E F T.

Een misverftand?

L E O P O L D I N E.

Ja, met dit woord, zo ik niet dwaal verliet
my uw Nicht.

V A N

V A N D E R H O E F T.

Ja ik geloof dat zy zo iets gezegt heeft.

L E O P O L D I N E.

En dit is de reden, dat my het misverstand tusfchen u en myn broeder te binnen viel, een misverstand, het welk ons allen in de uiterfte droefheid stort; aangezien gy vertrekt; schoon wy met vermaak u langer by ons gehouden hadden.

V A N D E R H O E F T.

Maakt u myn vertrek bedroefd? en had gy my gaarne nog langer by u gehouden!

L E O P O L D I N E. *(met neder geflagen oogen.)*

Wy hoopen immers niets verzuimd te hebben, om uw verblyf alhier op de mooglykfte wyze aangenaam te maaken. Ten minften is dit onze wensch en pooging geweest.

V A N D E R H O E F T. *(digt naast haar zyde fchikkende.)*

Wensch; — en pooging! — Ik bemin die kortheid van woorden myn lief Meisje: — vooral als men 'er zo veel mede zegt. — Gy fluit u immers zonder twyfel, in dat woord ons, mede in?

L E O P O L D I N E.

Dan zonde ik geene achtting, voor het huis

van myn vader, nog voor zyne gasten mochten hebben.

VAN DER HOEFT.

Voor uw vaders Huis, — voortreffelyke dochter! En ook voor de Gast van uw vader? — Ik ben uzeer verplicht, myn schoone waardin. — De gast van uw vader heeft thans goede reden, om duizend uitvluchten, wegens het staaken van zyn schielyk vertrek, uittenken; voor al nu hy door uw gezelschap zo aangenaam onderhouden wordt.

LEOPOLDINE.

Gy wilt het vermaak hebben myn heer, om my schaamroed te maaken....

VAN DER HOEFT, (*haar over de wang strykende.*)

Werd niet rood myn lieve kind: — waarom word gy rood?

LEOPOLDINE.

Over eene vleiery, die gy door uw spoedig vertrek, stilzwygend wederspreekt.

VAN DER HOEFT.

Zo gy dat durft denken, dan geloof ik in staat te kunnen zyn, van alles weder te laaten uitpakken?

LEOPOLDINE.

Dan zoude ik my verbeelden, de gelegenheid
waar.

waargenomen te hebben, van myn vader vrolyk te maaken.

VAN DER HOEFT.

Zoud gy dat doen? — Gy spreekt altoos als een goede dochter, over uw goeden vader. — Maar gy spreekt niet van uw eigene vreugde: — (*ter zyde,*) foei! — dat zou ook te lomp zyn.

LEOPOLDINE.

Ik deele altoos, in de vreugde van myn vader.

VAN DER HOEFT. (*haar hand vastende.*)

Gy zyt waarlyk een goed lief Meisje,

LEOPOLDINE. (*Bofchaamd haar hand te rug trekkende.*)

Ik achte het myn plicht te zyn, om goet te worden.

VAN DER HOEFT.

Maar de lieve Meisjes zyn doorgaans gevaarlyke Meisjes.

LEOPOLDINE.

ik heb nooit geweeten hoe gevaarlyk ik was.

VAN DER HOEFT.

Niet? — En ik kan het u, uit de onderzinding, aanftonds bewyzen;

LEOPOLDINA, (*ontfeld.*)

Gy?

V A N D E R H O E F T , (*haar hand
vatrende.*)

Ja: — ja, myn lieve kind: want gy verleid my tot onbeleefdheden, om langer in een huis te blyven, daar ik nu al te lang in gehuisvest heb.

L E O P O L D I N E .

Zeg dat tog niet: — want zo de vrienden van vader, by ons welopgeruimd zyn, dan zyn wy volkomen vergenoegd.

V A N D E R H O E F T .

Ik geloof dit myn lieve kind. — Indien maar de vrienden welkom zyn, en zig aangenaam weeten te maaken.

L E O P O L D I N E .

Hier toe pogen wy alles aantewenden.

V A N D E R H O E F T .

En dus wend gy alles aan, om hun op den hals te houden?

L E O P O L D I N E .

En daarom worden zy ons te aangenaamer.

V A N D E R H O E F T .

Maak geen Complimenten met my; — zeg: moet ik dat aangenaam worden, op my toepasfchen?

L E O P O L D I N E .

Uw vraag, is een bewys, dat het ons met uzo niet gelukt is.

V A N

VAN DER HOEFT.

Indien gy dat zo uitlegt, dan word ik waarlyk een ketter van uwe vriendschap, lief Meisje. Het zou u gemakkelyk hebben kunnen gelukken om u by my aangenaam te maaken. — (haar by de hand schuiddende) gy verstaat my immers. — wy zyn in deze kamer alleen; en wy hebben nu maar alleenlyk, met elkander te doen. — Laat eens, dat wy, en ons, weg, en zeg my, of ik hier zynde zo gelukkig geweest ben, my by u aangenaam te maaken? — u, voor alle anderen, Leopoldientje?

LEOPOLDINE.

Ik....

VAN DER HOEFT.

Wees tog niet beschaamd myn lieve kind: wy zyn alleen: en geen mensch hoort nog ziet ons. — zo gy my zeidet dat ik u zo aangenaam was, als gy my zyt, en dat ik u nischien nog aangenaamer kan worden, dan zou ik met vermaak, hier nog langer blyven. — Nu, beantwoord my voor eens en goed: — moet ik nog eens onderzoeken hoe lang ik hier op zyn langst blyven kan?

LEOPOLDINE. (*beschaamd*)

Gy zoudt zo lang by ons kunnen blyven, als 't u behaagt; mits dat u de tyd niet te lang viel

VAN DER HOEFT. (*Lachende.*)

Dat zouden myne bezigheden my beletten. — Maar als ik hier nog eene maand blyve, dan moet ik de geheele winter in Holland alleenig, doorbrengen. Hier heb ik dan een aangenaame zomer gehad, en daar zou my dan de winter, die tog in zig zelven treurig genoeg is, dubbeld lastig vallen. — Zoud gy kunnen besluiten om my, die, en alle andere winters, in Holland vermaaklyk te helpen doorbrengen; indien gy 'er my mede vermaaklyk genoeg toe vind? — Wel nu, hoe is het? hoe vind gy dat?

LEOPOLDINE.

Ik vinde — dat myn vader, deze vraag, het beste voor my zou kunnen beantwoorden.

VAN DER HOEFT.

Neen zeker niet. — Uw vader zou antwoorden dat zyn dochter een vrye verkiezing had. Nu heb ik u in de engte gebracht myn lieven kind, en zal u niet laten ontsnappen. — Het is ook een zaak, waar over een cerlyk man, nooit met een onschuldig Meisje moet spotten. — (*Haar kluchtig by de hand Schuddende*) En dus moet gy weeten, en begrypen, dat ik de kortheid bemin Leopoldientje, en dat wy nneemaal aan die zaak gekomen zyn! — Wil nu myn liefje, op zyn Hollandsch leeren huishouden;

L E.

LEOPOLDINE. (*zeer beschaamd.*)

Gy weet ook een eenvoudig Meisje niets te verschoonen. — De wangen zullen my van loutre schaamte als vuur gloeien, en...

VAN DER HOEFT (*beide zyne handen aan haar wangen houdende.*)

Ei; och! — zyn ze zo warm? — o ja...

LEOPOLDINE. (*Met neder geslagen oogen.*)

Myn heer...

VAN DER HOEFT. (*haar hoofd opwaards beurende.*)

Nu kind lief: — Hangt het aangezichtje zo na beneden? — o; och.

LEOPOLDINE.

Versehoon my, myn heer van der Hoeft.

VAN DER HOEFT.

Wat schaad u dan liefje? — zeg; zonder u hoofd te laten hangen, myn alderliefst Meisje. — Klopt dat kleine hartje zo driftig voor my? — Indien u een eenig woord verdriet aandoet, ik zal de man niet zyn om 't u te veroorzaaken. — Geef my maar een oogwenk tot antwoord. — Gevoeld gy zo veel voor my? — ja?...

LEOPOLDINE, (*na eenig stilzwygen in de uiterste ontroering.*)

Ja...

VAN

VAN DER HOEFT. (*haar met ver-
voering omhel-
zende.*)

Zeer verplicht! — Top dan: o gy kleine
lieve beschaamdheid! wy verstaan elkander, en
ik bemin de korthed, — Top! — top!

LEOPOLDINE.

Gy bestormd my te sterk opeenmaal, myn Heer
van der Hoeft.

VAN DER HOEFT. (*in hare hand
staande.*)

Top! top! — gy gaat met my naar Holland
myn lief wyfje.

LEOPOLDINE.

Gy hebt uwe eigene weeze om iemand in te
neemen.

VAN DER HOEFT.

Gy zult het zo wel by my hebben, als Eva in
't Paradye.

DERDE TONEEL.

DE VOORIGEN. FECHNER.

FECHNER.

Indien het geoorloofd is.

VAN

VAN DEK HOEFT. (*met LEOPOLDINE ſchielyk opſtaande.*)

Wie is daar?

F E C H N E R.

Ik myn Heer, Van der Hoeft.

V A N D E R H O E F T.

Wat wild gy?

F E C H N E R.

De ouden Heer Lernach laat vraagen, of het u gelegen komt om hem te ſpreeken?

V A N D E R H O E F T.

Wel waarom niet, waarom niet? vader en dochter kunnen ongevraagd komen, zo dikwils zy willen. — Vader en dochter zyn my altoos aangenaam: laat hem binnen komen.

F E C H N E R.

Zo als 't u gelieft. — (*Hy vertrekt.*)

L E O P O L D I N E.

Gy zult hoope ik, den zoon die vryheid mede haast waardig achten: hy is in te goede handen...

V A N D E R H O E F T.

Hum! — Het is te wenschen.

L E O P O L D I N E.

Ik moet u verlof vraagen, om my te herſtellen. Gy hebt my derwyze ontroerd, dat my het elk zal kunnen aanzien.

V A N

VAN DER HOEFT. (*haar in de wang knypende.*)

Onnozel kind! — zeg maar aan elk die u dat aanziet, dat gy myn Bruid zyt; en dan zal men nalaaten u aantezien. — Of blyf maar liever, hier is plaats genoeg, om u te herstellen.

LEOPOLDINE.

Dat zou niet voegzaam zyn. Myn vader kan u over zaaken van gewicht te spreken hebben, en ik weet myn plicht. — Ook word het my hier hoe langs hoe heeter, en van tyd tot tyd benaauwder: dus zult gy toestaan....

VAN DER HOEFT. (*Haar hand vattende.*)

Gy zult, gy zult myn Scharje Lief. —
(*Terwyl hy haare hand kuscht en naar de deur leid*)

Maar gy moet niet benaauwd worden, hoord gy wel? — verliefd moogt gy wel worden, maar niet benaauwd; — hoord gy 't wel?

LEOPOLDINE.

Vaarwel myn heer.

VIERDE TONEEL.

VAN DER HOEFT (*en daarna*)

LERNACH.

VAN DER HOEFT.

Ik ben u verplicht Nichtje: gy hebt my in 't

geheel geen klucht gespeeld. — Ik mogt wel lyden, dat zy haar gek zo wist te bekeeren, dat zy 'er eer mede inlag; dan zou ik haar de vreugd van met hem te trouwen gaarne vergunnen. — Ja hartelyk gaarne. Ik ben immers nu ook verbleid. — (*Hy valt al voort gaande halver wege in zyn Koffer*) He! — zacht! — Ik heb met u de tyd nog wel tot na de Brui-loft. — Eerst zult gy cenigzints ligter worden; dat verzeke ik u.

LERNACH. (*Langzaam naderende.*)

Verschoon my, myn heer van der Hoeft.

VAN DER HOEFT. (*hem te gemood gaande en vriendelyk by de hand vattende.*)

Wat hebben wy onder ons van verschooning te praaten? — Kom hier: — kom hier. — zet u hier neder: — zie daar lieve vriend Lernach, die plaats is nog warm van uw dochter. —

LERNACH. (*zittende.*)

Van myn dochter?

VAN DER HOEFT.

Ja zeg ik u! — Hier heb ik haar een kwartier uur voor goed in 't naauw gebragt, Schoonvader.

LERNACH.

Schoonvader!

VAN

VAN DER HOEFT. (*Lachende.*)

Ja, ja. 'Er helpt nu niets meer aan: Ik moet na by den schoonvader blyven. — De Bruid maakt zig buiten weer een weinig in order.

LERNACH.

De Bruid?

VAN DER HOEFT.

Ja, Ja, de Bruid zeg ik u. — Gy weet dat ik niet lang van styl ben, zelfs niet wanneer ik uit vryen gaa. — Met een woord — Ik en uw dochter zyn het eens geworden, om eens te beproeven; hoe ons de saamenleving in Holland zal bevallen. — Zo gy ons uwe zegen over de zee wilt medegeeven, dan zullen wy na het ligten van 't Anker, de vlag der goede Hoop lustig waayen laten.

LERNACH.

Gy verrascht my ten hoogsten.

VAN DER HOEFT.

Ja — uw dochter en ik hebben elkander ook wel verrascht: — maar niet onaangenaam.

LERNACH.

Ik weet u geen antwoord te geeven.

VAN DER HOEFT.

Gy vreest immers niet dat uw dochter by my in Holland de teering zal krygen, of van honger sterven?

LERNACH.

LERNACH.

Die zulks yreesde, moest u niet kennen.

VAN DER HOEFT.

Ik ben u verplicht: — en hebt gy nu nog iets tegen uw aanstaanden schoonzoon intebrengeu?

LERNACH.

Nog zeer veel.

VAN DER HOEFT. (*driftig*)

Nog veel? Nog veel? — welke bedenkingen hebt gy? — wat hebt gy op my te zeggen? — Spreek voor de vuist myu Heer: wat kund gy tegen my inbrengen?

LERNACH.

Dat geene waarom ik thans by u gekomen ben;

VAN DER HOEFT.

Spreek als een man, voor de vuist: — wat is de reden van uw komst? — Het is wegens het geld, waar van gy my dezon morgen spraakt; niet waar?

LERNACH.

Eensdeels.

VAN DER HOEFT.

En anderdeels?

LERNACH.

Myn toestand aan u zonder achterhoudenheid openleggen; — en zo gy my dan nog uw schoonvader noemen wilt, zal niemand over het

M

Lot

Lot van zyn dochter meer verbeugd zyn, dan ik

VAN DER HOEFT.

Spreek dan, haast u tog.

LERNACH.

Indien gy geduld wild neemen, om my te hooren...

VAN DER HOEFT. *(plaatst zig nevens hem, met zyn eene ellenboog op de knie leunende.)*

Zie daar, my nu met de mooglykste opmerkzaamheid en geduld toelisteren. — Ik verlang om te weten, wat 'er tusſchen ſchoonvader en ſchoonzoon gebeuren zal. — Myn ooren ſtaan open, vriend Lernach: — ſpreek nu.

LERNACH.

Ik moet zulks doen, om my uw vertrouwen waardig te maaken. — Luister dan. — Toen ik u dezen morgen omtien duizend daalders ter leen verzocht; heb ik u myne omſtandigheid ten halven ontdekt: — ik zag toen reeds myn mislag, maar nu gy u, zo gunſtig voor myne Leopoldina verklaart, zie ik die volkomen. en kan die niet langer voor u verbergen. — Ik heb u dezen morgen om dat geld verzocht, het was myn eenigſte hoop; — en nu verzoek ik 'er u om, zonder eenige terughouding. — Drie wiſfels die heden vervallen zyn, en die ik
niet

niet kan betaalen, doen my een hoon aan, die voor een eerlyk koopman zo onverdraaglyk is, als het verlies van zyn leeven. — Ik kan my onmoglyk, zonder uwe hulp, schoon ik genoeg triffaan heb, redden: — En nu komt het 'er op aan, of gy my na deze verklaring nog in uwe bescherming wilt neemen. — Gy kunt, en moet 'er niet bij verliezen; ten einde van het jaar, zyn kapitaal en interesfen, in uwe handen te rug, en dit zal ik u met mijn boeken en rekeningen, als een eerlyk koopman bewyzen. De betaaling der drie wifels, benaauwen my, en gy weet zo wel als ik, dat één onbescheiden mensch den besten man aan 't gevaar bloot kan stellen, dat hy de naam van een bankroetier krijgt: En het geen men hem eens genoemd heeft, blyft men hem noemen, invoegen hy zelden, weder in vertrouwen komt: — Zie daar myn bezwaar 't welk ik u wilde voorstellen Myn Heer van der Hoeft. — Als gy myn handel in overweeging neemt, dan moet het u misfchien vreemd voorkomen, dat ik om tienduizend daalders verlegen ben, — maar myn zoon; voor myn zoon, heb ik mij tot dus verre ontbloot — doe my door uwe houding, geen verwytingen: — Ik ben vader, — en kon de gedachten niet verdraagen, dat ik; in myn zoon van de wereld

gefchandvlekt wierdt. Indien hy nu myne goedheid alleenlyk maar misbruikt had: maar daar hy zo buitenspoorig is van u te beledigen, zal ik hem buiten ſtaat ſtellen van dien misdaad weder te begaan; Hy zal den boon u aangedaan met heeten tranen boeten: — ik zal hem doen zeggen, — *Vader ik heb gezondigd!* — of God, die hem my gegeven heeft, — rukke hem uit dit leeven! — dit is myn heiligen Eed: — Laat u dit genoeg weezen. — En nu bid ik u, dat gy my niet tevens met hem veroordeeld: — Ik ſmeek u om uw hulp; — en beloof u te zullen voldoen, als koopman — en vader. — Zo waarlyk...

VAN DER HOEFT.

Zwijg: meer moet gy niet zeggen.

LERNACH.

Neen.

VAN DER HOEFT.

En is het geen gy my gezegd hebt de ware waarheid?

LERNACH.

De vraag ſmert my.

VAN DER HOEFT. (*opſtaande en Lernach by de hand vattende.*)

Kom in myn Comtoir: wy zullen zaamen rekenen.

LERNACH.

LERNACH. (*mede opstaande.*)

Rekenen....

VAN DER HOEFT,

En betalen.

LERNACH. (*verheugd*)

Betaalen!

VAN DER HOEFT.

En het daarna ook wel over het artikel van
schoonzoon eens worden. — Kom, — kom:
ik bemin de korthed.

VYFDE TONEEL.

Verbeeld een ruim vertrek in 't huis van LERNACH, waar in verscheide Koopgoederen op en nevens elkanderen liggen. Ter zyde op de voorgrond hangen eenige Pistoolen, snaphaanen, en degenen, FECHNER komt teikens ten einde van 't Toneel uit en in de kamer.

HENDRIK FECHNER.

HENDRIK, (*in eene ongeruste houding op de voorgrond heen en weder gaande.*)

Wat is 'er na dit leven? een nacht waar in men gevoelloos sluimert, — waar in men hoort nog ziet — en waar in mer zo lang slaapt tot — ja tot hoe lang? — (*Hier komt FECHNER binnen.*) dit mensch is my

geduurig in de weg. — Hier te zyn en daar te zyn, en altoos iemand achter ons te hebben die onze gangen bespied; — verwenscht zy het leven! — één heldbäftig oogenblik, en in drie dagen is men vergetten. — Zeg dan wat gy wilt! — Ik hoor niet meer — stoot, trap, mishandeld my, — geen enkel lid zal zig beweegen, (na eenige tuschenpozing.)

Maar och myn armen vader, wat zal hy weenen! — uitgeteerd — vervallen — een beeld des doods — woedende over my.... welk een beschouwing! — weg met die denkbeelden, weg, — (weenende) En gy myne Sara, — gy zult kermen; — maar spaar u geklag — uw treurgalm der Liefde: — Ik hoore niets — en hoe gelukkig dat ik niets hoore. — (Hy staat stil, ziet om, en werd FECHNER gewaar. —) Ha! waar mag deze na zien? ik zal u werk verschaffen, tot dat het met my zal afgedaan zyn. — (Hy hersteld zig en treed naar FECHNER.) Heer Fechner!

FECHNER.

Wat is 'er van uw dienst?

HENDRIK.

Hebt gy hier iets te verrichten?

FECHNER.

Ik heb iets verloren en kan het niet weder vinden.

HEN-

HENDRIK.

Gy kunt (dat naderhand wel zoeken: — wilt gy my een dienst doen?

FECHNER.

Zeer gaarne.

HENDRIK.

Hoor myn lieven Fechner; — gy weet hoe hier de zaaken staan: — en ik kan niet gerust zyn, voor dat ik met myn vader verzoenden. — wilt gy zo goed zyn van hem hier te brengen? — Ik weet wel dat ik verplicht was by hem te komen, maar dit is my thans onmooglyk; — ik kan geen voetstap uit deze kamer verzetten; — zie dan of hy zig verbidden laat van hier te komen, wilt gy my die vriendschap doen? myn lieven Fechner? — Ik kan waarlyk niet eer gerust zyn.

FECHNER.

Och ja, indien het u om rust te doen is. (*Hy vertrekt driftig.*)

HENDRIK. (*na eenigen tyd zwygens.*)

Ja wel is het my om rust te doen, om eene diepe, zeer diepe rust. — Het is beter te sterven als tot spot, verwyt en last te leven. — (*Hy vat een der pistoolen, beproeft dezelve met een Laadstok, en beschouwt een kogel. — in deze tuschentyd komt SARA in 't verschiet van 't Toos-*

neel op, en blyft, de beweging van Hendrik zien-
de, staan)

ZESDE TONEEL.

HENDRIK. SARA (in 't verschiet.)

HENDRIK, (de Pistool laadende.)

Vader, — ziet vader — dit zy onze ver-
zoening, SARA! — verschrik niet Meisje: —
Uw oom zal u een beter Man verschaffen. —
(Hy wil zig de Pistool op de borst zeten: SARA
treed schielyk voorwaards.)

SARA. (op een gebiedenden toon.)

Lernach.

HENDRIK, (verbaast omziende.)

Hal

SARA.

Geef Hier dat geweer.

HENDRIK. (ontleid.)

Mejuffr. ....,

SARA. (met een grootsche houding naar
hem toetredende)

Geef my dat geweer.

HENDRIK, (het pistool haer met een
beschaamde houding over-
geevende.)

Hemel! ..

S A

S A R A.

Rampzalig Mensch! — verzwart gy uwe dwaasheden door misdaden? — door onvergeevelyke misdaden? — (de pistool wegwerpende) wée het schepsel, dat zig vermoorden wil.

H E N D R I K. (zyn aangezicht met zyn handen bedekkende.)

Ach!

S A R A.

Dank God, dat hy u nog vergunt deze zucht tot hem opteheffen. — Een oogenblik later, en gy waart reeds in de Eenwigheid, ongelukkige! — wat denkt gy van dat verblyf, die plaats, waar van gy niet kunt wederkeren?

H E N D R I K, (zuchtende.)

Hemel:

S A R A.

Is dit de hoop die ik opgevat had, om u van uwen gevaarlyken weg aftebrengen?

H E N D R I K, (weenende.)

Toen wist ik nog niet... nog niet...

S A R A.

Wat wist gy nog niet! — dat uw vader, door uw geheel bedorven, en zonder vriendelyke bystand, ten schand der wereld leven moet? — dat hy zig, om die reden van hartenleed verpy-

nigt? — En nu gy dit weet, fchynt gy het nog zo verre te willen brengen, dat hy zig verwoed de Hairen uit het Hoofd rukt, en de handen aan zyn leven staat. — In plaats van door een waar berouw uw leven te beteren, hem door dat middel te vertroosten, en alles aantewenden, om met eene vaderlievende zorg, de hem toegebrachte wonden te geneezen, — wild gy u van een leven berooven, dat het zyne is, dat hy u gaf, en waar op hy de rechtmatigste, en gewichtigste aanspraak heeft? — wilt gy hem door deze laatste daad, volkomen ellendig maaken? hem medoogenloos in 't graf ftooten, zonder dat iets onder de zonne in staat zoude zyn, het ongeval te weeren? Voel! — fchaamt u; — wat is de zelfsmoord? niets dan kleinmoedigheid over begaane misflagen en zwakheden, daaden waar over men niet bekwaam is berouw te toonen; eene krankzinnigheid, die men verstandeloos opvolgd, zonder te bedenken, dat de blyde hoop, de nevelen der onheilen, kan en zal doen opklaaren. — Myn Com, die uw geluk kan herstellen, is hier nog in huis; en ik vermoede niet zonder grond, aangezien ik hem met uw vader in zyn Comtoir heb zien gaan, dat men bezig is, het zelve te bevorderen. — En terwyl deze braave mannen alles aanwenden

om de aangebrachte slagen te heelen, zyt gy op het zelfde tydftip rampzalig genoeg, om uwen redelyken vader, en u te vermoorden! — ja, gy wilt hem toonen, dat gy bekwaam zyt om hem nog felder te grieven; dat gy onverzettelyk beledigen, en zonder hoope kundt voordzondigen. — Is het Heldenmoed, een daad te verrichten die niets dan heillooze gevolgen na zig sleept? — Is het fchrandereheid, met zyn hoofd door een onverzetbaaren muur te willen doordringen, daar men ter wederzyde een uitgang heeft? — Schaam u Lernach! — Ja fchaam u in uw ziel.

HENDRIK, *(voor haare voeten nedervallende en haare kien omhelzende)*

Sara, Sara!

SARA. *(hem opheffende.)*

Rys op.

HENDRIK. *(met haar hand zyn aangezigt bedekkende.)*

Gy hebt myn leeven gered, neem het aan voor het uwe.

SARA.

Ik heb uw leeven en dat van uw vader gered: en als ik beſpeur, dat gy door een waar berouw getroffen, u met u zelve, met uwen vader en met myn Oom verzoend hebt, dan zal ik beproeven,

ven, welk een antwoord ik u kan geeven. —
 Het is menschelyk te zondigen, maar Heelaasch
 zig te beteren. — de traanen der boetvaar-
 digheid zyn bitter, maar gelukkig hy, wien zy,
 naar eene begaane misdaad, over de wangen
 vloejen. — die traanen zyn alleen bekwaam,
 de opgeschrevene schuld, uit het boek van den
 oppersten Rechter, uittewisichen, ten einde in
 deszelfs plaats, genade worde aangetekend: denk
 hier over, — en, (*terwyl zy hem de pistool we-
 der overgeeft.*) Indien gy een sterke geest
 zyt: — maak u dan door dit geweer na ziel
 en Lichaam rampzalig.

ZEVENDE TONEEL.

HENDRIK (*in de uiterste ontroe-
 ring*)

Sara! — Hemelsche Bewaarengel! van
 my, myn vader — en — u! — wat zeg
 ik? — voortreffelyke Sara! zie my boetvaar-
 dige traanen storten. — Ik weene! —
 Ik heb berouw. — (*zyn handen Hemelwaards
 heffende.*) Vergeef my Rechter! telt myne traan-
 en! — Neem myn berouw aan, gy die myne
 traanen kunt tellen, op dat myn hart geruster
 worde! — o myn vader, vergeef my dan me-
 de! —

de! — En gy Bewaarster van myn leeven, —
Kom voltooi, het begonnen werk, op dat het
blyke dat een Engel de oorzaak van myne poo-
ging zy. —

ACHTSTE TONEEL.

LERNACH, (*Een bedienden van VAN
DER HOEFT. HENDRIK ter zyde.*)

LERNACH. (*tegen den bedienden
van buiten.*)

Brèng het geld in deze kamer.

HENDRIK.

Dit is de stem van myn vader! — Ik kan
onmooglyk voor hem verschynen. — Neen
dat kan ik niet. — (*Hy verbergt zig in een
hoek van de kamer, en houd zyne handen voor de
eogen*) — Ik moet my voor hem, en het
daglicht verbergen.

LERNACH. (*binnenkomende tegen
den bedienden.*)

Leg de zakken geld hier aan de deur neder myn
vriend; ik zal ze wel laten bergen. — (*Hem
eenig geld geeyende*) daar: drink hier een fles
wyn voor.

DE BEDIENDE.

De Hemel zegene u daar voor, myn Lief-
ste Heer. (*Hy vertrekt.*)

LERNACH.

LERNACH. (*het geld aanziende.*)

Kom nu eerlyke Fechner! ——— Laat my u, voor uwen raad bedanken. ———

[*Achterwaards op het Tooneel treedende.*] Fechner! ——— Kom hier Fechner!

NEGENDE TONEEL.

DE VOORIGEN; FECHNER.

FECHNER, (*van buiten*)

Ja aanstonds.

LERNACH.

Was myn Zoon nu hier, en beschouwde hy dit, ——— hy zou tot zig zelven wederkeeren. ——— Maar neen o neen: ——— de dief van myn goederen en Eer, zou my alles ontrooven.

FECHNER (*Schielyk inkomende*)

Hebt gy geroepen Heer Lernach?

LERNACH. (*hem by de hand drukkende.*)

Goede Fechner: Gy wilde dat ik uw raad zou opvolgen, en ik heb dit gedaan. ——— Ik bedank 'er u hartelyk voor, en zal u nooit vergeeten. (*Hem by de hand neemende.*) ——— zie: ——— daar ligt de vrucht van myne toegeevelykheid. de rechtchapene Hollander heeft naar uw denkbeeld gehandeld; en ik ben 'er u hartelyk verplicht voor.

FECH-

F E C H N E R.

Ik word schaamrood myn lieve Heer. Want ik heb niets meer dan myn plicht betracht.

L E R N A C H.

Waarde vriend; spreek van geen plichtbetrachting. — stel het woord van vriendschap in deszelfs plaats. Ik zal u beloonen, zo my den Hemel het leven spaart.

F E C H N E R.

Dit hoope ik om uws zelfs wille. De vreugde die ik gevoele wegens het gewenschte gevolg van mynen welmeenenden raad, is niet de blydschap van een mensch, die zyn bestaan by u heeft; — neen; het is eene vreugde die uit het hart voortkomt, vermits een braaf man geholpen is.

L E R N A C H.

De Hemel geeve u mede zulk een vriend! — Ja. Hy vergelde u het geen ik niet vergelden kan!

F E C H N E R.

O laat dat daar: — wy zyn immers nuttelooze dienstknechten, zelfs dan, wanneer wy alles wat wy doen kunnen, gedaan hebben.

L E R N A C H.

Gy zyt een man uit duizenden. — Zie hier dit geld: — beveel 'er over, teken, betaal, breng

breng alles in ordet: — Maar vernietig het Comtoir van myn zoon, en neem alle papieren in bewaaring: — Ik wil den adder uit myn boezem rukken, — of ik zal geen vader meer zyn. — Hy moet verworpen worden Fechner, — met alles wat my hinderlyk is verworpen worden.

F E C H N E R.

Herinner u myn waarde Heer, dat ik voor weinig uren het zelfde wenschte, — en toen mede iets dat tegen uwe kinderliefde streed, van u begeerde. — Maar nu, zult gy my hoop ik toestaan, dat ik voor hem spreek, en u,

L E R N A C H.

Zwyg: — ik wil niets van hem hooren; niets van hem weeten. — heeft hy mynietaan de schande bloot-gesteld? — Aan eene schande. .. Maar ik mag my de gedachten niet te binnen brengen, indien dit gebeurd was.

F E C H N E R.

Denk dat gy my bevolen hebt, hem te volgen en zyn gedrag gadeteflaan. — En hier daar wy staan, heb ik hem beschouwd, — en hem, als den verlooren zoon om zyn vader hooren roepen, met woordendie de wanhoop naby kwamen.

L E N N A C H, (*ontfheld.*)

De wanhoop? — En hebt gy hem in dien staat alleen gelaaten?

F E C H N.

wedergevondenen zoon. — Maar indien uwe gebaarden, kostgriepen, of indien uw gevoel uit gebrek van geld, of bewust zyn van naderende ellende ontstaat, (eene bekeering, die doorgaans onbestendig is); — Indien gy my daarmee poogd te bedriegen; — Zie myn zoon; — met deze hand, waar mede ik u zegende; — met die, zelve hand, zal ik u! — niet vermoorden, — neen! aan den wereldlyke Rechter overgeeven, op dat hy u vonnisfe en straffe. — Ik zal u, gelyk ik u nu weder aanneeme, van my verstootten, gyzult ten afschrik voor andere Jongelingen strekken; ja ik zal in die treurige omftandigheid denken: nu doet hy ten afgryzen nut, vermits hy geen lofelyk voorbeeld ter navolging heeft willen worden. — Zie my voor vader aan, en prent deeze reden in den zin uwer gedachten, laat het een drangmiddel zyn; die onze vernieuwde vriendschap, onverbreekbaar maakt. — Meer heb ik u niet te zeggen myn lieven zoon: uw eigen geweten ontflaat my, naar ik merke, van de droevige noodzaaklykheid, om u meerder te verwyten. — Geef uw geweten gehoor; en in alles wat gy doet, — denk op het einde.

HENDRIK (*stort wederom beweëgt
loos op de grond neder!*)

O myn Vader! — den Hemel is myn getuigen.

LERNACH (*hem opheffende.*)

Ik geloove u: deze beevende hand; — en dit kloppende hart, zyn geen tekenen van geveinsdheid, maar zyn my integendeel spraaklooze, en dierbaare Borgen, die my, voor uw gedrag, 't welk gy tot hier toe niet wel overlegt hebt, zullen borg staan. — De Hemel is ons beiden zo genadig, om ons, wegens onze misdaden niet te straffen. — (*Hem naar de zakken geld wyzende.*) Zie hier: — met dit geld, geeft ons, de edelmoedigdenkende Hollander, het middel aan de hand om onze schande te bedekken, en ons Karakter voor de wereld ongeschonden te bewaaren. Ter rechtér tyd wierd hy ons tot troost in ons huis gezonden, en gy zyt onbedacht genoeg geweest, om hem daar uit te verdryven?

HENDRIK.

Laat hem nu komen myn vader! — dat hy nu zie en hoore. — Ik zal hem in alles voldoening geeven. — Laat hem tog komen: en hy zal zien en hooren, — en als gy, vergeeven lecrén.

L E E

LERNACH.

Den Hemel zy dank! — Ik hoor myn zoon,
de taal van myn verlangen weder spreken. —
Fechner! gy zyt myn hulpe in droefheid geweest;
wees nu ook deelgenoot van myne vreugde.

HENDRIK.

Fechner, Fechner! zonder u, was uw oprecht-
ste vriend ongelukkig geweest.

FECHNER.

Ik hoop dit: spreek maar niet verder.

LERNACH.

Ja, uw gedrag pleit voor u, en wy zullen ons
jegens u erkentelyk betoonen, myn goede Fech-
ner! — Gy zyt van alles getuigen geweest,
en nu kund gy altoos voor de wereld getuigenis
geeven, dat indien myn zoon. . . . maar neen;
hy zal het niet weder zo ver laten komen, neen,
dat zal hy niet. (*op het geld wyzende.*) Nu ga:
en maak over dit alles beschikking.

FECHNER.

Zeer gaarne. (*Hy treed naar 't verschiet en roept.*)

Herman! (*naar eenig stilzwygen tegen LER-
NACH.*) Ik stel in 't betrachten van myn plicht
geene deugd. — (*tegen Herman*) neem dat
geld op en volg my.

DE HOLLANDER
TIENDE TONEEL.

LERNACH, HENDRIK.

LERNACH.

Myn zoon; myn zoon, indien gy niet vergeeten kund wat ons heden gebeurd is,...

HENDRIK.

Dan wenschte ik liever de volgende morgen te sterven myn vader.

LERNACH.

O myn Nieuwgeboornen; — de vreugd over uw eerste geboorte was groot, maar deze is nog grooter.

HENDRIK.

Ha! — Ha! Ik hoor myn heer van der Hoeft. — Spreek voor my, ik kan het niet doen, en heb 'er het hart niet toe. Gaa hem te gemoed, en verplicht hem met alle uwe vriendschap, dat hy het my vergeet. (*Hy treed te zyde.*)

ELFDE TONEEL.

DE VOORIGEN VAN DER HOEFT.

LEOPOLDINE.

LERNACH. (VAN DER HOEFT
te ontmoet gaande.)

Myn heer van der Hoeft, kund gyeen jongeling, vervuld van berouw, en die niet eerder gerust zal zyn, voor dat hy met u verzoend is, zyne te verregaande drift vergeeven? — zoud gy hem als uw vriend weder kunnen ontfangen?

VAN DER HOEFT.

Wie is het verdrietiger als my, om iemand ten vyand te hebben? — Indien hy van herten bedroefd is, dan zal hy my niet weder beleiden.

LERNACH.

Zulks hoop ik met reden. — Maar zyne vreeze — zyne schaamte...

VAN DER HOEFT.

Wel nu, om der schaamte wille is alles afgedaan, wat hy my....

LERNACH.

Och! ik kon hem als zyn vader ook niet wederstaan: — hy is myn zoon weder.

V A N D E R H O E F T.

En ik zal hem met vermaak zo hartelyk lief hebben, als zyn vader.

L E R N A C H. (*ter zyde tredende.*)

Kom hier Hendrik. — Zie hem hier myn Heer! hy wacht op uw verlof....

V A N D E R H O E F T.

Wat verlof: — Wie zal op verlof wachten om een braaf kerel te worden? — (*tegen Hendrik*) Kom hier jongman, gy begint my, u zo ziende, wel aan te staan.

H E N D R I K.

Gy ziet een mensch voor u, die het niet wagen durft, die oogen voor u opteheffen, die u zo onvergeeslyk beledigd hebben.

V A N D E R H O E F T.

Onvergeeslyk! — ik dacht het wel. — Vergiffenis moet voor de belediging plaats maaken, en wie tracht zig niet gaarne voor schaden te wachten? — Kom hier, kom hier; (*hem by de hand vattende*) maak my een vriend ryker.

H E N D R I K.

Staa my toe, dat ik voor al uw geduld met myne mislagen, voor uwe goedhartige vergiffenis, voor deze wederaanneeming, staat my toe, dat

ik

Ik voor al die goedheid... (Hij wil hem de hand kuschchen.)

VAN DER HOEFT, (zyne hand te rug trekkende.)

Niet zo; — zo niet, (Hem omhelzende)
 zo moet het weezen. — En als ik zo doe,
 dan kan men staat op mij maaken.

HENDRIK.

Hoe heb ik zulk een man kunnen beledigen!

VAN DER HOEFT.

Genoeg, genoeg: niet meer daar van. —
 Ik bemin de kortheid; gy zyt en blyft myn vriend
 en zwager.

HENDRIK.

Zwager!

LERNACH.

Ja myn zoon, kundt gy het geluk van uw zuster niet in haare oogen leezen?

VAN DER HOEFT.

En in de myne ook?

HENDRIK. (tegen LEOPOLDINE.)

Zuster, gelukkige zuster!

LEOPOLDINE.

Deze zucht, en die treurige oogwenken verstaai ik myn lieven Broeder. Zij gingen naar Sara.

HENDRIK.

Ja: maar mijn bekeerster. — Zy alleen kan myn geluk volkomen maaken, en mij op den weg der deugd behouden. Haar te leeren kennen, is de deugd zelf te leeren kennen. (*tagen van der Hoeft,*) Besten man, uw Nicht is een Engel.

VAN DER HOEFT.

Zeer verplicht; maar een Engel met vleesch en bloed.

HENDRIK.

Wie zal tog zo gelukkig zyn, om haar te bezitten?

VAN DER HOEFT.

Dat is de zaak van dien Engel zelfs.

TWAALFDE TONEEL.

DE VOORIGEN, SARA.

SARA.

Wel nu myn Lieven Oom, myn boeken zyn ingepakt; wy kunnen gaan als wy willen.

VAN DER HOEFT.

Ik wil u niet overhaasten.

SARA.

Hoe! — waarom niet?

LERNACH.

Om dat uw Lieven Oom, eerst nog een uwer vriendinnen tot uw bloedverwante wil maaken.

S A R A.

Ei! ei, Oom! Eens Leopoldine; — altoos Leopoldine! — Gy zult haar naam niet meer noemen. . . . wie was de man, die my daar mede deed vertrekken?

V A N D E R H O E F T. (*driftig.*)

Nicht, Nicht! — Indien ik de korthed niet bemide, dan zou ik u een lang register kunnen voorlezen, om te bewyzen dat gy een wysneus zyt. — (*op Hendrik wijzende*) daar, die Heer heeft na u gevraagd.

H E N D R I K.

O myn vriendin; ik ben weder met dien braaven man verzoend, hij heeft my weder tot zyn vriend aangenoomen,

S A R A.

En is dat nu nier beter, als zig ten afschrik van elk, vermoord te hebben?

V A N D E R H O E F T.

Is 't mooglyk! — vermoord? — foet zwager: — foet! — maar zo gaat het; zo komt het: Eerst leeft men losbandig, —

en

en dan wil men zig vermoorden. — dat zyn
de Helden van onze Eeuw.

LERNACH.

Zoon, zoon!

HENDRIK (*de hand van SARA.
vattende.*)

Zy heeft my geted: aan u Sara! ben ik het
heil, dat ik nog leve, verschuldigd. — Neem
het aan; het is 't uwe. — spreek: —
antwoord my.

SARA.

Ik zal; maar eerst moet ik weeten wat myn
Lieven Oom zegt.

VAN DER HOEFT.

Uw Lieven Oom zegt, dat de jongen Heer
voorheen een deugniet was, maar dat hy in 't
toekomende deugdzaam kan worden. Als nu de
Lieve Nicht het laatste hoopen durft, dan is
de Oom te vreden.

SARA, (*HENDRIK haar hand geevende.*)

Dat is myn verlangen.

HENDRIK. (*haar hand kuschende.*)

Gy zult u niet bedrogen vinden.

SARA.

Maar onder eene voorwaarde....

H E N.

HENDRIK.

Spreek: — Geene zal my te zwaar zyn.

SARA-

Dat gy uwe tot hier toe bekende vrienden verlaat, en met ons voor eenigen tyd naar Holland vertrekt.

HENDRIK.

Ja naar de Indiën, indien gy 'er tegenwoordig zyt.

VAN DER HOEFT.

En als hy zig daar niet wel gedraagt, dan zenden wy hem zonder genade naar Batavia; is 't niet goed schoonvader?

LERNACH.

Wat kan ik u antwoorden? — Gy maakt my volkomen gelukkig.

SARA. (*tegen LEOPOLDINE.*)
Nu Zusterje, — Broeder voor Oom, en Oom voor Broeder.

LEOPOLDINE.

Ei, met meer eerbied, met meer eerbied; Ik bidde u wel de Tante niet vergeeten.

VAN DER HOEFT, (*op Leopoldine
wyzende.*)

Ja, ja Nicht, vergeet de Tante niet.

HENDRIK.

En nooit zal ik vergeeten, heden geleerd te heb-

hebben, hoe veel een vernuftig Meisje, op het hart van een man vermag.

VAN DER HOEFT. (*op een vroly-
ke toon.*)

Gy niet alleen zwager: neen, waarachtig niet! — Ik ook, ik ook, — en wy zullen nog wel meer leeren. — (*LEOPOLDINE ter zyde trekkende en in de hand kloppende.*) — Het moet maar onder ons blijven, myn Lief wyfje wat wij ondervinden zullen.

EINDE VAN HET DERDE EN
LAATSTE BEDRYF.

